Leto LXVIII | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v četrtek, dne 5. septembra 1940. | Štev. 203 a | Cena 2 din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Težave Petainove vlade

Ves evropski tisk posveča delu za obnovo Francije, ki se ga je lotil maršal Petain, veliko prostora. Vsak mora priznati, da se vlada v Vichyju zelo trudi, da vlije Franciji novega duha in izkoplje domovino iz nesreče ter ji pripravi boljšo bodočnost.

Upravne reforme maršala Petaina gredo v prvi vrsti za tem, da se ljudstvo priveže na državo s čim širšo samodelavnostjo po avtonomnih edinicah Uradniki, ki se niso pokazali zmožne, da vladajo pravično in nepodkupljivo, se odstranjajo. Vzgoja narodovega naraščaja se postavlja na nove temelje; polaga se poglavitna važnost tako na nravstveno omiko, kakor na poduk v tistih strokah, ki so najbolj potrebne za dvig kmetskega stanu. Šolo so popolnoma odtegnili vplivu masonstva, ki je prepovedano. Vrši se energični boj zoper alkoholizem, ki je čedalje bolj rušil telesno in duševno zdravje francoskega naroda. Veliko si vlada maršala Petaina seveda prizadeva tudi za vprašanja najnujnejših življenjskih potreb, da bi se poživila proizvodnja, da bi se opustošeni kraji zopet poselili in da bi pri javnih delih našli zaposlitev osiromašeni sloji. Tisti, ki to delo kritizirajo, izhajajo zgolj iz svojih strankarskih predsodkov, ki so jim več vredni, kakor blaginja naroda, ki so jo izpodkopavali prav ti kritiki.

Treba je priznati, da v Franciji ni bilo vlade, ki bi bila v tako težkem položaju, kakor je Petainova in da je prav zato njeno delo vredno največjega priznanja. Na stare podlage se Francija ne more postaviti, saj bi se to reklo, naj se hiša sezida zopet na pesku, na katerem se je podrla. Tisti pa, ki bi radi, da bi mesto maršala Petaina vzel v roke krmilo kakšen prijatelj diktature več ali manj po moskovskem vzorcu, bi moral povedati, kako bi to neki bilo mogoče v deželi, ki jo straži velika tuja vojska — ne glede na to, da so prav ti in tem podobni eksperimenti v največji meri pomagali Franciji do razsula. Maršal Petain je izbral gotovo najboljšo pot za duhovno obnovo in rešitev iz gmotne stiske po programu, ki najbolj ustreza zdravemu francoskemu narodnemu izročilu, ki so ga potlačili liberalni režimi, ne da bi mogli državo obvarovati vdora razrušilnih idej. Zamisel maršala Petaina ni noben fašizem, kakor seveda tudi ni nobena diktatura kolektivizma, ampak je demokracija, ki naj bi jo vodila načela krščanske nravstvenosti in vzajemnega sodelovanja vseh delovnih stanov.

Treba pa si je predočiti ogromne težave, ki stoje napoti obnovi Francije. Na eni strani je Anglija oziroma vlada g. Churchilla, ki Franciji ne olajšuje njene naloge, ampak jo, kolikor mogoče, zaradi vojnih namenov Velike Britanije otežuje. Še hujše posledice, kakor pokoritev francoskega brodovja v oranskem pristanišču, je blokada, ki jo izvaja angleško brodovje danes tudi proti Franciji. Kakšne posledice ima to za deželo, ki se ne more zadostno prehraniti sama in ne more misliti na obnovo svoj cobrti, ako nima surovin, si ni težko predstavljati. Izjava, da bo »Francija na dan zmage Anglije, ki danes edina brani demokracijo, zopet vstala v svoji prejšnji veličini,« zaenkrat pomeni samo tolažbo, s katero ni mogoče pokriti velikih trenutnih potreb.

Na drugi strani vojna narekuje tudi Nemčiji izvestno zadržanje nasproti Franciji, ki pomeni veliko oviro prizadevanjem Petainove vlade, da bi se ublažila gospodarska stiska dežele. Kaj več, kakor vljudnosti nasproti vladi in njenemu šefu, od Nemčije ni mogoče pričakovati. Zadržanje italijanskega tiska nasproti vladi maršala Petaina pa je naravnost nasprotno. Tisk zmagovalcev nad Francijo pravi, da se francoska miselnost kljub vsem reformam ne bo izpremenila ne glede na to, da smer Petainovih reform ne ustreza miselnosti v Berlinu in v Rimu, kar je popolnoma umevno. Umevno je tudi, da Nemčija postopa drugače v onem delu Francije, ki je od njene armade zaseden in naravnost pod njeno upravo, kjer popravljajo, kolikor je mogoče, od vojne povzročeno škodo in sprejemajo begunce, da jih nastavijo pri nujno potrebnih delih. Tam tudi tovarne delajo, seveda ne samo za potrebe francoskega prebivalstva, ampak tudi za potrebe nemške armade, ki ima danes svoje najvažnejše vojno oporišče na francoski severni obali. Nima pa Nemčija enakega interesa, kar se tiče nezasedenega dela Francije, ki bi jo naravno močno obremenil, če bi morala vladi maršala Petaina nujati kakšno materialno pomoč.

Tudi druga stvar je, ki skrbi vlado v Vichyju, namreč ta, da je obmejna črta med zasedeno in nezasedeno Francijo zelo strogo zastražena in da zato Petainova vlada nima po tisku prav nobenega vpliva na nezasedeni del dežele, ki se tako zelo Vichyju odtujuje. Umevno je, da bi zato vlada maršala Petaina rada stolovala v Parizu, ki bi močno dvignil njen ugled in ji zelo olajšal njene naloge. Tudi pomeni stroga zapora po premirju določene meje hudo oviro za obnovo gospodarstva v nezasedenem delu, ki nujno potrebuje prometnih zvez zlasti za to, da bi se pametno razdelila prehrana. Normandija na primer, kjer danes vlada nemška uprava, se dobro preživlja, dočim v jugovzhodnih departementih vlada siromaščina. Obrtna in industrijska podjetja v severni Franciji delajo po nemških metodah in ne morejo služiti potrebam nezasedene Francije. To ustvarja stanje, ki je iz strategičnih razlogov, dokler traja vojna, nujno, je pa v največjem nasprotju s potrebami nezasedenega dela dežele, od katerega je bil s severnimi pokrajinami odrezan najvažnejši ud francoskega proizvajalnega organizma.

V stalni komisiji za premirje v Wiesbadnu sedijo francoski delegati, ki pa do danes ničesar bistvenega niso dosegli. G. Laval je bil že drugič v Parizu, kjer se je razgovarjal s predstavniki nemške zasedbene oblasti. Imel je razgovor tudi z g. Abetzom, ki predstavlja nemškega poslanika v Franciji in se nahaja v Parizu. Ni pa mogel govoriti z maršalom Göringom, ki je edini, kateri bi mu mogel dati nekaj več, kakor samo obljube, da se bo stanje počasi izboljšalo. Nujno potrebuje nezasedena Francija delovnih rok francoskih ujetnikov, ki jih je skoraj dva milijona. Maršal Petain je imenoval za delegata, ki naj bi se z nemško vlado pogajal glede vrnitve ujetnikov, g. Francois Ponceta, ki je bil pred vojno dolgo časa poslanik v Berlinu, toda nemška vlada tega imenovanja ni hotela vzeti na znanje. Tudi glede preselitve francoske vlade v Pariz ni mogoče ničesar začeti, ker bi bili pogoji pač taki, da bi jih najbrž vlada v Vichyju sama ne mogla sprejeti.

Kaj gotovega seveda ni mogoče trditi, kako se bo stvar razvijala v bodočih mesecih; vsekakor je izkušnja, ki je Francijo zadela, zelo bridka in trda.

Neredi v Romuniji

Gigurtuova vlada je odstopila – Prevratni poskus železne garde ni uspel

Bukarešta, 4. septembra. t. (Transocean). V Bukarešti in po nekaterih večjih mestih je včeraj prišlo do razburljivih dogodkov. Skupine mladeničev so na mnogih krajih hotele zasesti poštne in radijske postaje in se polastiti oblastnih poslopij. V Bukarešti je zadostovala policija, da je vzpostavila red. V Braševu pa je morala nastopiti celo vojaštvo. Razburjenje je v Bukarešti doseglo svoj višek, ko je neki mladenič vdrl skozi ograjo pred kraljevsko palačo in oddal sedem strelov v okna kraljeve palače. Po ulici Calea Victoriei je nastala velikanska gneča in je morala policija ostro nastopiti, da je to glavno ulico očistila in potisnila množice v sosedne ulice, kjer pa se niso hotele raziti. Velikanska nervoznost je zavladala tudi okrog telefonskega poslopja, kjer so mladeniči že zasedli višja nadstropja tega nebotičnika in je bil videz, da se bodo poslopja polastili. Tudi po ostalih romunskih mestih so bili obsežni neredi in je prišlo na mnogih krajih do krvavih spopadov. Policija je imela mučno nalogo, da je strahovala mladino, ki je vpila svoje navdušenje za neokrnjeno domovino in prisegala, da hoče dati svojo kri za ohranitev ozemlja, ki ga bo zasedla Madžarska. O neredih je davi izšlo uradno poročilo, ki pravi:

Uradno poročilo o neredih v Romuniji

»Več mladeničev, ki so bili oblečeni v vojaške obleke, je vdrlo v veliko poslopje telefonske centrale, ki je v središču mesta Bukarešte, ter ga zasedlo. Straži so izjavili, da so bili poslani, da okrepijo tamkaj postavljeno vojaško posadko. Mladeniči so potem poškodovali nekaj strojev in telefonskih naprav. Ob istem času je neka druga skupina fantov hotela zasesti radiopostajo na isti način. Pred kraljevskim dvorcem je neka oseba izstrelila sedem strelov. Policija je napravila red in nekaj teh ljudi aretirala. Podobni poskusi mladinskih skupin so javljeni tudi iz drugih mest, kakor na primer iz Brašova in iz Konstance. Nikjer se niso posrečili in so bili neredneži aretirani. Oblast vodi preiskavo o povzročiteljih neredov in njihovih namenih.«

Odstop vlade

Novo vlado sestavlja general Antonescu

Davi je predsednik romunske vlade Gigurtu odšel v kraljevsko palačo in tam predal odstop vse vlade. Kralj Karol je odstop takoj sprejel in dal poklicati generala Antonesca, kateremu je poverila nalogo, da sestavi novo vlado. General Antonescu je nalogo sprejel. Nova vlada bo v najkrajšem času imenovana.

Gigurtu je bil predstavnik tiste struje, ki je računala, da bo prelom z Anglijo in prilagoditev romunske zunanje politike Nemčiji in Italiji ti dve velesili omehčala in tako Romunom pomagala, da v sporu z Madžari ne trpe prevelike škode. V tej vladi sta sodelovala tudi dva člana Železne garde, ki uživa v Nemčiji simpatije. Toda rešitev spora z Madžarsko je pokazala, da upi vlade Gigurte niso bili utemeljeni, kajti Romunija je kljub temu morala Madžarom žrtvovati toliko, kolikor ni bila nikdar pripravljena storiti. Gigurtu je iz tega izvajal nujno posledico, in je odstopil s pripombo, da njegova misija ni bila uspešna. Njegov naslednik Antonescu je bil svoje dni armadni poveljnik v Transilvaniji, vojaški guverner Bukarešte in večkrat vojni minister. On sam ni bil nikdar član Železne garde, toda njegove osebne simpatije so to gibanje podpirale. General Antonescu ima izrecno nalogo, da s pomočjo vojske ohrani v državi mir in lojalno izvede obveznosti, ki jih je Romuniji naložila razsodba na Dunaju. Ni še znano, če bo nova vlada uvedla vsaj za nekaj časa vojaško upravo po vsej državi, vsaj dotlej, da se javno mnenje zaradi bridke izgube Transilvanije spet pomiri in da Romunija ne prebrede težav in pretresov, ki jih je povzročila transilvanska nesreča.

Nemiri v Transilvaniji

Bukarešta, 4. septembra. b. Nemiri na ozemlju, ki ga mora Romunija odstopiti Madžarski, se nadaljujejo. V številnih krajih je prišlo do plenitev stanovanj.

Merodajni krogi izjavljajo, da je prevratni poskus izvršil vodja Železne garde Sima Horia, ki je bil v prvi Gigurtovi vladi član kabineta, pa je čez nekaj dni izstopil iz vlade. Uradnik poštnega urada je izjavil dopisniku »United Pressa«, da obstoja bojazen, da je prišlo do prevrata tudi v drugih romunskih mestih, posebno v Cluju in v Brašovi. Telefonska zveza med Bukarešto in med ostalimi kraji je prekinjena. Na stotine policajev in stražnikov patruljira po ulicah glavnega mesta Romunije, kjer je prepovedan vsak promet nele za vozila, temveč tudi za pešce. Vse bukareštanske ulice so bile davi poplavljene s pamfleti nezadovoljne skupine Železne garde. V Bukarešti, Braševu in Cluju je bilo vse določeno za zasedbo javnih poslopij. V Bukarešto se je včeraj ob 20.30 pripeljala z avtomobilom skupina Železne garde, ki je streljala na stražo pred kraljevskim dvorcem. To je bil znak za splošen upor, ki pa se je zaradi energičnega nastopa vladnih oblasti ponesrečil. Povzročitelji nemirov so bili aretirani in prepeljani v koncentracijska taborišča.

Kaj so Madžari dobili

Vzroki, zakaj je Madžarska na vsak način hotela imeti Transilvanijo

Del Sedmograške, ki je po dunajski razsodbi pripadel Ogrski, pomeni tudi veliko gospodarsko pridobitev.

Važni so sedmograški gozdovi karpatskih pobočij in predgorja, ki dopolnjujejo ogrsko nižino po svojem bogatem lesu. To je za ogrsko nižavo najdragocenejši produkt, ker je sama brez lesa. V delu Sedmograške, ki je pripadel Madžarom, je 230 lesnih industrij s 670 žagami. V njih je investiran kapital 45 milijonov lejev. Vrh tega je Ogrska iz teh krajev, ko so bili romunski, uvažala tudi seno in kože.

Ogromne vrednote pa predstavljajo za Ogrsko tudi sedmograške rudnine, ki pa se dajo še bolj izrabljati. Ogrska dobi skoraj vso zlato rudo, ki se dobiva v sedmograških gorah, to je okoli 5500 kg letne produkcije. Veliko je tudi v teh krajih svinca in cinka, ki so ga pa doslej malo izrabljali. Isto velja za premog in za baker. Ogrska dobi tudi bihorske gore, ki so dajale okoli 21 milijonov ton bauksita in vsebujejo 55 do 60 odstotkov aluminija.

Bauksitna ležišča sta dve romunski industrijski družbi le zelo malo izrabljali. Blizu Cluja in Baja Mare se nahaja tudi pirit. V manjši meri se bo dalo pridobivati tudi merkurja, bismuta, molibdena, antimona, grafita in apnenega fosfata.

S stališča poljedelske produkcije zaostaja severna, sedaj zopet ogrska Sedmograška za romunsko. Zdi se, da bo morala Ogrska v bodoče nekoliko omejiti svoj izvoz žita, kolikor bo moralo služiti za prehrano sedmograškega prebivalstva. Zelo prav pa bo prišel Ogrski seveda sedmograški les, ki ga je Ogrska iz Romunije dobivala vedno manj.

Je pa sedanji ogrski del Sedmograške zelo bogat na govedu. Leta 1935 so našteli v tem predelu 180.000 konj. 837.000 junic. 357.000 prašičev in 1,248.000 ovac. Na vsakem hektarju zemlje je bilo povprečno 17 krav, 8 prašičev, 30 ovac in 4 konji, ali pa na vsakih 1000 prebivalcev je prišlo 300 krav, 140 prašičev, 500 ovac in 70 konj.

Od industrijskih mest Sedmograške dobi Ogrska Veliki Varadin, Cluj, po madžarsko Kološvar, in Neumarkt. Tukaj so industrijska podjetja za železo, stroje, porcelan, tkanine in špirit. Glavna naloga budimpeštanske vlade bo v teh krajih, da povzdigne poljedelsko proizvodnjo. Industrija pa se lahko poslužuje v največji meri metanovega plina, ki so ga baš v tem predelu našli v velikih množinah.

Industrija, ki jo je pridobila Ogrska v severni Sedmograški, je predstavljena po 672 tovarnah, ki producirajo letno blaga za 120 milijonov pengö, zaposlujejo 33.000 delavcev in razpolagajo s 56.000 k. s.

O atentatu na kralja

Bukarešta, 4. septembra. b. Preiskava o poskušenem atentatu na kralja in o prevratniških podvigih je pokazala, da je Železna garda nameravala dvigniti vstajo in se polastiti oblasti v Romuniji. Razen atentata na kralja je Železna garda izvedla tudi več drugih prevratnih poskusov ter je hotela predvsem zasesti javna poslopja. Železna garda je hotela tudi kralja prisiliti, da pobegne v inozemstvo.

Na Madžarskem ni nemških čet

Budimpešta, 4. septembra. AA. MTI: Na merodajnem mestu kategorično demantirajo vesti iz ameriških virov o prisotnosti nemških čet na madžarskem ozemlju. Ugotavlja se, da so te vesti popolnoma izmišljene in zlohotne.

Ameriško-angleška pogodba

V Ameriki v glavnem pozdravljajo pogodbo, ki zavaruje varnost države — V Nemčiji govorijo o razpadu angleškega imperija

Washington, 4. sept. AA. Reuter: V tukajšnjih dobro poučenih krogih mislijo, da je bila prvorazrednega pomena za sklenitev sporazuma o zamenjavi rušilcev za pomorska oporišča angleška obveznost, **da nikdar ne bo izročila ali potopila lastne mornarice. Zdaj je damreč Združenim državam omogočeno, da ohranijo svojo mornarico v Tihem morju in položaj ameriške vlade je za primer kakšne krize na skrajnem Vzhodu olajšan.** Kakor je znano, se že od lanske jeseni večina ameriške mornarice nahaja v vodah blizu **Havajskega otočja. Pomorske oblasti v Washingtonu pripominjajo, da bo Anglija tedaj, ko bodo Amerikanci začeli zasedati nova oporišča, morebiti smatrala za potrebno, da ne drži več svojih pomorskih sil v teh krajih in jih bo morebiti preselila v druge vode.**

Newyork, 4. sept. AA. Reuter: Ameriški listi prinašajo na vidnem mestu angleško-ameriški sporazum o odstopu pomorskih oporišč na eni ter 50 rušilcev na drugi strani. Listi naglašajo posebno važnost obljube Velike Britanije, **da nikoli ne bo odstopila svoje mornarice** kateri koli tuji državi. V Washingtonu se naglaša, da predstavlja ta sporazum dogodek, ki bo imel v bodočnosti verjetno vedno večji pomen. Listi pravijo, da je predsednik Roosevelt postopal enako kot pred 100 leti predsednik Jefferson, ko se ni spuščal v razprave o tolmačenju zakonov, temveč je brez oklevanja zasnoval svoje načelo na odgovornosti, ki mu jo narekuje položaj ter po pooblastilih, ki jih ima kot predsednik USA. Smelo Rooseveltovo delo je bilo olajšano zaradi izjav republikanskega kandidata Willkyja, ki je nastopil za pomoč Angliji. Mogoče je, pravijo listi, da bodo izolacionisti kritizirali ta ukrep, toda veliko število članov kongresa je priporočilo Rooseveltu izvršitev omenjenega sporazuma, ne da bi se obrnil na kongres, kjer bi se začele brezkončne razprave.

Trinidad, 4. sept. AA. Reuter: Vest o sklenitvi angleško-ameriškega sporazuma sta sprejela tisk in javnost Trinidada z zadovoljstvom. Listi pravijo, da bo prebivalstvo te angleške kolonije priredilo ameriškim pomorskim in zračnim silam prisrčen sprejem. List pravi, da sporazum ne spreminja suverenitete otoka, ki ne bi nikoli pristal na ločitev od Velike Britanije.

Washington, 4. sept. AA. Stefani: Minister za zunanje zadeve Cordel Hull je izjavil, da bodo ameriški rušilci že te dni predani Angliji. Prva skupina ameriških rušilcev odplove v Anglijo že v petek.

Prvi rušilci že pripluli v Kanado

Boston, 4. sept. b. Danes je priplulo v bostonsko luko prvih 12 rušilcev. Kanadsko mornariško ministrstvo je izjavilo, da je Kanada pripravljena, da na del rušilcev stavi svoje posadke, če to Anglija želi. Listi poudarjajo, da je bilo med Anglijo in Ameriko dogovorjeno, da Anglija v nobenem primeru ne bo izročila tega brodovja Nemčiji in ga bo raje potopila. Mornariški strokovnjaki so prepričani, da je Anglija nadoknadila s temi rušilci izgube, ki jih je utrpela zaradi izgube francoskega brodovja.

Mnenje v Berlinu

Berlin, 4. sept. AA. DNB objavlja sledečo informacijo:

V tukajšnjih političnih krogih dajejo zelo kratke izjave o pogodbi med Anglijo in USA, po kateri daje Washington 50 starih rušilcev Londonu kot nadomestilo za dragocena angleška letalska in pomorska oporišča. Tako v Berlinu kakor v Rimu primerjajo to zamenjavo s svetopisemsko priliko o Izaku, ki je pravice na svoje prvorojenstvo odstopil za skledo leče. Pooblaščena osebnost v zunanjem ministrstvu izjavlja, da omogoča odstopitev dragocenih oporišč angleškega imperija za 50 starih rušilcev pomembne sklepe, kar se tiče položaja Anglije. Ta Churchillov sklep predstavlja začetek konca Anglije.

Indokina v vrtincu mednarodnih napetosti

Hongkong, 4. sept. AA. Reuter: Po poročilu iz kitajskih virov je bil sklenjen sporazum med francoskimi oblastmi v Indokini in kitajsko vlado v Čungkingu, o ukrepih, ki jih bo treba storiti v primeru japonskega napada na Indokino. Francoski generalni guverner je izjavil, da v nobenem primeru ne bo dopustil japonskim četam prehoda skozi Indokino. V Hajfongu je videti veliko živahnost med Japonci. Francoske in domačinske čete so stalno v obrambnih postojankah vzdolž obale. Tako tudi priprave za izselitev francoskih žena in otrok iz mest. Vse brzojavke francoske oblasti strogo cenzurirajo.

Honkong, 4. sept. b. Potniki, ki prihajajo iz francoske Indokine, izjavljajo, da je v državi nastalo veliko vznemirjenje zaradi neugodnega poteka japonsko-francoskih diplomatskih pogajanj. Potnik, ki se je vrnil iz francoske Indokine, in za katerega trdijo, da je dobil obvestila o poteku diplomatskih pogajanj, je izjavil, da je japonska vlada obvestila francoske oblasti v Indokini, **da bo še tekom prihodnjega tedna, najdalje do petka, pričela izkrcavanje japonskih oboroženih sil v Indokini.** V poročilu pravijo, da se je Japonska odločila za ta korak zaradi tega, ker je dobila neugoden odgovor od francoske vlade v Vichyju glede japonskih zahtev v Indokini.

Zemunska vremenska napoved: Vedro bo na severu, delno oblačno pa na južni polovici države, kjer utegne biti tu pa tam dež. Toplota se bo nekoliko znižala.

Politični zapiski

Govor dr. Krnjeviča v Sarajevu

Generalni tajnik Hrvatske Seljačke stranke dr. Krnjević je na svojem krožnem potovanju po Primorju, kjer so ga povsodi veličastno sprejemali, prišel tudi v Sarajevo, kjer mu je bil spet prirejen uradni sprejem. Pri tej priložnosti je imel dr. Krnjević, kakor posnemamo iz glasila dr. Mačka »Hrvatskega Dnevnika« daljši govor, v katerem je v začetku označil mir, hrvatsko narodno in ozemeljsko celotnost in socialno ureditev Hrvatske kot tri velike cilje hrvatske politike. Glede ohranitve mira je dejal, »da je hvala Bogu vztrajnosti predsednika dr. Mačka uspelo, da je bil mir ohranjen in da bomo tudi v bodočnosti vse nevarnosti prebrodili«. Glede socialne ureditve, to je v glavnem glede živežne preskrbe je dejal, »da predsednik dr. Maček vodi akcijo, da se razpišejo velika javna dela« in da se »sklene veliko posojilo, s pomočjo katerega bi se izsuševala močvirnata polja«. Na to je prešel k vprašanju »razmejitve Hrvatske« in ozemeljskega obsega Hrvatske« ter je v tej zvezi dejal, da »stremimo za tem, da se dokončno potegnejo meje med Hrvatsko in ostalo Jugoslavijo«. Za potegnitev meja je postavil načelo: »Hrvatska bo segala tako daleč, do kamor jo bo ljudstvo hotelo.« Toda za to ni zadosti, da se ljudski in narodni predstavniki zavzemajo za takšno ali takšno mejo,« marveč tudi ljudstvo samo mora sodelovati. »Ne smatrajte,« je dejal dr. Krnjević, »niti eno samo današnjo hrvatsko mejo kot končnoveljavno.« »Kdor koli misli, da bi tudi njegov kraj moral pripadati Hrvatski, naj v tem pravcu tudi dela, a ni zadosti, da bi takšne zahteve postavljalo samo hrvatsko narodno vodstvo. Mi smo še zelo daleč od tega, kar je naš cilj. Noben paragraf, nobeno utesnjevanje ne more stati našemu narodu na potu, ko se bori s ciljem pred seboj, da postane popolnoma gospodar na svojem. Naš namen je, da Hrvatsko uredimo po svojih načelih in jo postavimo na mnogo bolj trdne temelje, kakor so bili temelji takrat, ko so ž njo gospodarili še iz Belgrada. Uredili bomo vse tako, da oblast ne bo tista, ki bi preprečevala ta naravni razvoj.« »Naša skrb ima pred očmi tudi ta cilj, da ne bo več nobenega Hrvata, ki živi izven Hrvatske, radi tega moral nositi zavest, da je državljan drugega reda.« Na to je v ostrih besedah očrtal položaj Hrvatov v Boki Kotorski, v Bački, v Baranji, katerih želja je, da se s Hrvatsko spojijo. Isto velja za Hrvate v Hercegovini in v Bosni O razmerah v Sarajevu je govoril še posebej dolgo, na to pa prešel na poglavje odnošajev med Hrvati in Srbi, ter med drugim dejal: »Srbov se nam ni treba bati in se jih tudi ne bojimo. S Srbi na Hrvatskem ne postopamo tako, kakor postopajo s Hrvati izven Hrvatske. Srbi na Hrvatskem lahko »srbuju, kakor hočejo«, samo to od njih zahtevamo, da spoštujejo zemljo in grudo, na kateri živé.« Svoj govor je zaključil z besedami: »Vi ste v politični borbi začasa diktature pokazali, kako je treba delati. Vzdržite tudi sedaj do kraja.«

»Hrvatski dnevnik« o reformah

»Hrvatski dnevnik« piše v uvodniku o reformah ter povdarja, da bi Hrvati želeli svojo obnovitev sami izvesti. List pravi: Ne želimo torej dekretov s strani onih, ki so lahko tudi naši politični prijatelji, ki pa niso pripadniki našega naroda. Zaradi tega imamo pred očmi tudi sedaj tisto važno ustanovo, brez katere pri nas nobene reforme ne morejo imeti popolne avtoritete. Mi tudi sedaj mislimo na svoj sabor, v katerem hočemo videti zbrane predstavnike Hrvatske in njihovo sodelovanje na velikem delu obnovitve. Hiše se ne grade od zgoraj. Nobena obnovitev se ne more izvesti v trajno korist, če se ne vpoštevajo v vsej globini narodna, politična, gospodarska in socialna zavest. Narod mora biti nosilec obnovitvene misli, kot je to v vseh državah, ki so menjale stari sistem in uvedle nove oblike socialnega in političnega življenja. Zato ni dovolj samo govoriti o reformah, temveč je treba na temelju konzultiranja naroda v tej ali oni obliki pričeti z delom in to delo spraviti v sklad z politično in socialno zavestjo svojega naroda. Manj besed in tudi manj dekretov, todo več skupnega življenja z narodom. To je ono, kar predvsem potrebujemo.

Kazen za verižnike z živežem

Belgrajski listi poročajo, da je vlada že sestavila besedilo uredbe, ki uvaja stroge kazni proti vsem, ki motijo javni red in mir s tem, da preprečujejo redno oskrbo ljudstva s potrebnim živežem. Prvostopna sodišča imajo pravico, odrejati kazni do 30 dni zapora in globo od 3500 din za dejanja, ki jih naštevajo uredbe o pobijanju draginje, o kontroli cen, o prometu pšenice in o preskrbi ljudstva in vojske z živežem, ako je dopriešen dokaz, da je bil s temi dejanji ogrožen javni red in mir. — Belgrajski listi pristavljajo, da je uredbi za kazensko preganjanje verižnikov in špekulantov z živili sedaj dosti na razpolago in je samo še potrebno, da se — izvajajo.

Krušne karte

Belgrajska »Samouprava« zahteva v zvezi z novo živilsko uredbo, da je treba dosledno dalje in omogočiti pravilno in pravično razdelitev živeža, predvsem pa kruha, s pomočjo sredstev, ki bodo učinkovita Ljudje govorijo o »racioniranju«. Povejmo, kako se to v vsakdanjem življenju imenuje. Temu pravimo »krušne karte«. Le tako bo mogoče izogniti se neredu, nepravičnostim, sabotiranju in izigravanju vseh uredb, pa naj prihajajo od katerekoli strani.

Ustavno sodišče za Hrvatsko

Belgrajski vseučiliški profesor dr. Tasić Gjeorgje, ki je svoje dni sodeloval pri pogajanjih za srbsko-hrvatski sporazum, je objavil sedaj članek, v katerem se čudi, kako da Hrvatom še niso dali vrhovnega ustavnega sodišča, ki ga zakon o ustanovitvi banovine Hrvatske predvideva. To da je potrebno, ker se že sedaj po enem letu obstoja samoupravne Hrvatske pojavljajo tako različna tolmačenja o obsegu pravic banovine Hrvatske in pravic osrednje vlade, da je takšno vrhovno sodišče potrebno. Prof. Tasić našteva primere, kako ban Hrvatski s posebno uredbo razširja na področje banovine Hrvatske zakone, ki so takoj obvezni za vso kraljevino v trenutku, ko so objavljeni. Ban hrvatski tudi na svojo roko vpokojuje državne uradnike III. skupine za to, ker ustavni zakon o banovini Hrvatski govori samo o tem, »da se prve 3 skupine uradništva postavljajo in premeščajo s kraljevskim ukazom«, ne pa tudi o tem, da se vpokojujejo.

Stiska mlinske industrije

Abstinenca proizvajalcev

Belgrad, 4. sept. m. V prostorih industrijske zbornice v Belgradu je bila danes širša konferenca zastopnikov mlinske industrije iz vse države. Na konferenci so pretresali vsa pereča vprašanja o težkem položaju, v katerem se je znašla mlinska industrija. Na konferenco so bili povabljeni tudi zastopniki vseh tistih držav in ustanov, ki se neposredno zanimajo za vsa ta vprašanja. Tako je bil navzoč intendantski polkovnik Todor Anić kot zastopnik gospodarskega oddelka vojnega ministrstva, dr. Dragotin Todt, generalni ravnatelj Prizada, g. Ferjančič, šef žitnega oddelka Prizada, dr. Cosič, ravnatelj v ravnateljstvu za prehrano. Konferenco je vodil predsednik združenja mlinarske industrije Hodžač. Ker so mlinarji iz Južne Srbije dali iniciativo za to konferenco, je predsednik ponudil predsedniški položaj Miodragu Stojilkoviču, industrijcu iz Kumanova, kar so navzoči soglasno sprejeli.

Na konferenci so številni govorniki ugotovili, da se mlinarska industrija v državi zaradi slabe žetve ter zaradi vojnega stanja v Evropi nahaja v izredno težkem položaju. **Zaradi abstinence proizvajalcev je dovoz na trg tako padel, da se 60% mlinov v državi ne more več preskrbeti s pšenico po ceni, ki jo določa uredba. Z najnovejšimi predpisi je »Prizad« pooblaščen, da zagotovi vse te potrebne količine pšenice in omogoči normalno poslovanje ne samo mlinarski industriji, temveč da se tudi pravilno prehrani ljudstvo.** Glede preskrbe mlinov, ki se ne nahajajo v neposredni bližini pšeničnih centrov za pšenico in druga žita, je prav tako v obstoječem zakonu odredba, da se iz vsakega področja zalagajo prvenstveno mlini, ki leže v vsakem takem področju. Pojasnila na ta vprašanja sta dala dr. Todt in dr. Cosič ter sta izjavila, da smisel predpisov ni ta in da nikoli ni šlo za tem, da bi se nekaterim mlinom omogočilo, drugim pa prikrajšala dobava materiala za mletje.

Osrednje vprašanje na današnji konferenci zastopnikov mlinarske industrije je bila **določitev tipa moke in novih cen.** Po obstoječih predpisih cene in tipe določa za vsa področja krajevna drugostopna oblast. Glede na dejstvo, da so ti organi že drugače preobremenjeni z administrativnimi posli svoje stroke in pri tem ne poznajo teh strokovnih vprašanj, se često dogaja, da se izdajajo sklepi, ki direktno škodujejo ne samo mlinski industriji, temveč tudi širokim slojem ljudstva. K temu vprašanju se je oglasil k besedi tudi ravnatelj ravnateljstva za prehrano dr. Cosič ter je predlagal, naj bi se drugostopne oblasti za ta posel vsaj v svojstvu začasne pomožne sile dodelili diplomirani pravniki, ki jih je še vedno precej nezaposlenih. Zatem je bila prečitana resolucija, v kateri so zastopniki mlinarske industrije **apelirali na vse državne merodajne ustanove, naj razumejo položaj mlinarjev pri določevanju cene in tipov nove moke** in naj pritegnejo kot posvetovalne organe zastopnike mlinarske industrije, da bi se na ta način dosegla pravična cena, ki bo zagotovila tudi pravilno preskrbo države s kruhom, na drugi strani pa tudi obstanek naše mlinarske industrije

Kolesarska dirka »okrog Srbije«

Niš, 4. septembra. m. Danes so kolesarji tekmovali v šestem odseku na progi od Skoplja do Niša, ki je bila dolga 196 km. Pot je bila v glavnem dobra, razen v Vranski soteski, kjer je voda na več krajih popolnoma uničila cesto, tako da so morali kolesarji nekatere dele proge prehoditi. Tudi v tej razmeroma zelo dolgi etapi je bila pot dobra, le okrog Vranja so bile ceste razrite od vode, da so tudi tukaj morali kolesarji iti peš. To je tekmovalce zelo zadržalo in so šele okrog 7 zvečer prišli v Niš.

Tam jih je pričakovala 20.000 glava množica. Med njimi so bili odličniki in sicer ban moravske banovine Krasojević, armadni poveljnik in niški župan Živković, ki je tekmovalce ob prihodu pozdravil v imenu predsednika kr. vlade Dragiše Cvetkoviča. Tudi v tej etapi je izvrstni slovenski kolesar Peternelj zavzel prvo mesto in si priboril dragocen pokal predsednika kr. vlade. 196 km dolgo pot je Peternelj prevozil v 8.49.12 sek. Drugi je bil Vojnov, tretji pa Davidović.

Po današnji šesti etapi je Peternelj še vedno na čelu s 43.03.59. 2. Gartner 43.15.06, 3. Podmilšak 43.34.39. Jutri se tekmovanje nadaljuje na progi Niš—Kragujevac.

Uredba o omejitvi rabe benc:na

Belgrad, 4. septembra. m. Na temelju čl. 1 uredbe o omejitvi prodaje tekočega goriva in delovanje prometa z motornimi vozili od dne 10. novembra 1939 predpisuje finančni minister izmenjavo in dopolnitev uredbe št. 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva:

Čl. 41 uredbe št. 3 se glasi: Lastniki podjetij z motornim pogonom na tekoče gorivo, morajo v smislu odstavka 2. čl. 26 uredbe o tekočem gorivu svoje podjetje **preurediti za pogon z domačim gorivom**, ali jih usposobiti na drugo vrsto pogonske sile, da bo zavarovano neprekinjeno delo obratov v primeru, če pride do pomanjkanja tekočega goriva. Ta preureditev se mora izvršiti najdalje do 1. okt. 1940.

Od dolžnosti spredniega odstavka so izvzeti:

a) lastniki motorjev ki se uporabljajo v električnih industrijskih podjetjih samo kot rezervni, v primeru nesreče na rednih pogonskih motorjih;

b) lastniki motorjev, ki se uporabljajo za pogonske požarne naprave;

c) lastniki motorjev, katerih motorne sile se uporabljajo za pogon špecijalnih črpalk in drugih naprav v podjetju, ako te črpalke odnosno naprave potrebujejo za dosego svoje sile posebno pogonsko moč in ki ne delajo na pogon dalj kot 10 ur tedensko.

Od dolžnosti iz odstavka 1 so izvzeti do nadaljne uredbe trgovinskega in finančnega ministra:

a) lastniki motorjev do zaključno 20 konjskih sil, ki se uporabljajo za pogon strojev, v krajih kjer ni industrijske električne energije.

b) lastniki motorjev s pogonskimi stroji, ki se zaradi dela morajo premeščati in

c) lastniki nepremičnih dvotaktnih motorjev do 50 konjskih sil.

Ta uredba stopi z današnjim dnem v veljavo.

Pogreb kapitana-pilota Ercigoja

Belgrad, 4. sept. Danes popoldne je bil na belgrajskem pokopališču slovesno pokopan letalski kapitan I. pilot-lovec Anton *Ercigoj*, ki je včeraj tragično umrl. Priljubljenega letalca je spremljalo na njegovi zadnji poti na tisoče Belgrajčanov in zastopnikov vojaških in civilnih oblasti. Že popoldne ob treh so se pri glavni vojaški bolnišnici zbrali udeleženci pogreba in številni tovariši pokojnega Ercigoja, zastopniki Aeroputa in Aerokluba in številnih domoljubnih organizacij in združenj. Med drugimi je bil navzoč poveljnik vojnega letalstva general Mirković, poveljnik Belgrada general Kostić, letalski polkovniki Puragović, Cervenčani, Voja Mihajlović, Šebanjanin, načelnik štaba polkovnik Branko Naumović, poveljnik baze polkovnik Dimitrijević, zastopniki Aeroputa Hodžera, Bavmović in ravnatelj Aeroputa Tadija Sondermayer.

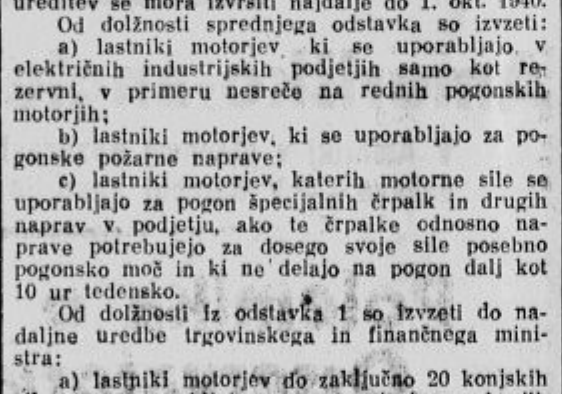

Vprašanje preskrbe naše tekstilne industrije

Belgrad, 4. septembra. AA. Na poziv ministra za trgovino in industrijo je bila včeraj v hiši invalidskega društva v Belgradu konferenca zaradi ukrepov, ki naj bi zagotovili preskrbo tekstilne industrije z domačimi surovinami. Konference so se udeležili člani posvetovalnega odbora za tekstilno industrijo, predstavniki industrijskih organizacij, zastopnik vojnega ministrstva, inspekcije državne obrambe, zastopnik kmetijskega ministrstva, ravnateljstvo za zunanjo trgovino, kakor tudi zastopniki raznih oglednih postaj. Na konferenci so se obširno bavili z vsemi ukrepi, ki bi jih bilo treba izdati za razširjenje kulture bombaža in lana v naši državi. Posebno pozornost so posvetili povečanju proizvodnje volne ter njene oplemenitve, da bi zamenjala bombaž, ter proizvodnji domačih vlaken, ki naj bi zamenjala juto. O vseh vprašanjih je trajala dolga razprava, ki je ugotovila nujno potrebo ojačitve suvinskih baz tekstilne industrije v državi, kar bi se dalo doseči z nekoliko več razumevanja in skupnega dela. Številna vprašanja bodo še ponovno pretresali strokovnjaki odbora, ki je bil v ta namen ustanovljen.

Sladkor za čebele

Belgrad, 4. sept. m. Finančni minister je predpisal odlok za nabavo sladkorja brez naplačila državne trošarine za prehrano čebel. Po tem odloku bo moglo vsako čebelarsko društvo, zveza ali zadruga nabaviti za čebelarje največ 5 kg sladkorja za vsak roj čebel. Sladkor se bo dobil preko prodajne centrale za sladkor v Belgradu in se bo moral v sami tovarni za sladkor denaturirati s srednjemočno drobno papriko v razmerju 0,5%. Dovoljenje za nabavo sladkorja za prehrano čebel bodo dajale pristojne finančne direkcije.

Osebne novice

Belgrad, 4. sept. m. S kraljevim ukazom so postavljeni za člane strokovnega kartelnega sodišča: dr. Ivan **Mohorič**, generalni tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani, Ivana **Avsenek**, industrijalec v Ljubljani, Filip **Uratnik**, višji tajnik Delavske zbornice v Ljubljani.

V 7. skup. je napredoval za kontrolorja pri dir. drž. žel. v prometnem odd. Lovrenc **Budihna** v Mariboru; za višjega kontrolorja 6. skup. je postavljen v Mariboru Anton **Šijanec**, do sedaj na Jesenicah; z odlokom prometnega ministra je upokojen Anton **Jager**, strojevodja 8. skup. pri ravn. drž. žel. v Ljubljani.

Važno opozorilo za vse udeležence odkritja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju

Prvotno določen skrajni čas za prihod v Zvezdo in na Kongresni trg za skupine in posameznike je podaljšan do 10. ure dopoldne. Po tej uri pa nihče ne bo mogel priti na slavnostni prostor.

Vsa razvrstitev na Kongresnem trgu in v Zvezdi ter vsa navodila bodo objavljena v popoldanskih listih in v petek v jutranjih listih.

Iz banovine Hrvatske

Dubrovnik, 4. septembra. b. V Čilipinih je bil evharistični kongres, ki ga v teh krajih ne pomnijo. Kongresu je prisostvoval kotorski škof msgr. Pavel Butorac. Kongresa se je udeležilo več sto vernikov.

Uredbe o olju

Belgrad 4. septembra. AA. Minister za trgovino in industrijo je na podlagi uredbe o oljaricah in jedilnem olju izdal odlok, po katerem je določena nova odkupna cena za sončnično, sirne letošnjega pridelka Po tem odloku so tovarne, ki so pooblaščene za odkup, dolžne plačati netto ceno 300 din za 100 kg fco tovarniške odkupne postaje na področju proizvodnje, odnosno v kolikor te ni, pa fco vagon železniška postaja.

Na osnovi čl. 2 uredbe z dne 17. avgusta o oljaricah in jedilnem olju, je Privilegirana izvozniška družba »Prizad« pooblastila sledeče trgovine, ki smejo kupovati sončična semena neposredno od proizvajalcev: 1. Prva hrvatska tvornica olja d. d. v Zagrebu; 2. Tovarna olja »Domača« d. d. v Novem Vrbasu; 3. Tovarna olja »Vojvodina«, Novi Vrbas; 4. Tovarna olja »Beograd« v Petrovgradu. V zvezi s prednjim opozarja Privilegirana izvozniška družba vse morebitne nepooblaščene kupce sončičnega semena, kakor tudi ostalih oljaric na kazenske odredbe člena 17 zgoraj citirane uredbe.

Belgrajske novice

Belgrad, 4. sept. m. Tu se je mudil predsednik bolgarske filmske družbe »Orient film« a. d., g. Aleksander Tufekdžijev, ki se je sestal z znanim filmskim podjetnikom Ernestom Galom ter se z njim razgovarja o sodelovanju bolgarske in jugoslovanske filmske industrije, ki naj bi začela proizvajati skupne balkanske filmske žurnale ter kulturne in propagandne filme o balkanskih državah.

Belgrad, 4. sept. m. Nocoj ob 6 je mestni župan belgrajski, g. Jevrem Tomić, priredil v svojem kabinetu čajanko za predstavnike domačega in tujega tiska. Pri tej priliki je Tomić izročil predstavnikom tiska zgodovinsko-kulturno monografijo »Beograd«, ki sta je izdala ob priliki stoletnice samouprave v obnovljeni Srbiji in Belgradu belgrajska občina in Balkanski institut.

Belgrad, 4. septembra. AA. Grško poslaništvo je obvestilo zunanje ministrstvo, da je začetek solunskega velesejma preložen na 22. septembra. Velesejem bo trajal od 22. septembra do 13. oktobra.

Banja Luka, 4. septembra. m. Zaradi slabega izvoza celuloze v inozemstvo je tovarna celuloze v Daruvaru s 1. septembrom ustavila svoje delo. Prav tako je ustavilo delo tudi podjetje Šipad na svojih žagah v Daruvaru, Davidoviču in Čajniču. Zaradi tega je ostalo brez posla 2500 delavcev.

Nemški starokatoličani prelomili z anglikansko cerkvijo

Dunaj, 3. septembra.

Episkopi treh starokatoliških škofij, ki so pod Nemčijo iz Bonna, Dunaja in Prage so anglikancem odpovedali sodelovanje. Izstopili so iz cerkvene skupnosti, ki je bila imenovana Willlibrodbund in ki si je postavila za cilj obnoviti nekakšno vesoljno krščansko občestvo. Starokatoliški škofje so tudi prepovedali svojim duhovnikom sodelovanje pri tej organizaciji. Starokatoliški škofje so motivirali svoj izstop s tem, da se je anglikanska cerkev preveč izpostavila za angleško stvar v sedanji vojski. Willibrodova zveza pa je bila črtana iz seznama cerkvenih društev nemških starokatoličanov.

Iz Nemčije poročajo, da je angleška bomba uničila znamenito katoliško župno cerkev v Derichsweilerju blizu Aachena. Cerkev je bila znamenita kot stara pozno gotska cerkev z dvema ladjama, ki je bila zidana na način, ki je jako redko ohranjen. V cerkvi je bilo več pozno gostskih umetnin, ki izvirajo iz l. okrog 1500.

»Obzor« svari pred nevarnostjo komunistične propagande za Hrvate in državo

Zagrebški »Obzor« je objavil uvodnik, ki je v hrvatskih krogih vzbudil veliko pozornost, ker je to do sedaj prvi zelo jasni in nedvoumni glas iz Hrvatske, ki zavzema stališče do Sovjetske Rusije. »Obzor«, ki velja kot glasilo hrvatskih nacionalistov, piše o tem vprašanju med drugim:

»Obnova trgovinskih in diplomatičnih odnošajev s Sovjetsko Rusijo so nekateri posamezniki in posamezne skupine, predvsem v Srbiji, razumeli tako, kakor da so bila s tem na stežaj odprta vrata komunistični propagandi predvsem na kulturnem polju, kar naj bi pripravilo ugoden položaj za uvedbo nadaljnjih marksističnih političnih ciljev.«

»Takšna mnenja pa niso samo v osnovi napačna, ampak so tudi nevarna za naše narodne koristi. Hrvatski narod v svoji veliki večini odbija takšna naziranja, in tudi velika večina Slovencev takšno mišljenje odklanja. Tudi srbski narod kljub svojim tradicijam, ki njegove simpatije vežejo na ruski narod, bi ne šel po tej poti, ker njegovi narodni voditelji prav dobro vedo, da bi kaj takšnega pri današnjem mednarodnem položaju pomenilo enostavno dirko v katastrofo.«

»Oni, ki bi to radi premolčali ali ki to neradi priznavajo, ne vodijo računa o nekaterih zelo važnih dejstvih. Prvo dejstvo je, da obnova diplomatskih odnošajev s Sovjetsko Rusijo v ničemer ni spremenila smernic notranje politike jugoslovanske državne skupnosti, kakor na primer tudi Italija in Nemčija nista dovolili komunistične propagande, čeprav sta s sovjetsko vlado v prijateljskih odnošajih.«

»Stališče naše vlade je, da naj vsaka tuja država vodi takšno notranjo politiko, kakršno pač hoče. Pri tem stališču naša vlada tudi ostane in to ne samo zaradi zunanjepolitičnih razmer v Evropi, ampak tudi na osnovi pravilno razumevanih koristi naših notranjepolitičnih potreb. Ne sme se dovoliti, da bi neka manjšina, ki je stvarno pod vodstvom tujine, po naši državi propagirala nasilno spremembe našega državnega in socialnega reda, da bi razpihovala stanovske borbe in dela vladi težave na vsakem koraku. Ako bi državo danes odprli komunistični propagandi, bi to bilo isto, kakor da jo izpostavimo nastopu velesil, ki so danes dovolj močne, da preprečijo vsak nered v tem delu Evrope. Hrvatski narod, ki je v stiku s temi velesilami, mora že zavoljo tega v kali streti vsako komunistično propagando, ki je vprav zadnje čase odkrilo pokazala, proti kakšnemu cilju gre, ko je začela napadati dr. Mačka ter na vse načine skuša ovirati napore banske oblasti na Hrvatskem, da izpolni velike naloge, ki jih je prevzela.«

»Najbolj zanimivo je, da ta komunistična propaganda, ki klepeta o »imperialistični vojni«, napada hrvatsko seljačko stranko, katere politika se z vsemi silami trudi, da ostane Jugoslavija izven vojne.«

»Poleg političnih pa so še drugi razlogi, zaradi katerih je treba ugotoviti, da propaganda, ki jo komunizem trosi, ni osnovana. Popolnoma napačno je namreč, če se pozivajo na slovansko vzajemnost z Rusi, kadar govorijo o zunanji politiki Sovjetov. Saj je vendar sama sovjetska agencija Tass pojasnila, da Sovjeti ne vodijo nobene slovanske politike, da je to zastarelo naziranje, ki ne spada v sklop sovjetske zunanje politike. V ostalem Sovjeti slovanske politike po svojem današnjem državnem ustroju tudi voditi ne morejo.«

Hitler napoveduje začetek najhujšega boja z Anglijo

Voditelj Nemčije je imel ob priliki začetka dela za zimsko pomoč govor, v katerem je razložil socialne načrte Nemčije in napovedal zlom angleškega imperija

Berlin, 4. sept. t. Danes je bila v berlinskem Sportpalastu velika začetna slovesnost, s katero se je začelo delo za zbiranje prispevkov za zimsko pomoč. Uvodni govor je imel propagandni minister dr. **Göbbels**, ki je najprej razčlenil vse dosedanje velike uspehe zimske pomoči ter navedel visoke številke, ki jih je nemški narod zbral za svoje socialne ustanove. Dr. Göbbels je poudaril, da so to velike zmage nemške socialne skupnosti, ki pa niso bile brezuspešne. Nemška skupnost je podrla vse sovražnike, ki so jo potisnili v vojno, in bo tudi zadnjega sovražnika spravila na kolena. Dr. Göbbel je dejal, da denar ni bogastvo in ni sreča ne za posameznika in ne za narode. Najvišja sreča je spoznanje medsebojne povezanosti v pravično izravnani skupnosti.

Hitlerjev govor

Nato je povzel besedo voditelj Nemčije **Hitler**, ki je v začetku svojega govora primerjal današnji položaj v Evropi s položajem pred enim letom, ko je bila Nemčiji vsiljena vojna. Dogodki preteklega leta so tako edinstveni, da niso presenetili samo nasprotnikov, ampak celo nemški narod sam, ki ni mogel zapopasti bliskovitosti in veličine dogodkov. Le pogiejmo velikanski trikot, je dejal Hitler, ki sega od Poljske do Ledenega morja in do španske meje, kjer so sedaj gospodar čete nemške vojske. Drug za drugim so sovražniki Nemčije popadali in samo svojemu srečnemu zemljepisnemu položaju se ima Anglija zahvaliti, da je že do sedaj ni doletela ista usoda. Nemčija, je dejal, je v tem letu dosegla odločilne uspehe. Ozemlje, nad katerim vladajo sedaj nemške oborožene sile, se je še razširilo z vstopom italijanskega zaveznika v vojno, ki je prevzel vodstvo vojnih operacij v Afriki in Angleže prepodil iz obsežnih kolonijalnih pokrajin.

»Prišel bo tisti dan . . .«

Nato je Hitler govoril o »uspehih« Anglije, o tistih uspehih, ki jih angleška propaganda neprestano poveličuje od vojne na Poljskem pa do končnega zloma Francije na zahodu. Zlom Poljske je bil v očeh angleške propagande »uspeh«, ker je »z angleških prs izginilo težko breme odgovornosti za poljsko neodvisnost«. Zlom Norveške je bil za angleško propagando spet uspeh, ker se je angleško brodovje lahko posvetilo drugim bojiščem, zlom Francije je bil za angleško propagando spet »uspeh«, ker se je »Anglija lahko potegnila nazaj z nadležne Evrope in lahko zbrala vse svoje sile za obrambo svojega otočja«. To so »uspehi« Anglije, toda zaključni uspeh vseh teh njenih »zmag« bo, da bo tudi Anglija padla na kolena, naj pride kar hoče. »Drugega termina v svojem boju z angleškim imperijem ne poznam,« je dejal Hitler. Iz Anglije da večkrat sliši vprašanja, zakaj da Nemčija še ni udarila z odločilnim udarcem na Anglijo. Na to odgovarja: »Bodite mirni, tisti dan bo že prišel, ne bodite preveč radovedni, saj bo prišel tisti dan!« In tako bo prišel tudi tisti dan, ko bo svet osvobojen od more, ki leži na njegovih prsih in ko bo enkrat za vselej napravljen konec tej grdi zlorabi, da bi en sam plutokratični narod obvladal in tiraniziral vse kontinente. Nemški narod, ki šteje 85 milijonov ljudi, si ne pusti dopasti in si ne more pustiti dopasti, da bi moral Anglijo za to prositi, da mu dovoli, da pije svojo kavo. Nemški narod ne more dovoliti, da bi bil v celoti kaznovan, kadar to pade v glavo kakšnemu angleškemu velebogatinu v Londonu. Nemčija in Italija sta se odločili, da bosta ustvarili na svetu novo stanje, takšno, ki ne bo nikdar več v zgodovini dovolilo, da bi en narod, odnosno mala peščica plutokratov enega naroda ves svet strahovala. Vsi »zavezniki« Anglije ji ne bodo pomagali, ne abesinski cesar Haile Selasie, ne Beneš, ne norveški kralj Haakon, ne nizozemska kraljica Viljemina, ne poljski general Sikorski, ne francoski general de Gaulle.

Generali revolucije, lakote, zime . . .

Angleži so proti nam hoteli postaviti v pomanjkanju drugih vojnih sredstev razne generale, da nas uničijo. To so bili generali »revolucije«, general »lakota« in končno general »zima«. Vsi ti angleški vojskovodje nam do sedaj niso mogli do živega. Poznamo jih in se jih tudi v bodoče ne bojimo. S takšnimi sredstvi Angleži vojne ne bodo dobili. Druga sredstva pa so, hvala Bogu, v naših rokah in bodo v naših rokah ostala. Ko bo prišla ura, ki je določena za končni udar, takrat bo nemško orožje udarilo tako, da bo nasprotnika uničilo.

»Zmetali bomo na sto tisoče bomb«

Nato se je Hilter s pohvalnimi in zahvalnimi besedami spomnil nemškega letalstva, ki te dni neprestano opravlja svojo službo nad angleškimi otoki. Zahvalil se je vsej nemški domovini in nemškemu narodu za disciplinirano zadržanje, zahvalil predvsem ženam in dekletom, ki z velikim junaštvom vodijo delo za fronto, na kateri se bori za nemško življenje in čast nemški vojak. Nato je Hitler omenil junaško zadržanje nemškega naroda pri »nočnih piratskih napadih« angleškega letalstva in dodal, da se je odločil da bodo temu napravili konec. Odslej bo naše letalstvo začelo napadati Anglijo in noč za nočjo bodo naši bombniki s stopnjevajočo se močjo leteli nad Anglijo. In če se Angleži hvalijo, da so nad nemško ozemlje vrgli 4000 bomb, potem bomo mi znali na to odgovoriti s 50.000, 100.000, 150.000 bombami, ki jih bomo vrgli nad angleška mesta. G. Churchill, na vaša nočna piratstva bomo znali odgovoriti. Napravili bomo konec in vaša mesta, g. Churchill, bomo izbrisali z lica zemlje. Prišla bo ura, ko bo eden izmed naju dveh moral na tla in jaz vem, da tisti, ki bo zlomljen, zlomljena pa ne bo narodno-socialistična Nemčija.«

Nemška skupnost

Nato je Hitler prešel na organizacijo nemške zimske pomoči, ki je potrebna, da v tem velikanskem boju za obstoj in bodočnost nemškega naroda organizira zaledja. Obširno je govoril o vzgoji novega nemškega človeka po načelih narodnega socializma, ki bodo ustvarila novo Nemčijo. Vse je odvisno od vzgoje, je dejal, in do sedaj smo dosegli velike uspehe. Bodočnost pripada tistim narodom, ki bodo znali vzgojiti novega človeka.

Na koncu svojega govora prosi ves nemški narod, naj s polno močjo in s fanatično voljo sodeluje v veliki nemški skupnosti, naj se žrtvujejo dajalci in zbiralci in naj bo uspeh zbiranja za zimsko pomoč dokaz nemške skupnosti in vzajemonsti. Kajti čimbolj bo sovražnik videl nemško skupnost, tem bolj in tem prej bo spoznal, kako nemogoče je Nemčijo zlomiti.

Letalski boji nad Anglijo

Včerajšnji dan je bil v primeri s prejšnjimi nekoliko milejši

„Hitler bo vsak hip dal povelje za napad z novim orožjem . . .“ pišejo italijanski listi

Trst, 4. septembra. b. Berlinski dopisnik »Piccola« poroča o stalnih nemških letalskih napadih ter trdi, da berlinski krogi pričakujejo, **da bo Hitler vsak trenutek izdal povelje, da se Anglija napade z novim orožjem, ki je bilo doslej neznano. Prav tako izjavljajo, da bodo Nemci zasedli Anglijo z uporabo popolnoma novih sredstev za napad. Doslej se to tajno orožje ni še nikjer uporabilo, kar ga je Nemčija hotela ohraniti ravno za borbo proti glavnemu sovražniku Angliji. O orožju ne dajejo nobenih podrobnosti, izjavljajo le, da je svetu doslej neznano.**

Nemška poročila

Vojna poročila

Berlin, 4. septembra. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča:

Nemške podmornice so potopile več britanskih trgovskih ladij. Tudi naša bojna letala so potopila več ladij. Skupno je bilo potopljenih ladij za 51.507 ton, med katerimi je tudi pomožna križarka Duvagan Castle.

Včeraj so nemška letala izvršila napad na letališča v Južni Angliji in vrgla z uspehom bombe na hangarje in druge naprave. Povzročenih je bilo veliko požarov. Pri napadih na britanski otok je prišlo do letalskih spopadov, v katerih so nemška letala imela velike uspehe. Nemška bojna letala so metala bombe na pristanišča, vojaške naprave in letališča v **Liverpoolu, Avenmouthu, Bristolu, Portlandu, Rochestru** in **Midlesboroughu**. Povsod so nastali požari. Nadaljuje se polaganje min pred britanskimi pristanišči.

Angleška letala so letela ponoči med 3. in 4. septembrom nad nekaterimi deli Nemčije. Samo enemu britanskemu letalu se je posrečilo leteti nad Berlinom. Bombe niso bile vržene. Na **Brandenburg** in nekatere druge dele Nemčije je bilo vrženih več bomb, ki niso povzročile posebne škode.

Včeraj je sovražnik izgubil 62 letal. Od tega je bilo 42 zbitih v letalskih spopadih, eno letalo je zbilo topništvo, 15 pa jih je bilo uničenih na tleh. Deset nemških letal se ni vrnilo domov.

Berlin, 4. sept. AA. DNB: Včerajšnji napadi na Anglijo so povzročili tako velike požare, da so se nemški letalci v noči lahko znašli. Opazili so tudi, da so Angleži sami na več krajih povzročili požare, da bi ovirali orientacijo nemških pilotov. V noči so bili izvedeni uspeli napadi bojnih letal v glavnem na južno Anglijo. Vrženih je bilo mnogo bomb.

Napadi na Berlin

Newyork, 4. sept. t. DNB: Poročila ameriških časopisnih dopisnikov pravijo, da je bil ponoči od polnočne ure pa do tri četrt na tri alarm in so slišali brnenje letalskih motorjev nad mestom. Zastopnik nemške vlade je časnikarjem razložil, da so opazili, da so angleški bombniki metali svetilne rakete, toda bomba na mesto ni bila vržena nobena.

Berlin, 4. sept. AA. DNB: Z merodajnega mesta sporočajo da je večina angleških letal, ki je ponoči letela nad Nemčijo, letela v smeri proti Berlinu. Kakor je bilo že sporočeno, je bil v Berlinu dan signal za alarm nekaj po polnoči. Bombe niso bile vržene. Angleška letala so poskušala leteti tudi nad **Porurjem**, toda večina angleških letal je bila prisiljena vrniti se že ob samem ustju Labe. Nad Magdeburgom je bila bitka med angleškimi in nemškimi letali. Podrobnosti o tej borbi še niso znane.

London, 4. septembra. AA. Reuter: Ponoči po deveti uri so angleški bombniki izvedli več protinapadov na prednja oporišča nemškega letalstva pri Callaisu. Operacija se je začela z napadom več bombnikov na letališče Stulke. Vržene so bile močne eksplozivne bombe na teren za spuščanje. Napad na letališče Marque v Callaisu je bil izvršen ob 0.15, ob enih pa je bil izvršen napad na letališče Gune, ki je jugovzhodno od Callaisa. Bolj v notranjosti pa sta dva bombnika napadla letališče Abbeville, ter je pri tej priliki težko protiletalsko topništvo streljalo na eno izmed obeh letal.

Angleška poročila

Boji v torek

London, 4. septembra. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo je objavilo tole sporočilo:

V torek takoj po 12. uri opoldne je več skupin sovražnih letal priplulo nad ustje **Temze in Kentsko** obalo. Le majhno število sovražnih letal je obalo preletelo. Poročila pravijo, da so bile vržene bombe samo na neko mesto v grofiji Kent. Škoda je neznatna. Ranjenih je bilo nekaj oseb, od njih ena teže. V torek so naša lovska letala zbila skupno **25 sovražnih letal**. Ugotovljeno je, da je bilo v toku zračnih borb v ponedeljek **zbitih 55 sovražnih letal**, od teh so jih zbili lovci 43, protiletalsko topništvo pa 12. Dva angleška pilota, za katera se je mislilo, da sta mrtva, sta ostala nepoškodovana.

Odsek za informacije letalskega ministrstva pravi, **da se nemškemu letalstvu torej ni posrečilo včeraj oslabiti obrambe in odpora angleških lovskih letal. Do 19. ure so nemška letala napadla dvakrat. Cilj teh napadov je bil bombardiranje letališč. Prvi val nemških letal se je pojavil okoli 10. ure dopoldne, okoli 250 sovražnih letal je letelo proti notranjosti čez Temzo. Drugi val se je pojavil popoldne, ko je letelo 100 do 150 bombnikov in lovskih letal proti jugovzhodni Angliji ter poskušalo izvesti napad.**

Letalsko ministrstvo in ministrstvo za varnost metropole sporočata davi, da je ponoči sovražno letalstvo izvedlo napade, ki so bili v glavnem namenjeni krajem ob bristolskem Kanalu. Izvedeni so bili bombni napadi kakor tudi napadi z zažigalnimi bombami. Poročilo pravi, da so bili takoj zadušeni požari, ki so nastali, vendar pa je precejšnje število hiš poškodovanih. Žrtev ni bilo. Blizu Bristola je bilo več žrtev in je število mrtvih majhno. Poročajo tudi, da je bilo vrženih več težkih bomb tudi v druge angleške kraje, zlasti pa na Škotskem. Žrtev je bilo zelo malo.

Včerajšnji boji

London, 4. sept. Reuter: Ob pol treh popoldne se je razvila nad nekim mestom na južnovzhodni obali Anglije velika letalska bitka. Pri tej priložnosti je bilo zbitih pet nemških bombnikov, dva sta padla v morje, trije pa na suho zemljo. Vseh nemških bombnikov je bilo 20. Skupina se je nato razšla in odletela nazaj čez Rokavski zaliv. Angleško letalstvo ni trpelo nobene škode.

Neka druga skupina nemških bombnikov je v prvih popoldanskih urah napadla severovzhodno angleško obalo in so tamkaj padle bombe, ki so poškodovale nekaj zgradb in ranile nekaj oseb. En nemški bombnik je bil sestreljen. Ostali pa so bili od angleških lovcev razpršeni in so odleteli nazaj proti morju.

Na merodajnih mestih izjavljajo, da vodi napade nemških bombnikov na London in na angleška letališča neki pilot, ki je prej dolga leta služil kot civilni pilot v angleški civilni letalski službi in pozna v vseh podrobnostih letališča in London sam. Angleški piloti pravijo, da so že dvakrat bili v boju s tem pilotom, toda obakrat jim je ušel s svojo spretno letalsko tehniko.

Angleške ocene uspehov blokade

London, 4. septembra. t. Angleško ministrstvo za blokado je objavilo nekaj uradnih številk o uspehih dosedanje angleške blokade. Na podlagi teh podatkov so angleške vojne ladje ustavile 3979 ladij, s katerih so iztovorile 763.000 ton raznega blaga, namenjenega v Nemčijo. Med konfisciranim blagom je bilo 236.000 ton osnovnih kovin, 184.000 ton petroleja, 83.000 ton užitnih pijač, 74.000 ton oljnatih semen, 39.000 ton živilskih proizvodov, 37.000 ton tekstilnega blaga in 34.000 ton nekovinskih mineralij. Od avgusta dalje je angleška blokadna kontrola sprejela vsega skupaj 63.000 prošenj raznih ladij, da bi smele tovoriti blago v nevtralne evropske države.

Ameriška letala za Anglijo

Newyork, 4. septembra. AA. Reuter: Po poročilih dopisnika lista »Newyork Sun« iz Washingtona sta ameriški odbor za narodno obrambo in komisija za vojne nabave izdelala skupno s predstavniki tovarn načrt, na temelju katerega bodo ameriške tovarne v prihodnjih 12 mesecih dobavljale Angliji po 700 ameriških bombnih letal mesečno, drugih letal pa še več. Dopisnik pravi da Anglija na ta način lahko do aprila prihodnjega leta dobi iz Amerike skupno 15.000 letal vseh vrst.

General Sikorski o vojni na Poljskem

London, 4. sept. t. Associated Press: Predsednik poljske vlade v begunstvu, ki ima svoj sedež v Londonu, general **Sikorski** je ob priliki prve obletnice izburha vojne imel po radiu govor, v katerem je med drugim objavil tudi nekaj statističnih podatkov o vojni med Nemčijo in Poljsko.

General Sikorski je v svojem govoru navedel, da je štela nemška napadalna armada 75 divizij, med katerimi jih je bilo 16 oklopnih in motoriziranih. Nemška armada je razpolagala z več tisoč tanki in jim je trebila pot pred njimi več tisoč letal. Nemški sili je Poljska mogla postaviti nasproti samo 30 divizij, med katerimi niti ena ni bila ne oklopna in ne motorizirana, ter so imeli samo 320 letal prve črte, 600 letal rezerve in 200 tankov. Vsak poljski vojak se je moral boriti proti štirim nemškim, vsak poljski tank je imel proti sebi 20 nemških tankov.

Na podlagi podatkov, ki so seveda le približni, a se oslanjajo na gradivo, ki ga ima poljska vlada v Londonu na razpolago, so Nemci v treh tednih vojne na Poljskem izgubili okroglo 100.000 mrtvih, 200.000 pa jih je bilo ranjenih. V bojih so Nemci po navedbah generala Sikorskega izgubili 1000 letal in prav toliko tankov.

General Sikorski je svoj govor zaključil z ugotovitvijo, da nemška oborožena sila v vsem razvoju sedanje vojne nikjer ni naletela na takšen odpor, kakor na Poljskem, dokler da se nista spopadli nemška in angleška oborožena sila.

Polemika o „Osservatore Romano“

Že nekaj časa je »Osservatore Romano«, dnevnik, ki izhajaja v Vatikankem mestu kot organ sv. Stolice, v središču senzacionelnih vesti in poročanja. Najprvo se je dolgo časa govorilo o časnikarskem sporu, ki je nastal med Vatikanom in Italijo. Potem smo slišali praviti, da je papež svojemu listu prepovedal objavljanje vseh političnih novic in vojnih poročil, nakar da je naklada lista silovita padla. V teh dneh pa smo zopet slišali senzacionelno poročilo, da bo »Osservatore Romano« prenehal izhajati, in sicer, kakor se je reklo, »na neposredno pobudo sv. očeta samega«. Čuli smo tudi že imenovati ime novega lista in celo novo uredništvo.

Vsekakor je treba počakati, če bo zaslužno vatikansko glasilo, ki stopa v 80. leto in ki nosi na čelu lista geslo: Non praevalebunt, res prenehalo izhajati. Napoved njegove smrti je zelo podobna vsem senzacionelnim poročilom zadnjega časa, o katerih poznavalec ve, da so same izmišljene laži. Tudi je popolnoma neresnična trditev, da »Osservatore Romano« sedaj izključno vodijo in urejujejo laiki. Pri presoji sedanje polemike o vatikanskem glasilu je treba imeti pred očmi dve stvari: 1. Naj ponovimo že itak splošno znano dejstvo, da sv. Stolica odgovarja le za tista poročila v »Osservatore Romano«, ki so uradna. Za ostalo vsebino lista pa je odgovorno izključno le uredništvo. Res pa je, da se od vsakega uredništva zahteva, da komentira dnevne dogodke in da jih osvetli iz svojega stališča. To se zahteva od vsakega resnega lista, ki ima načelno stališče. To nalogo je opravljal tudi »Osservatore Romano« in so bili njegovi komentarji, kakor znano, zelo opaženi. 2. Ne smemo prezreti, da je z vstopom Italije v vojno to delo vatikanske redakcije postalo mnogo težje, ker je fašistični tisk njegove komentarje pričel izredno ostro napadati. Posebno »Il Regime fascista« skoraj vsak dan hudo napada »Osservatore Romano« in mu očita, da podpira jude proti katoličanom, francoske prostozidarje proti italijanskim, nemškim in španskim katoličanom in da izkazuje večje spoštovanje demokratu Rooseveltu, kakor pa avtoritarnima voditeljema Mussoliniju in Hitlerju. Mi se v to polemiko ne spuščamo. Pač pa napadi na »Osservatore Romano« dokazujejo, da je položaj vatikanske državice v časnikarsko-političnem pogledu dandanes čisto isti, kakor položaj ostalih malih nevtralnih držav, ki jih obdajajo vojskujoče se države.

Čas in razmere zahtevajo posebno od katoliškega tiska, da je zdržen in previden v svojih sodbah. To velja tako za »Osservatore Romano« kakor tudi za katoliški tisk po ostalem svetu. Samo na sebi ni to nobena nesreča. Tudi iz katoliškega vidika ne. Vsekakor ni glavna stvar politično izrabljanje papeževih besed in njegovih okrožnic in tudi ne politično namigavanje na njegove nagovore. Glavna stvar je, da katoliški verniki papeževe nagovore in njegove nauke in opomine res v nepokvarjenem besedilu berejo in si jih v spomin vtisnejo ter se po njih ravnajo. To je del naloge, ki jo ima dandanes katoliški tisk. Nesporno dejstvo pa je, da je gotovo tisk s papeževimi izjavami spekuliral in jih enostransko politično izrabljal. Izvesten tisk v Evropi se je prizadeval, da bi v papeških izjavah dobil kar moč veliko materiala proti totalitarnosti narodnega socializma in fašizma, toda druge nič manj važne nauke in obsodbe socializma, komunizma, prostozidarstva pa je skušal oslabiti ter jim je prilival kar moč veliko vode, ali pa jih je še najrajši čisto zamolčal. Tako zadržanje izvestnega tiska posebno na zapadu je bilo seveda neresno in neprimerno stvari, ki bi jo z drugačno resnostjo bilo treba obravnavati.

Sploh obravnava liberalni in socialistični tisk Vatikan in papeštvo najrajši kot nekakšno senzacijo. Še nedavno je ta tisk poslovilni sprejem smrtno bolnega Mirona Taylora tako tolmačil, kakor da gre za mirovno posredovanje Vatikana in Amerike in je to raco svetu ponudil kakor največjo senzacijo. Načelna in ponovna izvajanja sv. očeta o dolžnosti sprave in pokore za dosego miru pa je isti tisk seveda gladko prezrl in zamolčal. Takšno zadržanje liberalnega in socialističnega časopisja je Cerkvi bolj škodljivo kakor koristno, pa čeprav morda posamična uredništva nimajo Cerkvi sovražnega stališča. Svobodomiselno časopisje si je tudi gladko izmislilo storijo o sklepih nemških škofov na konferenci v Fuldi, čeprav o njej ni bilo izdano nobeno uradno poročilo. V nekih listih smo namreč brali, da so nemški škofje sestavili pastirsko pismo, ki pa bo prebrano šele po zmagovitem koncu vojne. To naj bi sklenili nemški škofje po navodilih Vatikana. Ta navodila naj bi trije nemški škofje prinesli naravnost iz Rima. Seveda je vse to gladko izmišljeno. Taka poročila predstavljajo Cerkev kot skrajno in vsestransko delovno, ki pa je brez moči in brez vpliva na sodobno življenje. Ako sedanji položaj preprečuje objavljanje takih in podobnih senzacionelnih poročil, potem je treba to le pozdraviti.

Delavnost papeža Pija XII.

Kakor je znano, papež Pij XII. ni šel uživat počitnic v Castel Gandolfo, kakor je bila to navada v žgočem rimskem poletju, odkar jo je zopet vpeljal po spravi z italijansko državo pokojni papež Pij XI. Sv. oče letos nima nobenega pravega počitka in je njegova delavnost večja, kakor kdajkoli. Od 15. maja dalje, ko se je podal v baziliko S. Maria sopra Minerva, da počasti varuha Italije, sv. Frančiška Asiškega in sv. Katarino Sienško, papež ni zapustil Vatikana. Zjutraj sledi avdijenca za avdijenco, potem so posveti in druga nujna dela do pozne ure. Vsako sredo je veliki sprejem novoporočencev, na katerih ima Pij XII. svoje znamenite nagovore. Vmes so še druge posebne avdijence. Veliko dela ima papež zlasti na dobrodelnem polju, ker Vatikan daje oziroma prejema poročila o ujetnikih, pogrešancih in beguncih, vodi obsežno akcijo za pomoč ujetnikom in beguncem ter zbira in pošilja podpore od vojske najbolj prizadetim krajem. Za te stvari se papež zanima osebno in daje za to delo pobudo ter se peča tudi s podrobnimi zadevami na tem področju. Ni omenjena njegova delavnost na področju mednarodne politike, da bi se približal tako zelo zaželjeni mir.

Gospodarstvo

Položaj v naši tekstilni industriji

V torek je bila na banski upravi na pobudo Delavske zbornice v Ljubljani anketa o položaju delavstva v tekstilni industriji, katero je vodil inšpektor dela g. inž. Baraga. Ankete so se udeležile tudi poslodajalske organizacije in delavske organizacije razen Splošne delavske zveze.

Na anketi je podal najobsežnejše poročilo zastopnik Delavske zbornice. Podal je najprej poročilo o položaju tekstilnega delavstva v naši banovini. Iz tega poročila je razvidno, da se je od avgusta lanskega leta pa do avgusta letos število zavarovancev v tekstilni stroki po statistiki delavskega zavarovanja zmanjšalo za okoli 1500, sledile pa bodo še nadaljnje redukcije. Podal je tudi pregled o skrčenju dela v posameznih podjetjih.

Delavska zbornica je izdelala tudi predloge za nujno pomoč prizadetemu delavstvu. Ti predlogi so v glavnem naslednji: 1. Pospeši naj se nabava surovin za tekstilno industrijo. 2. Posebej se naj upoštevajo tudi pri vojaških dobavah tekstilne industrije v Sloveniji. 3. Vsem prizadetim delavcem naj se da izredna podpora v breme tekstilnih podjetij, ki naj izplačajo samskim delavcem in poročenim brez otrok, ki so bili zaradi pomanjkanja surovin pri omejitvi obratovanja odpuščeni, enkratna podpora v višini vsaj 14 dnevne plače, poročenim z otroki pa vsaj enkratna podpora v višini štiritedenske plače; v breme javnih ustanov pa naj se izplača enkratna podpora v isti višini. Sredstva za to naj dajo banovina, bednostni sklad, javna borza dela in pristojne občine. Vsem od redukcij prizadetim delavcem naj iplačajo podjetja za časa delne redukcije: samskim in poročenim brez otrok 50% izgubljenega zaslužka in poročenim z otroki najmanj 75% izgubljenega zaslužka.

Končno je Delavska zbornica izdelala podrobne predloge, kako naj se postopa pri omejevanju obratovanja in predloge za ureditev delovnega razmerja v tekstilni industriji z enotno kolektivno pogodbo. Zlasti se je Delavska zbornica zavzela za ustanovitev posebnega sklada za delavstvo. Zastopniki Zveze delodajalcev tekstilne stroke so se strinjali s predlogom, da naj se s posebnimi ukrepi zajamčijo delavstvu v primeru redukcij neokrnjene pravice iz socialnega zavarovanja. Nadalje so za ustanovitev posebnega podpornega sklada, pa naj bo ta sklad samo za posamezne stroke ali enoten za vso slovensko industrijo. Sklad mora biti avtonomen in naj mu da banovina primerno začetno glavnico. Bednostni sklad naj se vrne namenu, za katerega je bil ustanovljen. Tudi ne bo ovir za pogajanja, ki naj urede medsebojno razmerje v tekstilni stroki.

Končno je bilo sklenjeno sklicati ponovno anketo, katero bo zopet sklicala kr. banska uprava, zlasti pa bo posebej sklicala anketo glede pravic iz socialnega zavarovanja, ki naj bi ostala zavarovanemu delavstvu v primeru redukcij.

Kupčije in obisk na jesenskem velesejmu

Ljubljana, 4. septembra.

Danes dopoldne je prispel iz Belgrada v Ljubljano minister za telesno vzgojo g. Dušan Pantič z družino. G. minister si je ogledal velesejem, ki se mu je izredno dopadel. Po velesejmu sta g. ministra spremljala gg. dr. Ciril Pavlin, predsednik Slovenske športne zveze, in ravnatelj velesejma g. dr. Milan Dular.

*

Letošnji velesejem ima prav lep obisk iz vseh slovenskih krajev. Čeprav sta istočasno tudi velesejma v Belgradu in Zagrebu, prihaja na ljubljanski velesejem tudi veliko število obiskovalcev iz drugih banovin. Ti obiskovalci so predvsem kupci za proizvode naše industrije in obrti. Doslej smo zabeležili poslovne obiske našega velesejma že iz naslednjih krajev države: Zagreb, Banja Luka, Osijek, Nova Palanka, Belgrad, Bjelovar, Crvenka, Split, Sarajevo, Velika Kikinda, Duga Resa, Čakovec, Novi Sad, Petrinja, Bajmok, Ruma, Tuzla, Slavonski Brod, Otočac, Kaštel Stari, Vrhovine, Karlovec, Vršac, Subotica, Bitolj, Okučani, Bjelina, Sremska Mitrovica, Stara Pazova, Križevci, Valjevo in Varaždin. To je samo izbor imen krajev, od koder so prišli interesenti na ljubljanski velesejem. Že ta imena pa kažejo, da ima velesejem v Ljubljani vsako leto vedno veliko število obiskovalcev, interesentov iz vseh krajev države, ki prihajajo na velesejem kupovat naše proizvode. To veliko število obiskovalcev iz drugih pokrajin države je pripomoglo, da se tudi kupčije na velesejmu razvijajo lepo v vseh strokah.

*

Živinorejci naj si ogledajo v paviljonu »H« razstavljene pomemalcke, mlekarske transportne vrče, molzne žehtarje, cedile in obode za sir. Posebnost so enzenberški žehtarji kot najpriročnejša posoda pri molži.

*

Za potovanje v Ljubljano k odkritju spomenika velja danes in jutri četrtinska voznina. Izrabite to priložnost! Po svečanosti pa pohitite na Ljubljanski velesejem, ogledati si lepe in zanimive razstave. Za brezplačen povratek imate čas do vključno 8. septembra.

Zobotehnična dela na velesejmu

Pri ogledu različnih razstavnih prostorov Ljubljanskega velesejma, stopiš pred paviljon, čigar vhod že točno pove, da gre za naše, odnosno umetno zobovje.

Na podstavkih levo in desno pri vhodu, stojita dve iz gline napravljeni glavi, ena z nasmejanim, druga z žalostnim licem. Takoj si lahko predstavljaš človeka s polnim zdravim zobovjem in nasprotno reveža brez ali z enim zobom v vsaki čeljusti. Obe glavi sta kar mojstrsko napravljeni in vidi se, da je zobni tehnik, ki jih je napravil, mojster v modeliranju. Tudi zgornja in spodnja čeljust s povečanimi zobmi v razstavi sami, je napravljena iz gline na to pa so zobje specialno žgani. Omenjeni zobje imajo krasno izmodelirane krone s korenikami.

Pri ogledu razstavljenih del, ki jih je 129 po številu, bodo obiskovalci šele dobili vpogled v trdo, katere delokrog zahteva pravih umetnikov. Dela, ki so razstavljena, so po večini odlično napravljena, tako v precizni izdelavi, modelaciji in estetskem pogledu.

Kot strokovnjak naj omenim:

1. Podprto protezo s prečnim lokom in cevkastimi zobmi.
2. Izpeljavo spodnjega mostička pri zelo nagnjenih zobeh.
3. Totalne zgornje in spodnje proteze v kavčuku in Paladonu.
4. 14 členski zgornji most na štirih nosilcih iz kovine in porcelanskih zob.
5. Zgornji mostiček s fasetirano krono in žganimi porcelanskimi fasetami
6. Zgornji mostiček pritrjen na vliti polkroni iz kovine in pontic zob
7. Porcelanski zob pritrjen na Richmond krono in Inlay.
8. Razni vkiti vložki (Inlay).
9. Fasetirana krona.
10. Ogrodje zgornje podprte skeletirane proteze.
11. Žgana porcelanska krona (Jacket).
12. Spodnji most iz krom legure.
13. Zgornje in spodnje zobovje postavljeno po Gisy-u.
14. Dve spodnji protezi s kovinskim lokom.
15. Štiričlenski most iz Vitallium-a.
16. Spodnji lok z dvignjenim sedlom in Pyorrhol lokom
17. Žgano umetno zobno meso (porcelan).
18. 14 členski most kombiniran s porcelanskimi zobmi in kovino.

Vsa navedena dela so napravljena po najnovejših principih moderne zobne tehnike in odgovarjajo v funkcijskem in estetskem pogledu. Poleg tega nam razstavljalci prikažejo posamezne faze izdelave umetnih zob, kakor tudi plemenite kovine, s katerimi izdelujejo umetno zobovje. Pripominiam, da sem videl nekaj topoglednih razstav v inozemstvu (Švici in Nemčiji), pa ne morem trditi, boljših od imenovane. Če vpoštevamo, da imajo n. pr. v Nemčiji, zobni tehniki vse možnosti in šole, v katerih se strokovno izpopolnjujejo, pri nas pa v tem pogledu ničesar, moramo samo čestitati visoki strokovni izobrazbi slovenskih zobnih tehnikov. S to razstavo so zobni tehniki mnogo prispevali v korist ljudske omike, kajti še danes imamo med ljudstvom mnogo predsodkov o zobeh in njih nameščanju. Storili so prav, da so svoje izdelke javno prikazali.

Naj ne zamudi nihče prilike, da si razstavo ogleda. Še posebej opozarjam šolska vodstva iz Ljubljane in bližnje okolice.

Slovenskim zobnim tehnikom pa bodimo hvaležni za njihov trud, v nadi da bodo v bodoče služili splošnim dobrinam našega naroda! — Y.

Stanje naših kliringov

Po podatkih Narodne banke je bilo dne 31. avgusta stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 22. avgusta 1940):

Aktivni kliringi: Nemčija 4,472.582 (+79.208) mark, protektorat 6,702.026 (—2,767.228) kron, Bolgarija 3,367.748 (+160.579) din, Turčija 5 milij. 818.651 (—213.739) din, Francija 2,427.249 fr. fr., francoske kolonije 2.573.064 fr. fr. in Španija 2,934.900 pezet.

Pasivni kliringi: Italija 29,244.522 (+0 milij. 145.840) lir, Madžarska 9,864.158 (—5,118.548) din, Romunija 7,075.007 (—84.401) din, Slovaška 16 milij. 254.145 (—305.211) kron) Holandija 25.598 (+12.913) hol. gold., Belgija 1,383.411 belg in Poljska 18,896.014 din.

Izkaz kaže, da so se znatno zmanjšale naše klirinške terjatve v Protektoratu, neznatno pa povečale naše terjatve v Nemčiji. Med pasivnimi kliringi imamo zabeležiti znatno zmanjšanje našega pasivnega klirinškega salda v Italiji in na Madžarskem, dočim drugi kliringi ne izkazujejo znatnejših sprememb.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 31. avgust kaže naslednje najvažnejše postavke (vse v milijonih dinarjev, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 22. avgust):

Aktiva: zlato v blagajnah 2060.44 (+2.4), zlato v inozemstvu 270.05 (+1.95), skupna podlaga 2330.5 (+11.36), devize izven podlage 556.0 (+24.4), kovani denar 267.1 (—25.96), posojila: menična 1473.1 (—33.35), lombardna 177.7 (—0.8), skupno posojila 1650.8 (—34.14), eskont bonov drž. obrambe 4598.0 (+33.0), razna aktiva 1840.6 (—45.8)

Pasiva: bankovci v obtoku 12241.16 (+203.34), drž. terjatve 17.1 (—64.87), žir. računi 1290.0 (—266.95), razni računi 874.36 (+30.85), skupno obveznosti po vidu 2181.5 (—300.97), razna pasiva 330.9 (—29.2).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 14422.66 (7.6), skupna podlaga po stvarni vrednosti 3728.8 (+18.2), zlato v blagajnah po stvarni vrednosti 3296.7 (+3.84), skupno kritje 25.85 (v prejšnjem izkazu 25.71)%, od tega samo zlato v blagajnah 22.85 (22.81)%.

Izkaz kaže nadaljnje naraščanje podlage ter deviznega zaklada. Izposojila zasebnega gospodarstva pri banki so se zmanjšala, narasla pa je zadolžitev države. Odtok žirovnih vlog v znatnem znesku je imel za posledico povečanje obtoka bankovcev na vsoto okoli 12.25 milijarde dinarjev.

Dobitki vojne škode

Dne 2. septembra so bili izžrebani naslednji dobitki vojne škode:

ser.	št.	dobitek	ser.	št.	dobitek
5079	952	5.000	5091	975	3.000
5094	845	5.000	5100	827	3.000
5102	105	5.000	5110	457	200.000
5152	382	5.000	5175	717	100.000
5206	818	3.000	5291	324	5.000
5303	888	3.000	5335	405	5.000
5360	106	5.000	5387	821	3.000
5415	807	5.000	5430	18	3.000
5433	424	3.000	5458	842	5.000
5480	648	3.000	5499	398	3.000
5500	132	3.000	5521	911	50.000
5574	117	5.000	5599	259	3.000
5644	174	5.000	5672	292	3.000
5693	184	3.000	5781	408	5.000
5749	314	3.000	5756	336	3.000
5784	206	3.000	5790	944	3.000
5823	509	3.000	5836	867	5.000
5841	308	5.000	5845	217	5.000
5923	832	50.000	5929	40	5.000
5971	936	3.000	5976	981	20.000
6017	132	3.000	6044	478	3.000
6057	963	5.000	6072	434	3.000
6152	134	3.000	6177	827	3.000
6195	38	5.000	6199	312	50.000
6211	280	5.000	6280	45	3.000
6290	803	20.000	6342	795	3.000
6344	224	5.000	6345	618	5.000
6358	151	5.000	6364	891	5.000
6411	396	3.000	6506	21	5.000
6507	208	3.000	6515	582	5.000
6522	449	5.000	6526	846	3.000
6561	901	20.000	6562	319	5.000
6617	684	3.000	6620	619	20.000
6635	907	3.000	6775	864	3.000
6779	947	3.000	6781	791	5.000
6822	214	3.000	6837	280	3.000
6876	800	3.000	6903	580	20.000
6911	963	5.000	6914	80	3.000
6921	318	5.000	6927	611	3.000
6928	963	20.000	6984	668	20.000
6935	288	5.000	7012	813	20.000
7085	532	3.000	7097	594	3.000
7098	556	5.000	7104	8	3.000
7115	722	3.000	7144	411	3.000
7147	106	3.000	7155	516	3.000
7162	689	3.000	7180	532	20.000
7197	758	3.000	7199	445	3.000
7231	26	3.000	7236	981	3.000
7288	326	3.000	7340	478	3.000
7349	623	20.000	7382	96	3.000
7444	358	3.000	7447	556	3.000
7480	613	3.000	7499	691	3.000
7569	668	3.000	7570	996	5.000
7596	748	3.000	7598	143	5.000
7617	437	5.000	7631	705	3.000
7663	928	3.000	7730	871	3.000
7795	961	3.000	7803	532	100.000
7811	695	5.000	7825	115	5.000
7888	176	3.000	7928	878	3.000
7934	489	5.000	7967	316	3.000
7980	494	5.000	8024	254	3.000
8080	862	5.000	8098	52	50.000
8099	556	5.000	8100	896	3.000
8152	445	3.000	8164	444	3.000
8167	188	3.000	8187	85	3.000
8209	883	3.000	8260	324	3.000
8277	658	3.000	8287	294	5.000
8297	559	3.000	8404	821	3.000
8407	812	5.000	8121	129	5.000
8472	138	3.000	8512	859	5.000
8526	734	3.000	8551	239	5.000
8554	89	20.000	8619	69	3.000
8628	146	3.000	8695	78	5.000
8845	864	5.000	8854	794	20.000
8866	586	3.000	8892	898	3.000
8903	649	5.000	8944	181	50.000
8984	282	3.000	9015	667	3.000
9056	341	20.000	9060	470	3.000
9078	201	3.000	9102	564	3.000
9129	232	3.000	9143	89	20.000
9154	360	3.000	9189	455	20.000
9189	752	3.000	9194	215	5.000
9206	704	5.000	9221	221	3.000
9228	140	3.000	9258	564	5.000
9284	411	3.000	9288	936	3.000
9297	850	3.000	9298	890	3.000
9355	237	3.000			

Naknadno žrebanje bo 5. septembra.

Promet z živimi parklarji

Ker je parkljevka in slinavka v ban. Hrvatski, drinski in vrbaski banovini že prenehala in ni več nevarnosti, da bi se v prometu z živimi parkljarji vnašala ta kužna bolezen iz navedenih banovin v dravsko, je ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen odredil, da se ukine naredba za preprečitev širjenja slinavke in parkljevke z dne 30. julija 1938. Zaradi istega razloga je ban izpremenil tudi naredbo z dne 9. junija 1938 in odredil naslednje:

1. Prepovedano je v trgovskem prometu goniti po javnih cestah goveda dalje kot 30 km. Svinje, ovce, koze in teleta pa je sploh prepovedano goniti v trgovskem prometu peš po javnih cestah ali poteh in se tudi ne smejo prevažati na vozilih z govejo vprego. Obenem je prepovedano vsako obhodno trgovanje s temi živalmi od hiše do hiše.

2. Hlevi trgovcev z živino in mesarjev morajo biti veterinarsko,redarstvenim predpisom primerno urejeni in oblastveno odobreni po občeupravnem oblastvu prve stopnje. Hlevi za trgovsko živino morajo biti popolnoma ločeni od hlevov za drugo domačo živino. Hlevi moraji biti razkuženi po vsakokratni odprodaji, najmanj pa vsak mesec enkrat. Izvršitev razkuževanja nadzoruje predvsem občinsko oblastvo.

3. Trgovci z živino morajo voditi seznam trgovske živine, v katerem morajo biti vpisani za vsako žival prodajalec, kupec, občina in številka živinskega potnega lista. Seznam mora biti na razpolago vsak čas za vpogled oblastvenim organom.

4. Prevoz konj, goved, telet, ovac, koz in svinj po železnici se mora napotiti do one železniške postaje, ki je najbližja namembnemu kraju. Prevoz klavnih živali po železnici se mora napotiti po železnici do železniške postaje, kjer se bo kranje izvršilo, in samo v kraje, kjer je oblastveno odobrena klavnica.

Prekrški gornjih odredb se bodo kaznovali po čl. 111 zakona o odvračanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni v denarju do 900 din ali z zaporom do 30 dni.

Ta naredba stopi v veljavo 8. dan po razglasitvi v »Službenem listu«, ki je to naredbo objavil dne 4. septembra 1940.

Za razpis notranjega posojila. Agencija »Jugoslovanski kurir« piše, da se finančni in gospodarski krogi zavzemajo za to, da bi se moralo napovedano notranje posojilo čimprej realizirati. Posebno je to važno zato, ker bi donos posojila služil velikim javnim delom.

Termini naših velesejemskih prireditev. Agencija »Jugoslovanski kurir« piše, naj bi se v bodoče naši velesejmi prirejali na različne termine, ne pa istočasno kot se je to zgodilo sedaj v jeseni.

Ljubljanski velesejem. Ljubljanski velesejem, r. z. z o. z, sklicuje redni občni zbor zadrugarjev za 18. septembra. Na dnevnem redu je prilagoditev organizacijske oblike ljubljanskega velesejma z ozirom na uveljavljenje novega zadružnega zakona novim razmeram. Ljubljanski velesejem se bo preosnoval v družbo z omejeno zavezo.

Nadaljevanje regulacije Savinje. Kr. banska uprava razpisuje za regulacijo Savinje pod Celjem od km 23.500 do km 24.180 (drugi del V. etape) prvo licitacijo, ki bo 24. septembra. Proračunska vsota je 2,024.855 din.

Instalacije za izdelovanje koksa iz lignita. Iz Belgrada poročajo, da se v ministrstvu gozdov in rudnikov izdeluje uredba o instalaciji naprav za pridobivanje koksa iz naših lignitov. V ta namen naj bi se osnovala posebna delniška družba, ki bi bila lahko tudi zasebni kapital. Po predloženem načrtu naj bi instalacije letno izdelovale okoli 300 tisoč ton koksa, kar bi lahko krile vse naše potrebe koksa. Iz strokovnih kalkulacij sklepajo, da bi lahko bil koks iz lignita znatno cenejši kot sedanji koks. Ni pa še dokončno odločeno, kje naj bi se zgradile potrebne naprave.

Izvoz naših vin. V mesecu avgustu smo izvozili iz Slovenije v Nemčijo 30.406 l naših štajerskih vin. Ves letošnji izvoz naših vin je znašal od 1. januarja do 31. avgusta 1,072.837 litrov, in sicer smo izvozili v Nemčijo 1,027.779 litrov, na Švedsko 120 litrov, v Češko-moravski protektorat 44.059 litrov in v Holandijo 879 litrov.

Borze

Dne 4. septembra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 2,395.400, na belgrajski 2,480.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 116.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt	178.15— 181.35
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Ženeva 100 frankov	1010.29—1020.29

Ljubljana — svobodni kliring:

London 1 funt	220.32— 223.53
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Ženeva 100 frankov	1248.45—1258.45

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70— 14.90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	55 denar

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	58.15— 58.50

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.85 (bankovci 7), London 17.60 (bankovci 9.25), Newyork 439 (bankovci 433), Milan 22.15, Madrid 40, Berlin 175.50 reg. marke 51, trg. marke 24.50).

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 444—446
v Zagrebu 445 denar
v Belgradu 446—447 (446)

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 99—100, agrarji 51—52, vojna škoda promptna 444—446, begl. obv. 76—77.50, dalm. agrarji 69—71, 8% Bler. pos. 98—99, 7% Bler. pos. 93—94, 7% pos. DHB 100.50—102.50, 7%stab. pos. 95.50—97. — Delnice: Narodna banka 7700—7800, Trboveljska 285—295, KID 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 96 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 445 denar, begl. obv. 76.50 denar, dalm. agrarji 69 denar, 6% šum. obv. 69.25 blago, 4% sev. agrarji 52 denar, 8% Bler. pos. 98 denar, 7% Bler. pos. 95—95.50 (95.50), 7% pos. DHB 100 denar, 7% stab. pos. 94 denar — Delnice: Narodna banka 7800 blago, PAB 198 blago, Trboveljska 280—290 (285), Gutmann 45 denar, Sladk. tov. Bečkerek 600 denar, Sladk. tov. Osijek 205 denar, Osj. liv. 165 denar, Isis 82 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 99 denar, agrarji 52 denar, vojna škoda promptna 445—447, begl. obv. 77 denar, dalm. agrarji 70.50—71 (71), 6% šum. obv. 70 denar, 4% sev. agrarji 52 denar, 8% Bler. pos. 100 denar, 7% Bler. pos. 94.50 denar, 7% pos. DHB 102 denar. — Delnice: Narodna banka 7700 blago, PAB 200—202.

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Na sejmu v Celju dne 1. septembra 1940. voli: I. vrste 7—8.50, II. vrste 7, III. vrste 6.50—7, telice: I. vrste 7—8, II. vrste 6.50—7, III. vrste 6, krave: I. vrste 6, II. vrste 5, III. vrste 3.50—4, teleta: I. vrste 9—10, II. vrste 8, prašiči: špeharji 14—15, pršutarji 12—13 din kg. — Goveje meso: I. vrste prednji del 14, zadnji del 16, II. vrste prednji del 12, zadnji del 14, svinjina 16—18, slanina 20, svinjska mast 24, čisti med 22—24, surove kože: goveje 10—13, telečje 18—20, svinjske 6—8 din kg. — Koruza 360—400, fižol 600—800

Razstava cvetja na Ljubljanskem velesejmu.

Spremembe v pravosodnem ministrstvu

Belgrad, 30. avgusta.

Te dni se poslavlja od naše prestolnice sodni inšpektor dr. Ivan Bizjak, ki je bil z ukazom kraljevih namestnikov imenovan za kasacijskega sodnika pri vrhovnem sodišču v Ljubljani.

G. dr. Bizjak je bil rojen l. 1898 v Stožicah pri Ljubljani. Ljudsko šolo je obiskoval na Ježici in v Ljubljani, klasično gimnazijo je dovršil v Ljubljani, kjer je študiral tudi pravo in promoviral. Posvetil se je sodni službi in je služal kot okrajni in okrožni sodnik v Ljubljani do l. 1932, ko je bil na zahtevo tedanjega režima v Sloveniji prestavljen k sodnemu stolu (okrožnemu sodišču) v Varaždin. V Varaždinu je uspešno sodeloval pri uvedbi novih sodnoorganizacijskih in drugih zakonov ter deloval kot prvostopni in prizivni sodnik.

L. 1935 se je zopet vrnil v Slovenijo in je bil imenovan za starešino okrajnega sodišča v Trebnjem na Dolenjskem. Kmalu je bil imenovan za okrožnega sodnika ter nato za namestnika višjega državnega tožilca v Ljubljani ter poklican na službovanje v pravosodno ministrstvo.

V pravosodnem ministrstvu mu je bilo poverjeno vodstvo oddelka za Slovenijo, poleg tega pa je bil referent za upravna sodišča in advokatske zbornice. Sodeloval je pri izpitih kot izpraševalec za ustavno in upravno pravo v komisiji pravosodnega ministrstva. Tudi je član komisije za vrnitev imovine, ki jo je upravljal verski zaklad, v roke lastnika kat. cerkve. Lani je bil imenovan za sodnega inšpektorja, katero mesto sedaj zapušča in odhaja k Vrhovnemu sodišču v Ljubljano.

Kakor pod vodstvom prednikov je bil tudi pod vodstvom dr. Bizjaka oddelek za Slovenijo vedno v najlepšem redu, kar je omogočalo pravilno poslovanje slovenskih sodišč in redno napredovanje sodnega osebja. Uspešno je na raznih konferencah zagovarjal potrebo povečanja osebja pri Vrhovnem sodišču v Ljubljani, kar mu je tudi uspelo. Tik pred odhodom iz Belgrada se je na njegov predlog povišano število sodnih pripravnikov za Slovenijo za 10, kar bo omogočilo zaposlitev desetorici mladih pravnikov.

Od mladih let se je udejstvoval v naših telovadnih in prosvetnih organizacijah tako v rojstnem kraju, kakor tudi v Ljubljani, kjer je bil član centralnih odborov Orlovske zveze, Prosvetne zveze in slov. kat. akad. starešinstva. V Belgradu je bil več let predsednik Prosvetnega društva in tajnik Kluba slov. kat. starešinstva. Sodeloval je pri ustanavljanju prosvetnih društev v Paračinu, Kovinu in Smederevu.

K visokemu imenovanju, ki je najlepše priznanje za uspešno dolgoletno sodniško in sodnoorganizacijsko ter prosvetno udejstvovanje, g. dr. Bizjaku iskreno čestitamo!

Z odhodom sodnega inšpektorja g. dr. Bizjaka iz pravosodnega ministrstva v Vrhovno sodišče v Ljubljani, se je izpraznilo mesto šefa oddelka za Slovenijo. Pravosodni minister je poklical na to mesto g. Jožo Kokalja, sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani.

Sodnik Jože Kokalj naši javnosti ni neznan. Po rodu je iz Zaloga pri Golniku na Gorenjskem. Po dovršitvi srednješolskih študij v Kranju in Ljubljani, je študiral pravo na ljubljanski univerzi, nakar se je posvetil sodniški službi. Kot sodnik je služboval v Šmarju pri Jelšah, v Celju in kot vodja sodišča v Gornji Radgoni. Nato je bil imenovan za predsedstvenega tajnika pri Stolu sedmorice v Zagrebu, odkoder je pred tremi leti prišel v Ljubljano za sodnika okrožnega sodišča.

Na vseh službenih mestih se je izkazal za izvrstnega pravnika, na katerega se je ljudstvo obračalo z velikim zaupanjem. Zaslovel je s svojo neustrašenostjo zlasti v znani dobi leta 1931 in pozneje, ko je izgledalo, da so se zamajali tudi temelji neodvisnega in objektivnega sodstva v Sloveniji. Njegov delokrog pa ni bilo samo sodišče, temveč je vedno našel dovolj časa tudi za kulturno in prosvetno delo. Slovel je kot dober predavatelj in odličen govornik. Udejstvoval se je tudi v organizaciji slovenskega gasilstva.

Na važnem mestu pravosodnega ministrstva želimo g. okrožnemu sodniku Kokalju mnogo uspehov v procvit našega pravosodstva.

Naša zemlja premalo rodi

Ljubljana, v septembru.

V nedeljo je bila v naših listih objavljena resolucija slovenskih senatorjev in bivših poslancev. Resolucija zahteva, da naj oblasti ukrenejo vse potrebno, da bo zagotovljena prehrana našega naroda. Slovenija mora uvažati letno okoli 12.000 vagonov krušnega žita. Letošnja letina pa je izredno slaba in bo zato potreben najbrž še večji uvoz. Zakoniti zastopniki našega naroda so glasno povedali svoje mnenje in opozorili na resne razmere, v katerih živimo in ki se nam napovedujejo še v resnejši obliki.

Pa tudi sami moramo storiti vse, da bi si zagotovili vse potrebščine v kar največji meri. Na svoji zemlji moramo znati izrabiti vse pogoje za čim smotrenejšo in koristnejšo izrabo vseh naših naravnih sredstev, ki so nam na razpolago.

Tretjina naše zemlje mora biti izboljšana

Po cenitvah strokovnjakov je v Sloveniji približno **120.000 ha** kmetijske zemlje potrebne izboljšanja. Nekateri cenijo zemljo, ki je potrebna melioracij celo na **180.000 ha**. Ker znaša površina naših njiv in travnikov komaj **571.000 ha**, je torej dobra četrtina, ali pa skoraj ena tretjina kmetijski proizvodnji namenjene zemlje, na kateri moramo pogoje za napredek in razvoj kmetijske proizvodnje šele ustvariti.

Naš kmet ima malo zemlje in še znaten del te zemlje je slab. Zato bi se morala naša agrarna politika in vsa skrb oblastev obračati ravno v to smer. Podlaga vsega kmetijstva je zemlja, ki jo kmet obdeluje. Vsa prizadevanja in vsa skrb za dvig kmetijstva mora biti brezuspešno, dokler niso odstranjeni vsaj glavni vzroki neugodnih talnih razmer.

Največ so krive slabe vodne razmere

Vodne razmere so v Sloveniji za kmetijstvo zelo neugodne. Prav zaradi tega naša zemlja po količini in kakovosti tako slabo rodi. Velike površine naše zemlje so še zamočvirjene, večina naših rek in potokov stalno poplavlja polja in travnike in to navadno ob najbujnejši rasti. Drugod pa dobiva zemlja zopet premalo vode in kar kriči po vlagi. Veliko škodo delajo zlasti po hribovitih in gorskih predelih hudourniki, ki stalno odnašajo plodno zemljo, ali jo pa zasipavajo s peskom in gruščem. Najmanj 30.000 ha zemlje je prizadetih zaradi delovanja hudournikov. — Naš Kraševec je zaradi stalnih letnih poplav leto za letom v hudih skrbeh za svoja polja in za svoj pridelek in na našem Krasu je nad 13.000 ha takih kraških polj, ki bi jih bilo treba zavarovati pred rednimi poplavami.

Škode zaradi nerednega delovanja naših voda ni mogoče preceniti tako je velika. Po Sloveniji mora biti škoda vsako leto ogromna, saj so škodo samo na polhograjskih poljih in travnikih ob zadnji poplavi preračunali na 30,000.000 din.

Načrti za melioracijo so v glavnem že izdelani

Kmetijska anketa, ki je bila pri nas pred dvema letoma, je dodobra proučila vprašanje amelioracij naše zemlje in tedaj so bili v glavnem izdelani tudi že vsi načrti. Amelioracije bodo gotovo dvignile donosnost naše zemlje. Izkušnja je pokazala, **da prej zamočvirjena zemljišča osušena s cevno drenažo dajejo za 30% in tudi več pridelkov, ne da bi bili pri tem potrebni večji obratni stroški.**

Stroški za amelioracije, ki so predvidene po načrtih, pa so precej visoki in bi glavna dela veljala približno 175,000.000 din. Za regulacijo odvodnikov in dolinskih melioracij bi bilo potrebnih nadaljnjih 139,000.000 din, za urejevanje hudournikov in s tem združena dela pa bi bilo potrebnih še 129,000.000 din. Skupna vsota vseh proračunskih melioracijskih stroškov je presegla po proračunu že pred dvema letoma nad 450 milijonov dinarjev, danes pa bi bili stroški zaradi dviga cen še višji. Najbrž bi prekoračili pol milijarde dinarjev.

Ta znesek je za naše razmere res zelo visok in marsikdo bi podvomil, ali bi ga sploh zmogli. Toda vse melioracije se ne morejo izvesti v enem letu. Dela bi morala biti razdeljena na več let in tako bi se tudi razdelili stroški na več let in to bi omogočilo izvedbo vseh načrtov v doglednem času. Glavne stroške bi morali nositi država in banovina, ponekod pa bi bilo mogoče celo potrebno, da bi prizadeti posestniki morali prispevati svoje. To pa je tudi v redu, ker bodo prizadeta posestva imela največ koristi od opravljenih amelioracijskih del.

Najbolj žalostno pa je, da se pri nas po nekaterih krajih najnujnejša melioracijska dela niso mogla izvesti, ker so bili zanje sicer skoraj vsi prizadeti posestniki, le manjšina je bila proti, ki je izvedbo del tudi onemogočila.

Po nekaterih naših kmetijah pa opažamo tudi to, da so nekatera polja zamočvirjena in slabo donosna zaradi tega, ker na polju niso opravljena niti najmanjša in najbolj cenena zboljševalna dela. Med nekaterimi kmeti še tudi danes ni dovolj razumevanja za izboljševalna dela, ker se najbrž ne zavedajo, da je kakovost zemlje temelj vsega kmetijskega dela.

V vseh delih Slovenije je treba zemljo zboljšati

Melioracija naše zemlje mora biti naša največja zahteva. Več ko ena četrtina naše zemlje je potrebna zboljšanja. V vseh delih Slovenije dobimo zemljo, ki čaka na taka dela. Pri nas v Sloveniji skoraj ni kmeta, čigar zemlja ne bi bila potrebna zboljšanja. Zato vsa vprašanja melioracije naše zemlje nikakor ne zaostajajo za važnostjo drugih važnih javnih del v Sloveniji.

Slovenskemu kmetu je zemlja zelo skopo odmerjena. Zato pač ne moremo dopustiti, da bi še to malo zemlje ostalo neizkoriščene do zadnjih možnosti. Če hočemo dvigniti blagostanje našega kmeta, moramo zvišati donosnost naše kmečke zemlje. Zato moramo doseči da bo naša zemlja bogatejše rodila in da ne bo v stalni nevarnosti od tistih okoliščin, ki se z našim delom dajo popraviti. Potreba po melioraciji naše zemlje mora združiti vse naše kmete tako močno, da se bo takoj začel po etapah izvajati načrt za zboljšanje naše zemlje. Kar rodi naša zemlja, moramo zavarovati pred nevarnostjo uničenja. Težke razmere, v katerih živimo, nam morajo podvojeno narekovati dolžnost, da svojo zemljo ljubimo in negujemo ter izboljšujemo bolj kot kdaj poprej.

Notranja oprema jugoslovanskega pavilijona na dunajskem velesejmu.

Izumitelj gledanja v daljavo po 50 letih videl uresničen svoj izum

V Berlinu živi iznajditelj gledanja v daljavo, nadinženir in častni doktor Pavel Nipkov. 22. avgusta je slavil osemdesetletnico življenja ta pijonir novo odprtega področja v kraljestvu tehnike. Njegova iznajdba je velikanskega pomena, vse njene možnosti pa bo izčrpala šele bodočnost. Pavel Nipkov je bil zelo bogat na idejah in je tudi oče mnogih drugih iznajdb. Zelo se je izkazal na področju železniških varnostnih naprav.

Med leti 1883 in 1884, ko sta bila film in radio še prazna gradova v oblakih, je iznašel Nipkov kot 23-letni študent po njem imenovano koluto, bistveni sestavni del v daljnogledu in jo prijavil leta 1884 kot svoj patent. Že dolgo se je pečal z mislijo, kako prenesti v daljavo svetlobne razlike s pomočjo električnega toka, kakor se pri telefonu spreminjajo zvočni valovi v električne udarce, ti pa se pri poslušalcu zopet spremene v zvočne valove. Dolgo se je s tem mučil, končno pa je vendar žel uspeh svojega dela. Na radijski razstavi leta 1928. se je nudila prva prilika, praktično videti dela na aparaturi za gledanje v daljavo. Prvi sprejemni aparat za gledanje v daljavo pa je bil izgotovljen šele leta 1933., torej več kot petdeset let po l. 1884 — in ta prvi aparat je nemška vlada poklonila Birolasenu iznajditelju. V svoji sobi mu je dal častno mesto.

Stanje divjadi v Združenih državah

Štetje velike divjadi v Ameriki je za to leto končano. Dognali so, da so lovski revirji prenatrpani s te vrste divjadjo. Štetje v 161 »nacionalnih gozdovih« je dognalo, da je v Združenih državah 1,930.000 velike divjadi. To število se je v zgodnji pomladi izleženimi mladiči pomnožilo najmanj na dva milijona. Število divjadi naraste vsako leto približno za 20%. Največ je raznovrstnih jelenov. Našteli so jih 1,627.000. Poleg tega so našli še 10.000 antilop, 30.000 črnih medvedov, 4500 rjavih medvedov, 7300 losov, 18.000 divjih koz, 9150 divjih ovac, 7500 pecarg-svinj in 780.000 merjascev. 730.000 lovcev je imelo dovoljenje za lov na veliko divjad. V preteklem letu so preobrnili 164.000 jelenov. Gorski levi in druga roparska divjad je pokončala kakih 300.000 jelenov.

Smrt hitreje leti . . .

Izpred mesta M., katerega smo imeli nalogo braniti pred letalskimi napadi, so nas premestili v neko francosko vasico tik za fronto. Droban siv dež je rosil, ko so nas iztovorili in vsa ravnina je bila zavita v sivo brezupnost.

Že med potjo smo čutili, da se je za nas nehalo mirno življenje in nismo se motili. Na drugi strani fronte imamo za sosede elito francoskih letalcev. Celo Nungesser in Guynemer, as asov, sta poleg. Letela sta enosedežno lovsko letalo »Spad«, ki je v marsičem prekašalo naše težke »Albatrose«.

Tudi protiletalsko topništvo je bolj ostro kot tam, kjer smo bili prej, kar sem že pri prvem poletu opazil. Granata mi je raztrgala desno krilo in komaj sem priletel domov.

V začetku so se skoraj vsi boji za nas klavrno končali in naše razpoloženje je padalo od dne do dne. Zvečer sediva s prijateljem Esserjem v svoji sobi. Jaz gledam skozi okno, on pa piše svoji nevesti. Piše ji vsak dan in dela načrte za bodočnost.

Čez par dni je zabeležila naša eskadrila prvi uspeh. Glinserman je zbil enega »Caudrona«, Esser »Nieuporta«. Drugi so opazovali Esserja, kako je pri zasledovanju sovražnikovega letala izginil proti zapadu. Tega dne nismo več slišali o njem.

Zvečer naslednjega dne pripeljejo na vozu iz prednjih vrst vrečo, tako majhno, kakor da bi v njej ležalo mrtvo dete. To je bilo vse, kar je ostalo od Esserja.

Vodja eskadrile je pisal njegovim staršem, jaz bi pa naj njegovi nevesti. Bilo je težko pisanje, najtežje, kar sem jih do tedaj pisal — in koliko sem še moral takih napisati!

24. aprila se mi je posrečila prva zmaga na tej fronti. Nad Chavignonom sem srečal Nieuporta in ga po kratkem boju sestrelil. Videl sem ga, kako je goreč treščil na zemljo. To je bila moja peta uradno priznana zmaga.

Dva dni pozneje smo obhajali moj rojstni dan. Moj sluga je pripravil kakao na belo pogrnjeni mizi, in bilo je, kakor na kaki otroški zabavi.

Sedeli smo okrog mize in čakali na poveljnika eskadrile, poročnika Rheingolda. Ob dveh je vzletel z dvema tovarišema na izvide. Čez eno uro sta se tovariša vrnila. Med zračno bitko sta poveljnika izgubila iz vida. Izginil je za bežečim sovražnikom v oblakih.

Oba sta bila zbegana. Četudi sta upala, da se bo vse v redu izteklo in da se bo poveljnik kmalu vrnil, je vendar le neka senca ostala. Ko smo segli po kolaču, ni šel nikomur v slast, čeprav je tako vabljivo dišal.

Rheingold je bil sredi med nami. Nobeden ni govoril o njem in vendar smo vsi mislili nanj. Če je kdo začel pogovor, se mu je kmalu zataknilo in zopet je zavladal molk.

Ob petih popoldne zazvoni telefon. Pograbim slušalko. Zaslišim dolgočasen glas:

»Ali pogrešate kakega pilota?«

»Da, je poročnik Rheingold tam?« hlastnem.

»Nismo našli nobenih papirjev« in tiho: »Koliko je bila številka regimenta?« Nato glasno proti meni:

»Stopetinštirideset.«

»Mrtev?«

»Da!«

»Kje je padel?«

»V bližini Liervala. Letalo lahko že od daleč vidite.«

V naslednjem trenutku smo že drveli z avtomobilom po razorani cesti proti Liervalu.

Rheingoldovo letalo je ležalo sredi polja skoraj nepoškodovano.

Rheingold je sedel ob krmilni palici, desno roko je držal na gumbu strojnice. Njegov obraz je bil še napet od zadnje borbe.

Tako ga je smrt presenetila.

Dvignemo mrtvca in ga vzamemo s seboj. »Tako bi hotel tudi jaz umreti!« mi pravi Glinkerman.

•

Naslednjega dne letimo na izvide kakor navadno v obliki klina. Eskadrilo vodim jaz, za mano letita na desni brata Wendel, na levi pa Puz in Glinkerman. Letimo v višini 2000 m. Nebo je jasno in sonce sije naravnost na nas. Kmalu bo poldne.

Od časa do časa se ozrem nazaj, če je vse v redu. Vsi so na svojih mestih in veselo jim prikimam.

Ne vem, ali ima človek še šesti čut. Naenkrat se me polasti občutek, da nam grozi nevarnost. Ozrem se in v tistem trenutku vidim, kako tik poleg mene, kakih 20 metrov oddaljen, gori v dim zavit Puzov aparat. Puz pa sedi vzravnan v svojem sedežu z obrazom obrnjenim proti meni. Tedaj počasi dvigne roko k čeladi. Zdi se mi, kakor da me je pozdravil — zadnjikrat.

V tistem trenutku se njegovo letalo razleti, trup pada kakor goreč komet proti zemlji, odlomljena krila pa počasi frfotajo v globino.

Pet sto metrov pod mano drvi letalo proti zapadu. Francoske kokarde na krilih se zlovešče zasvetijo. V tistem trenutku začutim: to je moral biti samo Guynemer.

Spustim se za njim, moram ga dobiti! Toda krila »Albatrosa« niso vzdržala tako strmega poleta. Začela so drhteti in ko so se že nevarno tresla, sem moral odnehati. Bal sem se, da se mi bo letalo v zraku razletelo. Ko sem priletel na naš aerodrom, so drugi že zdavnaj pristali.

Na fronti je postalo živahnejše. Francoski privezani opazovalni baloni visijo vsak dan v dolgih vrstah na jesenskem nebu. Dobro bi bilo, ko bi vsaj enega zbil na tla — za svarilo.

Vzletim zgodaj zjutraj, da bi imel sonce v hrbtu in bi treščil naravnost iz sonca na balone. Tako bi me šele v zadnjem trenutku opazili. Letim visoko kot malokdaj. Pet tisoč metrov kaže višinomer. Zrak je oster in leden. Z vzhoda se mi naglo bliža točka. V začetku majhna črna pika hitro raste in iz nje se izlušči »Spad«, sovražno lovsko letalo. Samoten popotnik, kakor jaz, ki visoko pod nebom čaka na plen. Popravim se v sedežu — prišlo bo do borbe!

V isti višini treščiva drug ob drugega in za las zdrviva mimo.

Že v naslednjem trenutku ležita najini letali v ostrem zavoju in začne se divje kroženje. Vsak se poskuša čim bolj približati od zadaj sovražniku, kajti lovci lahko s svojima, trdno pritrjenima strojnicama, streljajo le naprej, od zadaj so neoboroženi. Kdor prvi dobi nasprotnika na tilnik, je izgubljen.

Večkrat hrumiva tako blizu drug na drugega, da lahko točno razločim ozki bledi obraz v usnjeni kapi. Na trupu stoji napisana s črnimi črkami neka beseda. Ko zdrviva petič mimo, jo lahko preberem: »Vieux — staro — Guynemerovo znamenje.

Da, tako leti samo eden na fronti, Guynemer, ki je setrelil že trideset Nemcev, Guynemer, ki lovi vedno sam, kakor ptica roparica. Zviška, iz sonca plane na nič slutečega sovražnika, ga bliskoma sestreli in izgine. Tako mi je sestrelil tudi Puza. Zavedam se, da se bije boj na življenje in smrt.

Potegnem letalo v polloping, da bi ga napadel od zgoraj. Toda on je takoj razumel in že je bil za mano. Poskušam reversement. Guynemer mi sledi.

Enkrat, ko sem bil ravno v zavoju, me je dobil za trenutek na mušo. Jeklena zrna udarijo z jasnim zvenkom ob podpornice in mi preluknjajo desno krilo.

Poskušam vse, kar znam, najostrejše zavoje, reversmente, glisade. Toda z bliskovito naglico spozna vsako mojo kretnjo in takoj reagira nanjo. Jasno je, da me nadkriljuje. Ni samo letalo boljše, tudi mož, ki v njem sedi, zna več kot jaz. Toda vseeno se borim dalje.

Zopet zavoj. Francoz zdrsne za trenutek v moj vizir. Pritisnem na gumb na krmilni palici. Strojnici, molčita. Strojnici sta mi odpovedali . . .

Za trenutek mi pade na misel, da bi se rešil v strmem poletu, toda to bi bilo brez koristi pri takem nasprotniku. Ta bi mi kmalu sedel na vratu in me preluknjal.

Kroživa dalje. Še nikoli nisem imel tako prebrisanega nasprotnika. Za trenutek pozabim, da je tam Guynemer, moj sovražnik. Zdi se mi, da se vadim s kakim starejšim pilotom nad našim letališčem. Toda ta občutek je trajal samo par sekund.

Osem minut že kroživa drug okoli drugega. To so bile najdaljše minute v mojem življenju!

Sedaj drvi na hrbtu ležeč točno preko mene. Za trenutek spustim krmilno palico in z obema rokama stresem strojnici. Primitiven pripomoček, ki včasih pomaga. Guynemer je to kretnjo opazil, in sedaj ve, da sem njegov plen.

Zopet drvi mimo mene. In tedaj — iztegne roko in mi pomaha, pomaha mi čisto nalahno ter utone v strmem poletu proti zapadu v smeri njegove fronte . . .

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 5. septembra: Lavrencij Just., škof; Gentilij, mučenec.

Petek, 6. septembra: Caharija, prerok; Peregrin.

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je umrla ga. Josipina Levičnik, zasebnica. Pogreb bo v petek ob 4 popoldne z žal — iz kapelice sv. Petra. Naj počiva v Bogu! Svojcem naše sožalje!

† **V Tržiču** je umrl stavbni tehnik g. August Stransky. Pokopali ga bodo v četrtek ob pol petih popoldne v Tržiču. Večna luč naj mu sveti! Svojcem naše sožalje!

*

— **Robidov enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti, Ljubljana, Trnovska ul.,** 15 vpisuje vsak dan. Pojasnila in prospekte daje vodstvo: Trnovska ulica 15, telefon 40-48.

— **Sestanek duhovnikov** iz dekanij Celje, Nova cerkev in Braslovče bo v ponedeljek, 9. septembra ob 10.15 v dvorani ljudske posojilnice v Celju. Sestanek je namenjen razgovoru o Kat. akciji posebej z ozirom na obstoječa katoliška društva. Vabljeni so vsi duhovniki. Predava zastopnik škof. odbora iz Maribora.

— **II. belokranjski festival v Metliki.** Društvo »Bela Krajina« v Ljubljani prosi vse interesente, da pohite s priglasi za obisk festivala oziroma z nabavo izkaznic za četrtinsko voznino, ki so obenem vstopnice za prireditev. Izkaznice so po 6 dinarjev za stojišče ter po 10 in 15 za sedeže. — One, ki se zanimajo za skupne izlete po Beli Krajini, posebno prosimo, da se prijavijo za nje najkasneje v četrtek 5. t. m. pri društvu »Bela Krajina« v Ljubljani, Gradišče 14, ali pri poslovalnicah »Putnika«. Vsa podrobna pojasnila glede poedinih izletov (na Vinico, k razvalinam Mitrovega svetišča, v Drašiče, na Božakovo ter v črnomaljsko in metliško okolico) dajejo prav tako društvo »Bela Krajina« in poslovalnice Putnika. Pripominja se, da so skupni izleti vezani na posebni vlak, ki odhaja iz Ljubljane v nedeljo, 8. t. m. ob 5 zjutraj. Priporoča se tudi vsem izletnikom, da se prijavijo že vnaprej za kosilo in prenočišča.

— **Razpisana zdravniška služba.** Banska uprava v Ljubljani razpisuje službo zdravnika zdravstvene občine Fara pri Kostelu (okraj kočevski) v lastnosti banovinskega uradniškega pripravnika za VIII. pol. skup. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih v zvezi čl. 1. pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljalno dobo — in vsaj šest mesecev bolnične prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje naj se vložé pri kr. banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 30. sept. 1940.

— **Staršem šoloobveznih otrok pojasnujemo,** da smejo učitelji pač zahtevati od učencev enotne šolske zvezke in knjige, nikakor pa ni učiteljem dovoljeno, da v šoli omenjajo ali celo določajo to ali ono trgovino, kjer morajo učenci kupovati šolske potrebščine. Učiteljstvo se mora skrbno izogibati vsake agitacije za to ali ono tvrdko in tudi ne sme prodajati šolskih potrebščin.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in podobno Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Sveti nadangel Mihael«** je naslov novi dinarski knjižici, ki je izšla te dni na Rakovniku. Pisatelj nam v poljudni obliki predstavi sv. Mihaela kot varuha božjih pravic, božjega reda, varuha krščanskega ljudstva in sv. Cerkve. Obenem nas seznani s češčenjem tega angelskega prvaka. Nad 50 cerkva je v Sloveniji posvečenih sv. Mihaelu nadangelu. — Knjižica stane 1 dinar, dobi se na Rakovniku v Ljubljani.

— **V Službenem listu** kraljevske banske uprave dravske banovine od 4. t. m. je objavljen »Ukaz o sprejetju ostavke gradbenega ministra dr. Mihe Kreka in o imenovanju za ministra brez listnice ter o imenovanju Danila Vuloviča za gradbenega ministra«, dalje »Uredba o kontroli cen na drobno«, »Uredba o izjemnem sprejemanju učencev v V. razred učiteljišč in o skrajšanju šolskega leta 1940-41 za redne učenke(ce) V. razreda«, »Odredbe o prevedbi slušateljev juridične fakultete v Ljubljani po uredbi od 20. decembra 1938 leta«, »Odločba o odpremljanju pšenice in pšenične moke iz glavnega proizvajalnega okoliša«, »Odločba o pregledu sadja, namenjenega za inozemstvo«, »Odločba glede preskrbovanja prebivalstva s kruhom v dravski banovini« in »Odredbe o prometu z živimi parkljarji«.

— **Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2.** Vpisovanje v **Enoletni trgovski tečaj** s pravico javnosti se vrši dnevno od 8 do 12 in 15 do 18.30. Podrobne informacije in prospekte daje vodstvo tečaja med običajnimi uradnimi urami.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Svilene in klot halje** za šolo nudi v vseh velikostih v največji izberi tvrdka **Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta.**

— **Vodovodni instalaterji** kupijo ves vodno-instalacijski material najceneje pri P. **Majdič, »Merkur« v Kranju.** Razstavlja pred paviljonom »E« na velesejmu.

— **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod« Ljubljana, Domobranska cesta 15.** Ravnateljstvo razglaša: Redno **vpisovanje** v **Enoletni trgovski tečaj** se vrši sedaj vsak dan dopoldne in popoldne. **Pravica javnosti!** (rodbinske doklade, vozne olajšave, veljavnost izpričeval). Podrobna pojasnila daje vodstvo osebno in pismeno. Na razpolago brezplačno novi ilustrirani prospekti. — **Največji trgovski učni zavod te vrste!** — **Lastno moderno novo šolsko poslopje.** — **Šolnina zmerna.**

— **Zastavice za na okno pri tvrdki M. Tičar, Šelenburgova ulica.**

— **Bodoče matere** morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno zaprtju, z uporabo naravne »Franz-Josefove« grenke vode. »Franz-Josefova« voda se lahko zauživa in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov.
Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-št. 15.483, 25. V. 35.

— Dopisna trgovska šola v Ljubljani, **Kongresni trg 16/II.,** prireja za svoje učence posebno **Dvoletno trgovsko šolo** ter razne **druge tečaje,** poleg tega pa uči tudi **posebne trgovske predmete** (stenografijo, knjigovodstvo itd.) ter **tuje jezike** (italijanščino, nemščino itd.). Pouk se vrši z dopisovanjem in je zato individualen ter uspešen. Vpiše se lahko vsakdo. Vsa pojasnila pri vodstvu šole brezplačno.

— **Dr. Šarec — Radovljica,** spet redno ordinira.

Ljubljana, 5 septembra

Radio Ljubljana

Četrtek, 5. sept.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Zborovske pesmi (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Veseli operetni zvoki. Sodelujejo: ga. Dragica Sokova, Andr. Jarc in Radij. orkester. Dirigent D. M. Šijanec — 14 Poročila — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Deset minut zabave — 20.10 Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič) — 20.30 Operni spevi, gdč. Carmen Antič, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 21.15 Reproduciran koncert simf. glasbe — 22 Napovedi in poročila — 22.15 V oddih igra Radij. orkester.

Drugi programi

Četrtek, 5. septembra: Belgrad: 21 Narodne pesmi — 20.15 Vokalni koncert. — **Bratislava:** 19.40 Pisan spored. — **Brno:** Sonata za gosli in klavir. — **Praga:** 19.25 Zabavna glasba. — **Sofija:** 20 Bachov koncert — **Beromünster:** 20.30 Ork. konc. — **Budimpešta:** 20.50 Ork. koncert. — **Stockholm-Hoerby:** 21 Simf. koncert ruske glasbe. — **Rim-Florenca:** 19.20 Violončelo koncert. — **Trst-Milan:** 20.30 Pesmi in melodije. — **Kodanj:** 21.15 Simf. konc. — **Sottens:** 21.10 Ork. in pevski koncert.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelenburgova ul. 7.

Danes do 6. ure popoldne sprejemamo oglase

Podjetniki, trgovci, obrtniki itd. poslužite se jutrišnje številke »Slovenca«, ki bo

na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. in ob slovesnosti odkritja spomenika kralja Aleksandra I. Zedinitelja

v zelo povečani nakladi!

II. belokranjski praznik v Metliki

Ker vlada za ta praznik izredno veliko zanimanje in prihajajo društvu številne prijave iz vseh delov, opozarjamo vse obiskovalce še na sledeča pojasnila:

1. V soboto zvečer se bo vršilo kresovanje po metliških in žumberačkih običajih. Zato morajo vsi obiskovalci, ki žele videti te običaje, priti v Metliko že v teku sobote. Treba se je posebej prijaviti za prenočišče, ker je večina razpoložljivih prenočišč že oddana in se prijave za prenočišča sprejemajo samo še do petka.

2. V nedeljo dopoldne bodo na Pungertu skušnje nastopajočih skupin, in sicer od 7 naprej. Na to opozarjamo zlasti vse fotoamaterje, ker bo popoldne med glavno prireditvijo dovoljeno fotografiranje in filmanje samo s svojega mesta, seveda v kolikor ne bo to motilo gledalcev. Prosimo pa zato vse fotoamaterje, da nam stavijo brezplačno na razpolago svoje najboljše slike.

3. Prijavljenci za kosilo naj dvignejo do petka pri društvu izkaznice. Isto tako tudi prijavljenci za prenočišča. Na poznejše prijave se društvo ne bo moglo ozirati.

4. V nedeljo popoldne bo pričetek glavne prireditve ob 3 na Pungertu. Sedeži so numerirani in prosimo, da se vsi držijo reda in se brezpogojno pokoravajo rediteljem in jim po možnosti pri njihovem težkem delu pomagajo.

5. Četrtinska voznina Ljubljana—Metlika in nazaj stane 23 din. Temu je treba prišteti še železniško izkaznico K 14 (2 din) in društveno izkaznico, v katero je vračunana tudi vstopnina 6 din (stojišče), ali 10 din oz. 15 din (sedež). Za posebni vlak ni treba kupovati posebej K 14, ampak je ta karta že vračunana pri kontrolnih kartah za posebni vlak, ki torej stanejo 25 din. Obiskovalci izven Ljubljane naj zahtevajo od društva položnico ali pa naj nakažejo denar sami na čekovni račun št. 17-528 (Društvo »Bela Krajina« v Ljubljani).

6. Prekinitev vožnje na posebnem vlaku ni dopustna. Vozno karto (polovično) je treba vzeti v vsakem primeru do Metlike. Kdor pa želi izstopiti na kateri drugi postaji, na kateri bo vlak stal, mora doplačati za nadaljevanje vožnje celo karto oz. uradniki polovično.

7. Prijave za izlet se sprejemajo samo še v teku današnjega dneva. Cena avtobusnih izletov je zavisna od števila prijavljencev.

Za vse ostale podrobnosti, zlasti glede nabave izkaznic in prijav za posebni vlak, se je treba obrniti na naslov: Društvo »Bela Krajina« v Ljubljani, Gradišče 14 (tel. 39-31).

Po državi

* **Sneg je zapadel** po planinah Južne Srbije okoli Bitolja in Velesa preteklo soboto in nedeljo. Kaj takega v tem letnem času tamkaj ne pomnijo. Tudi v grški Macedoniji je zapadel sneg v hribih. Celo v Atenah je bil mraz.

* **Prisilni socijalni davek** za preskrbo vseh revežev in brezposelnih namerava uvesti zagrebška mestna občina. Davek bi plačevali vsi tisti, ki imajo več ko 120 dinarjev letnega zaslužka. Ob enem bo mestna občina v Zagrebu najela 30 milijonov dinarjev posojila, da bo kupila drva in živež za revnejše sloje.

* **Ker je v Splitu za dva dni zmanjkalo kruha,** so nekateri brezvestni ljudje to ljudsko stisko zlorabili ter zahtevala za kilo kruha 12 dinarjev.

* **S poselskimi knjižicami je kupčeval** občinski uradnik v Novem Sadu. Zahteval je za vsako ponarejeno poselsko knjižico 100 dinarjev. Od svojih judovskih odjemalcev, ki jih je bilo pa največ, je zahteval precej več. Ko so se pri njem mudili ravno trije judovski begunci, ki so skrivaj pribežali v našo državo in jih je policija nadzirala, je policija vso družbo zasačila in tako odkrila tudi to kupčijo. Uradnik bo zdaj brez službe, Judje pa bodo morali čez mejo.

* **Cestni pometači stavkajo v Sarajevu,** ker zahtevajo višje plače. Pravijo, da bodo stavkali toliko časa, dokler jim mesto ne bo ugodilo. Vseh stavkajočih je 440.

* **Nižjo tekstilno mojstrsko šolo** nameravajo ustanoviti v Varaždinu, kakor poročajo hrvatski listi, ki pravijo, da take šole doslej sploh še ni v naši državi. Banska oblast v Zagrebu je sprva predlagala, naj bi se ustanovili večerni tečaji tekstilne šole. Toda domači interesenti so predložili tako šolo, nakar je tudi občina sprejela ta predlog. Občina bo dala prostore, industrija pa bo šolo gmotno podpirala.

* **Hudo obsojena sarajevska trgovca.** Skoro vsak dan beremo v hrvatskih listih, kako v Sarajevu sodijo trgovce, ki se pregreše zoper določila o preskrbi prebivalstva z živili. Te dni sta stala pred sodnikom spet dva sarajevska trgovca, in sicer Juda Jahijel ter Danon Finzi, ki na debelo trgujeta z moko. Obtožena sta bila, da nista hotela prodati moke nekemu peku ter nekemu sarajevskemu branjevcu za prodaj. Nastopil pa je za pričo tudi polkovnik Vilfan, šef intendanture armadne oblasti, ki je pričal, da ta dva moža tudi vojski nista hotela prodati moke za njene potrebe. Jahijel bo sedel dva meseca ter bo plačal 50.000 din globe, Danon pa bo sedel 10 dni in bo plačal 2.000 dinarjev globe. Vrhu tega jima bodo zaplenili 5.000 kg moke v korist fondu za preskrbo revnega prebivalstva.

* **Zagrebški tramvajski uslužbenci,** ki so letošnjega majnika zaradi majskega štrajka izgubili svojo pragmatiko, so zdaj vložili na zagrebško mestno hranilnico prošnjo, naj bi se jim statut vrnil ter ob enem povišale plače.

* **Gozdni požar na dalmatinskem Pelješcu.** Že od 29. avgusta divja na dolenjem delu polotoka Pelješec v Dalmaciji velik in nevaren gozdni požar, ki utegne postati poguben celo nekaterim mestom ob morski obali. Doslej si ljudje skupaj z orožniki zaman prizadevajo, da bi požar omejili in ustavili, ker ni sredstev za to. Sreča je bila doslej, da je pihala burja, ki je obračala ogenj v drugo stran, kadar začne pihati zahodnik, se utegne požar obrniti proti Kučišču, Orebiču in Vignju, kjer bi uničil ne le velike borove gozdove, temveč tudi velike in krasne oljčne nasade. Ogenj je bil podtaknjen na kraju, kjer je bilo posekanega nekaj gozda ter je bila zemlja spremenjena v malo polje. Ogenj je baje zanetila neka ladja, ki je pa niso spoznali. Sosednji otočani namreč hodijo semkaj vsako leto požigat, nakar pogorišče vzamejo v najem ter začno sejati žito. Vzrok bo tudi tukaj menda isti. Škoda pa je velikanska.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENCI. DARUJTE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

* **Operni pevec Holodkov — srečen ribič.** Belgrajski operni baritonist Pavle Holodkov je navdušen ribič. Svoj dopust je v polni meri porabil s tem, da je sedel ob savskih bregovih in lovil ribe na trnk. Te dni je imel posebno srečo. Ujel je 12 kilogramov težkega karpa.

Kaj pravite?

Vojaški poraz Francije bo imel nedvomno še drugo, morda v nekaterih ozirih celo ugodno posledico: razkrinkana bo do kraja tako imenovana modernistična umetnost, ki je v Parizu segla visoko v prazno klasje, od katere pa že pred leti ni ostalo nič. Ko je resna kritika razkrinkala Piccassa, tega najbolj predrznega pustolovca med pariškimi umetniki, je shlapela slava vsega dedaizma, primitivizma in nepravilno tolmačenega kubizma. (Kubizem je v slikarstvu pomenil vsaj en korak dalje, je prinesel vsaj širše pojmovanje prostora v sliki!) Toda kako je bilo občinstvo s temi modernizmi goljufano, to sliši groteski — še več! Francosko občinstvo se je zavedalo, da so slike, ki jih kupuje za 200.000 frankov ali še več, ničvredni zmazki, nepojmljivi grehi proti slehernemu okusu, proti katerim so celo otroške čire-čare veleumetnina, toda vsak francoski parveni se je rad pobahal, da ima v hiši »pristnega Piccassa«, v Nemčiji, da ima pristnega Kokoško in podobno. Vsej tej javni in domenjeni slepariji je sedaj konec tudi v Franciji, medtem ko je bilo v Nemčiji nekaj let prej.

Sedaj šele razumemo francoskega estetika Charlesa Diehla, ki nam je v Ljubljani govoril tako, kakor je pozneje ponovil v Zagrebu in v Belgradu, češ: »Zakaj hodijo vaši mladi umetniki študirat umetnost v Pariz, kjer ne bodo našli nič dobrega, ker nočejo v Louvre, temveč snobistično oponašajo tako imenovane »moderniste«. Tukaj, pri vas, je umetniška zakladnica, vaše cerkve, vaši samostani, vaši gradovi in meščanske hiše, bogate fresk, bogate slik starih domačih in tujih mojstrov, to so zakladnice umetnosti, tukaj naj se vaši ljudje uče res lepe vzvišene umetnosti, ne pa pri dedaistih, irrealistih in drugih v Parizu.«

Vprašamo se, ali je bilo potrebno toliko let, da se je ves umetniški sistem pariškega dadaizma zrušil? Vprašamo se, ali so naši umetniki vendar enkrat prišli k pameti? In končno še eno vprašanje: ali ni v nekrološkem govoru maršala Petaina prejšnji Franciji vsebovan tudi očitek, da je snobizem v duhovnem in umetniškem življenju Pariza znatno kriv francoske nesreče?

Za slovenski narod je čas, da se čimprej znebi slične navlake, ki našemu narodnostnemu življenju morda bolj škoduje, kakor pa si misli morda kak patentiran »poznavalec« sodobne umetnosti.

C. K.

Kino Sloga Telefon 27-30 **Prepovedana ljubezen** To je film o možu, ki ve kaj hoče in ki se bori za svoj cilj. — V gl. vlogi **Robert Taylor** in **Maureen O'Sullivan.** — Predstave ob 16, 19 in 21

Danes zadnjikrat angleški velefilm **Towerski krvnik** V gl. vlogah: **Boris Karloff, Basil Rathboune, Barbara O'Neil.** Predstave ob 16, 19 in 21. Blagajna odprta od 11 do 12 in od 15 dalje **KINO UNION. tel. 22-21**

Pred 100 leti so prepeljali Napoleonovo truplo v Pariz

Letos je poteklo ravno sto let, odkar so prepeljali posmrtne ostanke Napoleonove iz sv. Helene v Pariz, kjer so ga slovesno pokopali v Invalidskem domu. Skoro deset let so trajala med Francijo in Anglijo pogajanja za izročitev Napoleonovega trupla. Napoleon je umrl leta 1821. Prva leta po njegovi smrti, v dobi Buorbonske restavracije, ni bilo o tem ničesar slišati, čeprav je v oporoki sam izrazil željo, da bi po smrti rad počival »ob bregovih Seine«. Po revoluciji od leta 1830. so se začeli množiti glasovi, naj se prepeljejo njegovi ostanki v domovino. Leta 1840. je sklenil takratni francoski poslanik v Londonu, Guizet, z angleškim ministrskim predsednikom lordom Palmerstonom, pogodbo, s katero Anglija odstopa Napoleonovo truplo Franciji. Sin Luiza Filipa, knez de Joinville se je odpravil 7. julija istega leta iz francoskega pristanišča Toulon s tremi ladjami proti otoku sv. Helene. Ladje so plule preko Cadiza, Madeire in Azorov. 7. oktobra so dospele na otok sv. Helene. Teden dni kasneje so se pričele slovesnosti za predajo. Cesarjeve ostanke so položili v novo krsto, dele stare krste pa so pobrali francoski mornariški oficirji in jih po prihodu v Evropo drago prodali Napoleonovim častilcem. Slovesnostim je prisostvoval Napoleonov zaupnik in ljubljenec, maršal Bertrand, ki je šel leta 1815. z njim na otok sv. Helene in je tudi sedaj spremljal kneza Joinvillea. Leta 1840. je po povratku v Pariz umrl. Njegov grob se nahaja v Invalidskem domu poleg groba maršala Duroca. Dne 25. novembra so prispele ladje z dragocenim tovorom v pristanišče Cherbourg. Prevoz iz Cherbourga v Pariz je bil zadnji triumf mrtvega cesarja.

Sveti svinjski zob

Na Novih Hebridih uživajo svinje velik ugled, posebno pa še njihovi zobje, ki jih na slovesen način časte. Neki svetovni potnik, ki se je več časa mudil na tem otočju, je popisal našemu pojmovanju zelo čudne navade in običaje. »Življenje svinje cenijo mnogo više kot življenje otroka, da celo više kot življenje edinega moškega potomca. Vendar je njihovo čaščenje zelo mučno za žival. Že zgodaj jo privežejo za nogo, točno ji preiščejo zobovje. Zgornji podočnjak ji izderejo, da ima več prostora spodnji podočnjak, ki mora biti zelo dolg in spiralasto zavit. Ta skrivljen zob je najsvetejše, kar premore svinja. Kadar prirejajo glavne svečanosti združene s pojedino, ne zbirajo svinje po debelosti ali velikosti, temveč po dolžini tega »svetega« zoba. Svinja z najbolj razvitim spodnjim podočnjakom je namreč bogovom posebno všeč in jo zato zberejo za žrtev. Taka svinja je vredna kakih 1000 frankov. Za Nove Hebride je to neverjetno visoka vsota. Srečni lastnik svinje z najdaljšim spodnjim podočnjakom je najponosnejši mož v vasi, ko njegovo svinjo zakoljejo na koralnem žrtveniku in jo pečejo za svečano pojedino. Zob izobesijo kot svetinjo v dvorani, po končanih slovesnostih ga vzame lastnik in ga obesi v okras na svoji hiši kot znamenje bogov, vsebujoče velike skrivnostne sile.«

LJUBLJANA

Jutri bo odkrit spomenik kralja Aleksandra

Udeleženci pri slavnostnem odkritju spomenika bodo lahko prihajali na slavnostni prostor do desetih — in ne le do devetih — kakor je bilo prvotno javljeno.

ZFO

Člane, ki bodo odšli v Ljubljano iz **Maribora ali s priključenih prog** (Prevalje-Maribor, Št. Ilj-Maribor) opozarjamo, naj se odpeljejo s prvim posebnim vlakom, ki odpelje iz Maribora ob 2.48. Garnitura bo na mariborskem kolodvoru postavljena že ob 23. — Člani iz **Celja** in priključne proge (Velenje-Celje), se naj odpeljejo z vlakom, ki bo odpeljal iz Celja ob 4.30. Garnitura bo pripravljena za ta vlak na celjski postaji že ob 22.30. V ta vlak naj gredo predvsem udeleženci iz Savinjske doline. Celjani lahko vstopijo še na drugi posebni vlak, ki bo odpeljal iz Celja ob 4.53.

Gasilci

Ponovno pozivamo, da se udeležite odkritja spomenika Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja dne 6. septembra t. l. v Ljubljani v čim večjem številu. Prinesite s seboj tudi prapore. **Zbirališče:** ob tri četrt na 8 pred Mestnim domom (Krekov trg). Bodite točni! Obleka: svečana-temnomodra ali letna delavna (zelena) s čepico. Vodstvo prevzame gasilski inspektor tov. inž. Dolenc Franc.

Gasilstvo bo zastopala pri slavnosti deputacija zajednice, ki bo tudi položila v imenu vsega slovenskega gasilstva venec. Opozarjamo, da deputacije posameznih župa ali čet ne bodo pripuščene na slavnostni prostor in bi tudi ne smele polagati vencev. Zato se naj vsi gasilci zberejo na zbirališču, da odkorakajo skupno na slavnostni prostor. Opozarjamo, da je za gasilce v kroju, ki obiščejo velesejem v skupinah, dovoljena znižana vstopnina.

Reditelji: Enako kot ostale organizacije moramo tudi mi skrbeti za reditelje. Zbirališče ob 7 pred Mestnim domom, kjer dobijo vsa potrebna navodila. Vodja rediteljev tov. Zupančič Alojz. Tov. čete iz Ljubljane in bližnje okolice naj obvezno pošljejo vsa 3 do 5 rediteljev. Obleka civilna z znakom.

Tovariši! Počastimo dostojno spomin blagopokojnega kralja in oddolžimo se mu s svojo udeležbo pri odkritju spomenika.

Na pomoč!

Gasilska zajednica dravske banovine.

Poziv športnikom!

Vse športne organizacije in športnike pozivamo, da se udeleže odkritja spomenika kralju Aleksandru I., visokemu zaščitniku jugoslovanskega športa. Slovenska športna zveza.

*

Društvene zastave in delegati Prosvetnih društev se zberejo jutri zjutraj med 7.45 in 8.45 na Šentpeterskim nasipu med Zmajskim in Frančiškanskim mostom. Takoj po dohodu vlaka naj pridejo na določeno mesto in se postavijo v peterostope. Izkaznice se bodo žigosale v Jugoslovanski tiskarni ostran zmajskega mostu že med zbiranjem. Nato odkorakajo skupno na Kongresni trg na prostor slavnostnega odkritja spomenika. Po odkritju pa odkorakajo zopet skupno po Šelenburgovi ulici, Tyrševi cesti na dvorišče Akademskega doma na Miklošičevi cesti, kjer je razhod. — Zastavonoše shranijo zastave na učiteljišču. — Večje skupine po deset in deset imajo polovično vstopnino na velesejem.

Vse narodne noše iz Ljubljane in ljubljanske okolice, Gorenjske, Dolenjske in Notranjske, se zbirajo jutri zjutraj na Šenpetrskem nasipu med Zmajskim in Frančiškanskim mostom. Narodne noše korakajo v peterostopih skupaj na Kongresni trg, kjer je zanje določeno mesto. Po končanem odkritju spomenika odkorakajo skupno po Šelenburgovi ulici, Tyrševi cesti na dvorišče Akademskega doma na Miklošičevi cesti, kjer je razhod. Narodne noše, če jih je deset in deset skupaj, imajo polovično vstopnino na velesejem.

Članstvu AZI Ob priliki odkritja spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju, čigar ime nosi tudi naša slovenska univerza, bo AZ položila venec. Pozivamo članstvo, da se odkritja v čim večjem številu udeleži Zbiraliče bo do pol 9 v Akad. domu. — Akademska zveza.

Poštni zvaničniki in služitelji. Naša organizacija se polnoštevilno udeleži odkritja spomenika kralja Aleksandra I. Udeležba je obvezna, zato vabimo vse službe proste člane da se zanesljivo zglase tega dne na zbirališču Sv. Jakoba trg 3 (dvorišče poslopja direkcije pošte) ob 8 zjutraj. Za vse člane je obvezna službena zimska obleka brez plaščev. Točno ob 8.20 krene sprevod z mesta v naslednjem redu: 1. društvena godba, 2. pevsko društvo z zastavo, 3. uniformirani članstvo, 4. udeleženci v civilni obleki. V sprevodu in na kraju samem, prosimo, naj vladata red in disciplina.

Ponovno opozarjamo na veliki koncert, ki ga ljubljanska glasbena društva pripravljajo za slavnostni dan 6. septembra t. l. ob priliki odkritja spomenika kralja Aleksandra I. Koncert te vrste je za Ljubljano naravnost izreden dogodek. Program izvajajo naša najodličnejša glasbena združenja v številni zasedbi; tako Ljubljanska filharmonija s 70 člani, ljubljanska pevska društva, tako oni, ki so včlanjena v Hubadovi župi kot z večino vsa ostala pevska društva v mogočen zbor 300 pevk in pevcev. Ne samo glasbeno izobražen poslušalec, temveč tudi vsak ljubitelj glasbe bo prišel na svoj račun in to zlasti v drugem delu koncerta. V tem delu nastopajo v enotnem zboru tri naše odlične godbe in sicer: godba 40. peh. polka Triglavskega, godba »Sloge« in godba 1. plan. polka iz Škofje Loke s paradnim številom 120 godbenikov. Vsakega udeleženca bo gotovo zanimal ta del koncerta. Že pogled na ta mogočen zbor, ki bo donel kot iz enega vliva vlit, bo veličasten. Uspeh te prireditve nam zagotavljajo imena dirigentov, ki bodo koncert vodili: g. v. v. k. Ferdo Herzog, operni dirigent g. Anton Neffat, v. k. Lojze Smrekar, g. Heribert Svetel in g. Mirko Premelč. Vstopnice se dobe v predprodaji v prodajalni Glasbene Matice.

Opozorilo vodstvom osnovnih, meščanskih in srednjih šol. Ker je po zaključku svečanosti odkritja spomenika pričakovati gnečo ob spomeniku, je potrebno, da se mladina ne izpostavlja nevarnosti, da pride v gnečo. Zato se vodstva naprošajo, da upoštevajo navodila rediteljev, ki bodo po zaključeni svečanosti odredili predvsem odhod šolske mladine s slavnosti v urejenih vrstah v isto smer, s katere so prišli. Mladini naj se naroči, da naj se dopoldne, ko bo domnevno trajala gneča, ne vrača pred spomenik.

Vojni nvalidi, ki se udeležijo odkritja spomenika Kralja Aleksandra I. se zbirajo v petek, 6. t. m. ob 8.30 pred šentpetersko vojašnico.

Poštni žig za 6. septembra. Ministrstvo pošte je na prošnjo odbora za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani odobrilo spominski poštni žig za dan svečanega odkritja spomenika 6. septembra 1940. Žig bo uporabljala pošta Ljubljana I. za vso ta dan prejeto in oddano pisemsko pošto ter za filatelistične namene.

Strelci ljubljanskega strelskega okrožja se obveščajo, da je zbirališče za udeležbo pri slavnostnem odkritju spomenika kralju Aleksandru I., v petek, 6. septembra 1940, od 8 do pol 9 zjutraj pred palačo »Grafike« ob Masarykovi cesti; odkoder je skupen odhod vsega članstva z zastavo na slavnostni prostor. Opozarja se vse članstvo, da posameznikom dostop na slavnostni prostor ne bo dovoljen. — Uprava.

»Besede kralja Aleksandra I.« Da se oddolžijo spominu svojega bivšega vrhovnega zapovednika Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ob odkritju njegovega spomenika v Ljubljani, bodo izdali naši vojni dobrovoljci zbirko prevedenih kraljevih zgodovinskih govorov, manifestov, pisem in izjav kot 3. zvezek svoje »Dobrovoljske knjižnice« pod naslovom **»Besede kralja Aleksandra I.«.** Opozarjamo občinstvo na to zbirko, ki je doslej Slovenci še niemo imeli. Knjižica izide v četrtek, 5. t. m. v omejeni nakladi in se bo prodajala na dan odkritja spomenika in pozneje po ljudski ceni 10 din. Naroča se pri okr. organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10.

Telovadni nastop v Trnovem

Telovadni nastop priredita FO in DK Trnovo s sodelovanjem Prosvetnega društva Trnovo, v nedeljo 8. septembra ob treh popoldne na prostoru prosvetnega doma v Karunovi ulici 14. Sodeluje godba dravske divizije.

*

l **Ob obletnici smrti rajnega trnovskega župnika č. g. Janka Cegnarja** bo sv. maša zadušnica v trnovski cerkvi v ponedeljek dne 9. septembra ob 7 zjutraj. Trnovski farani ter prijatelji in znanci pokojnikovi iskreno vabljeni!

l **Nočne častivce opozarjamo** na celonočno češčenje presv. Zakramenta, ki se prične drevi po skupni molitveni uri ob 9. Vsako nočno uro se bodo opravljale molitve 3. in 11. ure: Češčenje božjega Srca Jezusovega in Prošnja za duhovnike. Pridite, molimo!

l **Fantovski odsek Sv. Peter** ima drevi točno ob osmih kratek, toda zelo važen informativen sestanek, ki nanj vabimo vse redne in podporne člane.

Dr. Mira Fink

specialistka za ženske bolezni in porodništvo zopet redno ordinira.

l **Desetletnico mature** so praznovali 4. t. m. gospodje, ki so leta 1930 končali humanistično gimnazijo v Ljubljani. Od 36 takratnih absolventov se je zbralo 17, drugih je zadržala služba ali orožne vaje. Kosilo je bilo v lepih novih prostorih staroznane gostilne gospoda Josipa Lauterja na Poljanski cesti. Od profesorjev je bil navzoč gospod Franc Gnjezda, med udeleženci je bil g. župnik Geoheli z Zaplane nad Vrhniko, dr. bogoslovja lazarist N. Stanko Žakelj in njegov brat g. Lojze ki je prefekt v Škofovih zavodih, nadalje trije doktorji medicine, dr. Strancer iz Zavoda zoper raka v Ljubljani, ban. okrožni zdravnik iz Sodražice dr. Tičar in dr. Krašnik — Zupanova iz Trbovelj, okrajni komisar dr. Kržič iz Šmarij pri Jelšah, g. Žorž Verovšek, veletrgovec iz Ljubljane in drugi. Razume se, da je veselo razpoloženje netila tudi izvrstna postrežba in srčno ozračje pri Lauterjevem Jošku Popoldne so se odpeljali jubilantu k tovarišu župniku Geoheliju na Zaplano.

l **Guverner jugoslovanskih Rotary-klubov v Ljubljani.** V sredo dopoldne je prispel iz Kranja v Ljubljano guverner jugoslovanskih Rotary-klubov g. dr. Viktor Ružič, bivši minister in ban. G. dr. Ružič se je mudil v torek na obisku pri Rotary klubu v Kranju, v sredo dopoldne si je ogledal velesejem, zvečer pa je obiskal ljubljanski Rotary-klub.

l **Svojevrstna verska prireditev** bo mladinska procesija za mir, ki se bo prihodnjo nedeljo popoldne vršila na Rakovniku. Sv. oče je ponovno priporočal staršem in duhovnikom, naj navajajo otroke k molitvi za mir; zato so na mnogih krajih priredili in prirejajo posebne pobožnosti otrok. Te vrste pobožnost se bo sedaj prvič pri nas vršila v velikem obsegu v Ljubljani; procesijo bo vodil sam prevzv. g. škof dr. Gregorij Rožman. Vabimo starše iz mesta in podeželja, da nam pošljejo svoje otroke od 6. do 14. leta, vabimo mladino, da pride v obilnem številu in naprošamo gg. katehete, da nam pripeljejo svoje učence.

Pazite kaj pijete!

Zahtevajte vedno našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za razne bolezni srca, želodca, jeter, žolča, ledvic razne katare in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

l **Vsi gojenci, ki so vpisani na šoli Glasbene Matice Ljubljanske,** morajo priti v soboto dne 7. t. m v Hubadovo pevsko dvorano, poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici k določitvi urnika. Gojenci, ki so vpisani za klavir naj pridejo točno ob 15, gojenci za violino ob 16 in gojenci za druge predmete ob pol 17. Opozarjamo, da je vpis mogoč še danes v četrtek od 9 do 12 in od 15 do 17, v soboto pa dopoldne.

l **Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite** zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne **»FRANZ-JOSEF«** grenčice.

l **Mestno zdravniško nočno in nedeljsko službo** bo opravljal v četrtek od 8 zvečer do sobote do 8 zjutraj mestni višj zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytnikova 18, telefon št. 36-24. Od sobote od 8 zvečer in do ponedeljka do 8 zjutraj pa mestni zdravnik dr. Debelak Gvido, Tyrševa cesta 62/I. telefon št. 27-29.

l **Šolske potrebščine pri H. Ničman, Kopitarjeva 2.**

l **ASK-ova ekskurzija na velesejem.** Danes, 5. septembra ob 3 popoldne priredi ASK ekskurzijo na velesejem, kjer si ogledamo vse zanimivosti.. Zbirališče ob 2.45 pred glavnim vhodom, vstopnima samo 3 din. Pozivamo vse tovariše in tovarišice, ki se nam žele pridružiti, da so točno ob določeni ura na kraju zbirališča! — ASK.

l **Vrtnarski odsek podružnice SVD v Ljubljani** ne bo imel jutri v petek svojega običajnega mesečnega sestanka vsled odkritja kraljevega spomenika. Prihodnji sestanek bo zato v petek dne 13. t. m. ob 20 v prostorih restavracije Mrak na Rimski cesti.

l **Knjige in revije** kupujte na sejmu antikvarjata Hinko Sevarja nasproti Šentjakobski šoli.

l **Spregled posta.** Za mesto Ljubljano se dovoljuje za petek, dne 6. septembra spregled posta (zdržka od mesa in mesne juhe). — Škof. ordinariat v Ljubljani.

l **Nove pevke in pevce** tudi začetnike sprejema pev. društvo »Lj. Zvon«. Vpisovanje danes, in v soboto med 19 in 21. Mestni dom I. nadstr. (desno).

Sueški prekop v davnini

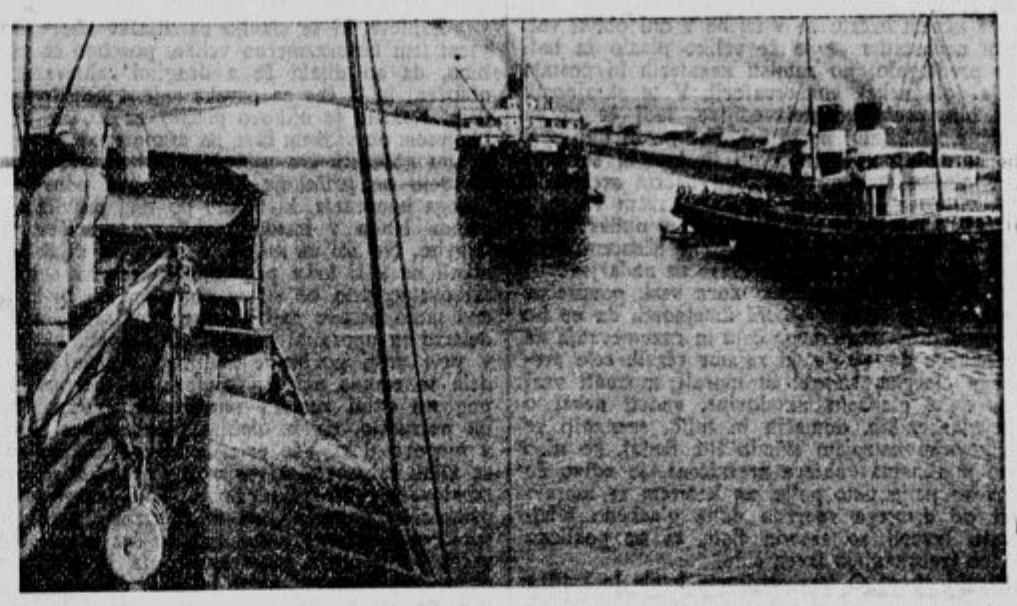

Zavzetje Zeile in Berbere v Angleški Somaliji povzroča vedno večjo pozornost svetovne javnosti na vojaški in svetovnogospodarski pomen Sueškega prekopa

Že dolgo pred zgraditvijo Sueškega prekopa je bila v gospodarskih in v vojaških krogih onih držav, ki so videle svoje koristi na Sredozemlju, zveza Sredozemskega morja z Rdečim morjem nekaj čisto naravnega. Štiri glavne trgovske poti so vodile iz Azije v Evropo: iz Perzijskega zaliva preko doline reke Evfrat do pristanišč v Siriji; od Samarkanda preko Kaspiškega jezera do Črnega morja, od Rdečega morja do Egipta in končno preko Sueške ožine. Ta pot je najbolj premočrtna in najkrajša. Misel, narediti tukaj prekop med Sredozemskim in Rdečim morjem je bila povsem naravna.

Vendar se zaradi različne vodne višine stari Egipčani niso upali zgraditi kanala po tej poti, ampak so skopali prekop od vzhodne meje reke Nila do Sueškega zaliva. To vodno pot so začeli graditi 1500 let pred Kristusom. Dokončana je bila leta 1350. pr. Kr. pod Ramzesom II., najmogočnejšim vladarjem faraonske vladavine, ki je bil na velikih bojnih pohodih po Aziji proti Skitom, Trakom in Indom; Ramzes II. je zavzel tudi Abesinijo. Ramzes je ljubil mogočne stavbe velikanskih razsežnosti. Zgradil je velik skalnat tempelj v Rubinji, v Memfidi si je dal postaviti velikanski kip; da bi odpomogel pomanjkanju vode v deželi, je skrbel za obsežne vodne naprave. Tisoče vojnih ujetnikov je bilo prisiljenih k delu brez ozira na nevarnost za zdravje in življenje. Ali se bomo potem čudili, če se mož tako velikopoteznih dejanj ni strašil ostvariti zvezo med dvema oceanoma? Severno od mesta Babultis v Nilovi Deldi se je začel prekop. Odtod je šel skozi Vadi Tumulat, skozi deželo naseljeno z Izraelci od jezera Timsah in dalje proti jugu. Skoro izključno s tlako so Izraelci spremenili mnoge pustinje v rodovitno zemljo in so se tudi naselili. Pod nasledniki Ramzesovimi so se zopet izselili. Rdečega morja pa Ramzes vendar ni dosegel. Pred Sueškim zalivom so Slana jezera, katerih gladina je še danes 7 in pol metra nižja od gladine Sredozemskega morja. Iz strahu pred poplavami si Ramzes ni upal naprej. Geometri so mu zračunali, da je Rdeče morje višje od Nila. Nedokončana vodna pot se je zasula s peskom.

Okrog devetsto let kasneje je skušal uresničiti ta načrt Neho, ustanovitelj mogočne egiptovske trgovske in vojne mornarice. On je hotel potegniti na Egipet vso arabsko trgovino, povzdigniti Egipet v središče svetovne trgovine in je pridobil na svojo stran tudi dobre pomorščake Feničane, ki jih je napotil, naj objadrajo Afriko. Zvezo z Rdečim morjem je hotel za vsako ceno uresničiti. S peskom zasut Ramzesov kanal so zopet očistili in podaljšali in predrli Slana jezera. Ko pa je pomrlo 120,000 delavcev, zopet vojnih ujetnikov in je tudi proročišče svarilo, da bo prekop koristil le sovražniku države, je Neho ustavil dela. Iz istih razlogov sta mnogo stoletij pozneje prepovedala kalifa Omar in Rašid predrtje Sueške ožine.

Končna zveza Sredozemskega morja preko Nila z Rdečim morjem je bila dosežena leta 522 pr Kr. od perzijskega kralja Darija Histaspisa, ki si je podvrgel tudi Egipet. Grški pisatelj Herodot, ki si je to velikansko delo 60 let po dovršitvi samo gledal, ga opisuje v svojih knjigah. Pravi, da je bil prekop dolgo 180 km (preračunano v današnje mere) širok 45 metrov, globok 5 in pol metra. (Današnji Sueški prekop je dolg 167 km, širok 80 do 100 metrov, globok 12 do 13 metrov). Vožnja po njem je trajala 4 dni. Dve triveslači sta se lahko srečali v njem. Čeprav je bil prekop poln ovinkov, so vendar lahko celo vojne ladje plule po njem. Bil je zelo dobro zgrajen. Strma obrežja so bila podzidana s kvadri in podprta z nasipi, ki jih je še danes mogoče spoznati. Darijev kanal je bil dolgo v prometu. Blizu Slanih jezer si je Darij postavil tudi spomenik. Še danes so ohranjeni granitni kamni s klinopisom kakor tudi ostanki poslikanega stebra.

Ptolomeus F. Filadefus, pod katerim je dosegel Egipet višek, je prišel na novo misel. Popolnoma nov načrt tega podjetnega kralja nas spominja na današnji Sueški prekop. Živahna trgovina s sosedno somalijsko obalo je zahtevala novo, krajšo zvezo. Z zatvorničnimi napravami opremljen kanal, katerega sledovi so še danes vidni, se je odcepil v bližini Facuse od Nila, je vodil v obe Peluzijski jezeri, vezal Balško jezero s Slanimi jezeri in je v zadnjem delu prerezal Sueško pokrajino. Znano je, da se je v nesrečni bitki pri Akciju posrečilo egiptovski kraljici Kleopatri zbežati z delom brodovja skozi ta prekop in rešiti svoje zaklade pred Rimljani v nekem mestu ob Rdečem morju.

Ptolomejev kanal je polagoma propadal, rimski cesar Trajan ga je dal zopet popraviti. Tak se je ohranil do tretjega stoletja po Kristusu. V sedmem stoletju so ga zopet uporabljali Arabci, leta 767. pa ga je dal razrušiti kalif Almansor iz vojaških razlogov.

Današnji Sueški prekop, ki v nasprotju s starim nima podzidanih brežin, teče deloma po starem Ptolomejevem prekopu, ki veže Slana jezera z Menzaleškim jezerom.

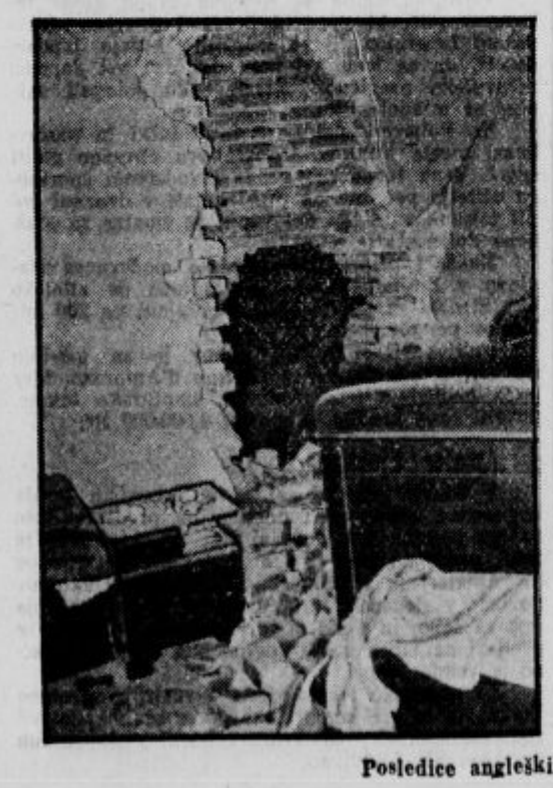

Posledice angleških napadov na Berlin.

KULTURNI OBZORNIK

Pouk petja na srednjih šolah

O različnih šolskih predmetih in o njihovem pouku se je že pisalo v časopisih. Poklicani in manj poklicani so dajali nasvete, kako bi se po njihovem mišljenju dalo to ali ono zboljšati. Tudi o pevskem pouku na srednji šoli je že izšla kaka notica, pa večinoma iz nestrokovnjaškega peresa; nekajkrat, tako bi lahko trdili, so bile te notice celo otipljivo zlonamerne; včasih so napisali kaj o tem predmetu ljudje, katerim se je na prvi mah videlo, da sploh nimajo nikakega vpogleda v tozadevni pouk. Tako je prinesel tudi »Slovenec« pred nekaj meseci dvakrat pod »Kaj pravite?« v zvezi s tem predmetom nekaj misli in opazovanj, nad katerimi je pa mogel poučen človek samo z glavo zmajati. Že takrat sem mislil na lastno pobudo napisati nekaj besed o pevskem pouku na srednjih šolah, o njegovih senčnih in sončnih straneh. Ker pa bi bile te misli zaradi nepoznanja razmer na drugih, zunanjih učnih zavodih verjetno premalo objektivne, sem to misel opustil. Toda gg. tovariši na zunanjih gimnazijah, ki so interesirani na tem, da javnost njihovo delo pravilno presoja, so me ponovno naprosili za tozadevni članek in so mi tudi preskrbeli potrebne podatke.

Zadnjih deset let in še nekaj čez je pouk petja obvezen v prvih dveh razredih srednjih šol. Vsaj toliko se je posrečilo po težkih borbah doseči gospodom, ki so uvideli, da ima mlad človek poleg razuma tudi srce, žejno lepote. Niso sicer dosegli, da bi se pevski pouk uvrstil med druge učne predmete, saj je še vedno v kategoriji »veščin«, kamor spadajo poleg nekaterih drugih predmetov tudi ročna dela. Zakaj se delijo predmeti v novejšem času v »učne« predmete in v »veščine«, ki se jih je treba tudi učiti, in pod kakimi vidiki se delijo, je podpisanemu neznano. Včasih smo poznali obvezne in proste predmete; k obveznim so spadali vsi v dotičnem razredu predpisani predmeti brez kake podrobnejše kategorizacije, ki nikomur ne koristi, pouku je pa v danih razmerah celo škodljiva. — Kot rečeno je pevski pouk obvezen v prvih dveh razredih in sicer sta mu določeni tedensko dve uri. Nekateri so mnenja, da je to premalo in da ni mogoče razmeroma obširne tvarine v tem času predelati. Podpisani se temu mnenju ne bi pridružil, ker sem po večletni skušnji prišel do prepričanja, da je mogoče tvarino, če je primerno razdeljena, v tem času obvladati v taki meri, v kakršni jo pač učenci na tej stopnji morejo sprejeti. V podrobnosti, ki bi učencem v tej dobi malo koristile, se seveda ni mogoče spuščati in učni načrt tega tudi ne predvideva; ravno tako si ni mogoče delati iluzij, da bodo učenci po tej dobi glasovno in teoretično toliko dovršeni pevci, da bodo vsako skladbo z lista peli.

Po dovršenem drugem razredu je pevski pouk na srednji šoli uradno zaključen in ga ne najdemo v učnem načrtu ne v tej ne v oni obliki več. O tem nedostatku se je že veliko pisalo in tudi veliko predlagalo; po zamisli nekaterih bi postala srednja šola nekak konservatorij. V te skrajnosti, ki bi bile praktično neizvedljive, tudi če bi se uresničile, podpisani ne bi šel. Pač pa bi bilo najmanj, kar bi morali zahtevati in kar bi se dalo tudi v okviru splošnega učnega načrta uresničiti, da se vpelje v višji gimnaziji v kakem razredu vsaj enoleten pouk o glasbi, morda v obliki seminarja, ki bi bil dostopen vsem učencem brez razlike glasbenega znanja in glasbene nadarjenosti; nuditi bi jim moral to, kar mora vsak povprečen izobraženec vedeti o glasbeni umetnosti, da ne bo popolnoma brez slehernega čuta in razumevanja za vse glasbeno dogajanje, ki zajame včasih celo preprostega človeka. Učenci bi morali spoznati vsaj glavne dobe glasbene zgodovine, vedeti nekaj o večjih glasbenikih, domačih in tujih, seznaniti se z oblikovnim ustrojem skladb itd. Sedaj, ko niso niti te minimalne zahteve uresničene, je edino še zborovsko petje tisto polje, na katerem se morejo učenci od drugega razreda dalje glasbeno udejstvovati. Izvzeti so seveda tisti, ki se poklicno glasbeno izobrazujejo izven šole.

Pevski zbor! O tem predmetu hvale in kritike ponosa ali ponižanja, o tem predstavniku gimnazije ali njenem nebogljenčku bi mogel obširno pisati. Mnogi vidijo v njem korpus, od katerega morejo zahtevati najvišje; drugi med njimi tudi podpisani, pa zgradbo, na šibkih študentovskih ramenih zgrajeno, pri kateri je treba spodmakniti en sam kamenček, pa se vsa stavba liki otroško igrača sesuje v nič. Na kakšni podlagi je zgrajen dijaški pevski zbor? Kateri momenti, v kratkih potezah orisani, so za njegov razvoj ugodni, kateri neugodni? Kaj moremo od njega v danih razmerah zahtevati, česa ne moremo od njega pričakovati?

Višje glasove (sopran, alt) sestavljajo v dijaškem zboru po večini učenci prvih dveh razredov; v tretji in še toliko bolj v četrti šoli so že v dobi mutacije. Večina izmed njih pride v prvo šolo brez slehernega glasbenega predznanja. Pa vendar morajo že takoj v prvi šoli izvajati stvari, ki so jim po znanju in tudi po splošnem razumevanju malo dorasli; od njih se zahteva ista stopnja znanja kot od njihovih tovarišev osmošolcev, ki imajo že večletno prakso. Na boljšem so v tem oziru zavodi, kjer pojejo sopran in alt učenke, ki jih ni treba vsako leto menjavati. Pa tudi tenorji in basi so v tej dobi glasovno še kaj malo razviti. — Ko se predmetnemu profesorju posreči sestaviti zbor, naj bo to že mladinski, moški ali mešani zbor, nastane posebno na zunanjih gimnazijah vprašanje, kdaj dobiti potreben čas za vaje? Pouk na gimnazijah je deljen v dopoldanskega in popoldanskega. Čas za vaje s posameznimi razredi bi se še kako našel, za skupne vaje, ki so najbolj potrebne, ga je skoraj nemogoče dobiti. V poštev pride samo čas po popoldanskem pouku neposredno po peti učni uri, ko so otroci že primerno izmučeni. Dopoldanskih učencev skoraj ni mogoče dobiti k skupni vaji. Vzrok: priprava na šolo, domače naloge, prevelika oddaljenost učencev od šole in s tem zvezana izguba časa, končno tudi protivljenje staršev, če bi že učenci v svoji vnemi na vse to pristal. Na skupne vaje predpoldne sploh ni misliti, tudi so takrat vsi šolski prostori zasedeni. Vse te ovire more premagati samo študentovski idealizem!

Zahteve, ki se stavijo na zbor, s tolikimi težavami sestavljen, so naravnost ogromne: zbor nastopa vsako nedeljo in praznik pri službi božji; v zavodih z internimi učenci tudi pri neštetih drugih pobožnostih; pride advent, božič, postni in velikonočni čas, šmarnice, duhovne vaje. Če kdo potem si mlad človek zaželi čim več spremembe pri izvajanih pesmih; kje dobiti čas za nje, za to ne vpraša. — Razen v cerkvi nastopa zbor tudi pri raznih drugih prireditvah, ki si jih brez njegovega sodelovanja niti misliti ne moremo. Ponekod je teh proslav več, drugod manj; v glavnem pa pridejo v poštev naslednje: praznik zedinjenja, sv. Sava, Strossmayer, Slomšek, Jadranska straža, Rdeči križ, materinski dan, Dom in šola, Vidov dan ter razni priložnostni nastopi in akademije pri drugih organizacijah. Tako beremo na primer v izvestju škofijske klasične gimnazije v Št. Vidu, da je zbor v šolskem letu 1938-39 nastopil pri desetih akademijah in priredil tri radijske nastope. V l. 1937-38 je sodeloval celo pri enajstih akademijah in šestkrat nastopil v radio. Ko pa zbor zadosti vsem tem zahtevam, ga čaka na koncu leta še obvezni šolski nastop, z drugo besedo: koncert, h kateremu ima dostop poleg odličnih gostov vsa javnost. V krajih, kjer je več srednjih šol, opravi vsak zbor svojo dolžnost z dvemi, tremi pesmicami. Kjer je pa ena sama gimnazija, mora prevzeti ves koncertni spored na svoje rame. To na koncu šolskega leta, ko so dijaki že preutrujeni in imajo dosti drugih nujnejših skrbi in težav. Sicer pravi predpis, da se naj sestavi spored iz pesmi, ki jih je zbor izvajal na svojih nastopih med šolskim letom; predpis celo zabranjuje posebne vaje za ta nastop. Toda kdo se bo, praktično vzeto, mogel predpisa držati? Ali naj zbor zapoje odličnim udeležencem, ki pridejo na koncert v pričakovanju nečesa velikega in kritično nastrojeni, kako mašno, Marijino ali božično pesmico, morda kako pesem v čast sv. Savi, Strossmayerju, Slomšku ali himno Jadranskih stražarjev?! — Da pri takem naglem delu, ki se zahteva od dijaškega zbora ni mogoče govoriti o kakem podrobnem študiju, ampak samo še o nekem hlastanju, je razumljivo vsem razen onim, ki svoje zahteve motivirajo vedno z isto trditvijo, da dijaki že tako »vse znajo«. Na to je treba odgovoriti, da dijaški zbor, ki je vsako leto preko dobre polovice članstva nov, ne zna ničesar in je treba vsako najmanjšo pesmico od kraja naučiti. Zato je soglasna želja vseh g. tovarišev, naj se dijaškega zbora preveč ne napreza, ampak naj se mu pusti, da pride do sape. Tako bodo mogli dijaki vsako leto vsaj kake dve ali tri skladbe pošteno naštudirati in bodo imeli v poznejšem življenju lep spomin nanje. V takem ostrem tempu pa ni mogoče iti v podrobnosti kot so na primer dihalna tehnika, pravilna vokalizacija izdelana dinamika itd. Od takega naglega študija, ki se ne zahteva od nobenega drugega zbora, imajo dijaki več škode kot koristi, posebno če pomislimo, da imajo za vse to ogromno delo bori dve tedenski uri na razpolago, ponekod pa morda niti dveh ne. Pa še te ure včasih odpadejo bodisi zaradi kakih ekskurzij, izletov, šolskih spovedi, zatvoritve razredov zaradi nalezljivih bolezni, zaradi podaljšanja počitnic in končno tudi zaradi bolezni, ki tudi učitelju glasbe včasih ne prizanese. Tudi pregosto premeščanje učiteljev pouku ni v korist. Tako je imel nek ljubljanski zavod v enem samem šolskem letu kar štiri profesorje glasbe zapovrstjo. Tako se učenci komaj spoznajo z učiteljem, pa ga že zopet zgubijo.

Zahteve, ki se stavijo na dijaške zbore, so po vsem tem nesorazmerno velike, posebno če pomislimo, da so dijaki že z drugimi zahtevami šole obloženi in si čas za pevske vaje dobesedno ukradejo. Kakšno je njihovo plačilo za to, da morajo biti vsem ob vsakem času na razpolago? Ni vredno o tem govoriti. Da njihov učitelj za svoje odvišno delo ne pričakuje kake posebne pohvale niti kakega honorarja, ki bi mu po vsej pravici šel, to menda lahko v imenu vseh gg. tovarišev lahko izjavim. Ne zdi se mi pa v redu, da dijak skoraj nikoli ne sliši kake priznalne besede za svoje požrtvovalno delo od strani činiteljev, ki bi lahko z eno samo besedo dali novega impulza tej nad vse delavni in uporabni mladini. Osebnosti, ki bi bile v prvi vrsti poklicane zanimati se, kaj in kako dela ta menda največji gimnazijski korpus, ki je pogosto edini zunanji reprezentant gimnazije, se ne potrudijo, da bi dobile vsaj majhen vpogled v njegovo delo. Vse prizadevanje dijaškega zbora se kljub zahtevam, ki se nanj stavijo, neredkokrat omalovažuje ali celo prezre. Tudi to se mi zdi psihološko pogrešno, da ni za proste predmete v spričevalih nobene ocene več. Še čez leta je človek vesel, ko pogleda svoje spričevala in vidi v njih ocene iz predmetov, ki se jih je iz lastnega nagiba učil, pa naj bo to petje, francoščina, laščina, slovenska ali nemška stenografija, risanje itd. Ne vem, zakaj je ravno za proste predmete zadnje leta zmanjkalo prostora v spričevalih, ko bi ravno ocene za proste predmete dale dijakom nove pobude za učenje istih. Vem le toliko, da je za petje z odpravo ocen za proste predmete splahnelo vsaj polovico zanimanja za ta predmet. Pri drugih predmetih bo najbrž isto. Čudno je le to, da pristojne oblasti nimajo razumevanja za ta psihološki pojav pri mladini?

Še marsikaj bi se dalo povedati v zvezi z obravnavanim predmetom. Tako nam nekdo očita v »Kaj pravite?«, da ne učimo mladine narodnih pesmi; zato pojejo dijaki raje tuje šlagerje. Če bi si dotični natančneje ogledal na primer Kramolčevo pesmarico, ki jo je do sedaj rabila večina šol, ali če si ogleda novo Kramolc-Tomčevo pevsko vadnico, ki izide v nekaj dneh, bo ugotovil, da je v njej ogromna večina narodnih pesmi. Res pa je, da so vse te pesmi prikrojene mladini na tej razvojni stopnji. Izrazito erotičnih pa tudi v višjih razredih iz pedagoških razlogov ni mogoče učiti. Zlasti pa ne takih kot jih predlaga pisec, ker so po svojem besedilu poulično banalne.

Kaj naj bi bil rezultat teh razmišljanj? Ne valimo krivde za razne pomanjkljivosti pri pevskem pouku izključno na profesorje, ampak upoštevajmo razmere, v katerih delujejo, in materijal, s katerim imajo opraviti. Odgovorni činitelji naj skušajo nedostatke odpraviti, odnosno naj ne stavijo zahtev, ki jih v danih razmerah ni mogoče izpolniti. Gotovo je, da oboji, profesorji kot dijaki radi storijo svojo dolžnost. Prvi bi že zaradi svojega ugleda radi videli, če bi mogli od časa do časa pokazati tudi kaj dovršenega; ni prijetna zavest, da morajo nastopati s stvarmi, ki jih je mogoče v največji naglici komaj na pol pripraviti. Drugim bi pa prijazna beseda ali majhna pozornost od strani predstojnikov le še podžgala njihov idealizem, ki ga, hvala Bogu, mladini tudi danes ne manjka.

M. Tomc.

Obisk, št. 9. — Ta ilustrirani družinski vestnik, ki izhaja sedaj I. leto, se je že lepo uveljavil ter budi zanimanje predvsem po svoji lepi tehnični opremi ki dela čast Jugoslovanski tiskarni. Prvi dve strani z naslovno vred sta posvečeni prihodu kneginje Olge v Ljubljano in njenemu pregledu bolnišnic ter socialno higijenskih ustanov. Barvana priloga pa kaže razpoloženje ob kopališču v Dubrovniku. Uvodno črtico je napisal R. Bednarik »To je pravica«, ilustriral pa jo je I. Čargo. V nji je prikazana v pravem goriškem jeziku z mnogimi lokalizmi markantna postava nedolžnega tatu Birsc.ki misli, da se mu dela krivica. Prof. Fr. Jesenovec je napisal pomenek o starodavnosti, lepoti in bogastvu našega jezika, kar je ilustriral z lesorezi, predstavljajočimi srednjeveškega meniha - kronikarja, Prešerna, Slomška in Cankarja Mirko Lebez. Nadaljuje se filmski roman Juarez in Miksimilijan (Werfel-Harding). Zanimiva je reportaža o hromem znanstveniku Bretonu in njegovimi telesnimi pomagali (slike). Bevku petdesetletniku je posvečen informativen prigodniški članek, kakor tudi Janezu Jalnu ob priliki napovedi zbirke njegovih novel Previsi. Ruda Jurčec daje senčni pregled politike pod naslovom Balkan in bodoča Evropa Moda, družina, Žena, kuhinja, gospodinjstvo itd., izpopolnjuje gradivo Štefan Plut piše: Odkod so naše kulturne rastline? Napovedan je prevod najpomembnejšega madžarskega dela v slovenščino, Madachove dramske pesnitve Tragedija človeka, ki bo izšla pri Jugoslovanski knjigarni, in sta ga prevela Vilko Novak in Tine Debeljak. Dodan je odlomek za zgled. Prevenajke, šah, detektivska zagonetka, ter kratki reportaži o ribi in njenem učitelju, zaključujejo tekstno vsebino številke. Središče ilustrativnega dela pa je velika podoba — **fragment Kraljevega spomenika**, ki ga bodo jutri odkrili v Ljubljani,, ter lepa **fotomontaža Plečnikovih žal**, ki so edinstveno delo slovenske arhitekture. S to reprodukcijo kakor jo je priredil Obisk po Hafnerjevih fotografijah, se lahko pokažemo pred svetom, tudi pred tistim, pred katerim so Plečnikove žale bile prikazane v nesimpatični luči (Pravda). Skupina slovenskih otrok v različnih položajih, ter scene iz vojne, filma in vsemirja poživljajo to slovensko ilustrativno družinsko revijo.

Čungking na Kitajskem po japonskem zračnem napadu.

ŠPORT

Športni odnošaji med Hrvati in Srbi so se poostrili

Športna politika je že mnogo škodovala našemu športu in športna politika, ki jo vodijo na eni strani Srbi, na drugi strani pa Hrvatje, je v zadnjem času tako daleč dovedla naše športne razmere, da stojimo tik pred prekinitvijo športnih odnošajev med Srbi in Hrvati. Predsednik Hrvatske športne sloge g. dr. J. Krnjević je sprejel v torek športne poročevalce v Zagrebu ter jim objavil stvari, ki so vse drugo prej kakor pa ugodne za jugoslovanski šport. Pritoževal se je čez metode Belgrada, ki so ostale nespremenjene in ki bodo dovedle, če jih Belgrad prej ne popravi, do tega, da bo prišlo do popolnega preloma med hrvatskim in srbskim športom in ki bodo imele za posledico to, da se bodo hrvatske športne zveze direktno včlanile v pristojne mednarodne športne zveze. Med drugim se zlasti pritožuje čez razmere v teniškem športu, dalje čez biciklistiko, boks in težko atletiko, pri čemer podrobno navaja neugodne razmere v jugoslovanskem športu.

Nesoglasja in trenja v našem športnem življenju nam ne bo prineslo nič dobrega, če oni, ki so tega krivi, ne bodo ubrali drugo pot. Nimamo namena ugotavljati, kdo je več in kdo manj kriv in tudi nočemo nobeni strani dajati kakih nasvetov kako naj bi se stvar začela reševati, da bomo čim prej prišli na zeleno vejo v celotnem jugoslovanskem športu, ampak samo poudarjamo, da tako ne more iti naprej, če se hočemo še kdaj uveljaviti v mednarodnem športu. Jasno nam je samo eno: da sami Srbi, sami Hrvatje ali sami Slovenci nikdar ne bodo mogli tako dobro zastopati našega športa v inozemstvu kakor izbrane moči vseh treh narodov. Le tako sestavljene reprezentance nam bodo prinesle zaželeni uspeh, le na ta način bodo naše državne ekipe lahko uspešno zastopale barve naše države na mednarodnih tleh. Upajmo, da se bo našel izhod iz te — zaenkrat res zamotane točke. Oboji morajo malo popustiti in stvar se bo prav gotovo rešila tako kakor je najbolj pravilno za ves jugoslovanski šport. Saj tudi pri Hrvatih, ki se sedaj tako pritožujejo in delajo krive samo Srbe, ni vse tako kakor bi moralo biti. Le samo poglejmo kako postopajo oni s Slovenci in koliko oni upoštevajo zahteve slovenskih športnikov. — Še prav dobro imamo v spominu pisanje hrvatskih listov, ko so pisali o plavalnih sposobnostih naše Ilirije, ki si je ravno predsnočnjim osvojila državno plavalno prvenstvo za leto 1940. Ta Ilirija, ki je danes najboljši plavalni klub v državi, tedaj ni nič pomenila? In danes? Kaj pravite nato zagrebški športniki? To smo omenili samo mimogrede, da pokažemo na napake tudi tam, kjer mislijo nekateri da jih ni. Več dobre volje tu in tam in naš šport bo lahko še velike uspehe dosegal na mednarodnih in olimpijskih tleh.

Letos je inž. Stepišnik drugi na svetu

O odličnem slovenskem metalcu kladiva inženirju Stepišniku, ki je preteklo nedeljo zalučal 7.25 kg težko kladivo v novem državnem rekordu in ga celo trikrat vrgel nad svojo rekordno daljavo 50.24 m, smo večkrat poročali v našem listu. Toda pravijo da sedanji njegov rekord najbrž ne bo priznan, ker niso bile vse formalnosti v redu. Krog, iz katerega se meče kladivo, bi moral biti zakopan v zemlji, kar pa v Celju ni bilo napravljeno, temveč je bil samo položen na tla in ob strani pritrjen. Toda pustimo stvar kakor je in je končno postranskega pomena ali bo jugoslovanska vrhovna lahkoatletska uprava priznala ta fenomenalni rekord Slovenca v metu kladiva ali ne, temveč je važno za nas to, da je Stepišnik v letošnjem letu drugi najboljši metalec kladiva na svetu sploh. On je za Nemcem Storchom z znamko 56,75 m ter pred olimpijskim prvakom Nemcem Heinom z znamko 54,57 m ter pred Fincem Veirllaom, ki je bil lani najboljši na svetu, ki ga je vrgel 54.01 m daleč.

Košir Zmago (SK Planina)
teče kot prvi v cilj pri teku na 1500 m pred Kotnikom iz Zagreba. To je bila najbolj napeta borba zadnje nedelje v Celju.

Zahtevajte povsod naš list!

Po športnem svetu

Kakor je videti, je sedanja vojna zopet mnogo pripomogla telovadbi in športu, kajti v vseh državah, zlasti pa v vojskujočih, se vedno bolj zavzemajo za telesne vaje, katere naj bi gojila vsa mladina. Vojaški krogi in državniki vojskujočih se držav so imeli sami priliko opaziti razliko med onimi vojaki, ki se bavijo s športom ter onimi, katerim sta telovadba in šport tuja. To se je pokazalo v vsej luči na bojnih poljanah in zato se ne smemo nič čuditi, da celo v onih državah, kjer doslej niso tolike važnosti polagali na telesne vaje, sedaj posvečajo temu vprašanju zelo veliko pozornost in to prav posebno v vojaških krogih.

Tudi portugalska vlada je sklenila urediti telesne vaje svojih državljanov s posebnim zakonom. V ta namen je bil osnovan »Institutio Nacional de Educacao Fisica« ki bo imel svoj sedež v lizbonskem stadionu. Ta institut, ki bo imel svoje podružnice tudi po deželi, bo delal skupaj z državnimi mladinskimi organizacijami ter z armado in mornarico.

Japonska vlada je sprejela zakon glede telesne vzgoje, ki predvideva med drugim zdravstveno izkaznico. S to izkaznico hočejo Japonci doseči, da se bodo od časa do časa vsi Japonci zdravniško pregledali. Zlasti bodo polagali važnost na mladoletnike.

Na Poljskem morajo vsi uradniki in nastavljenci mesta Varšave in Krakova obvezno gojiti šport. Vsak teden morajo pod vodstvom športnega učitelja pol dne na prostem ali v dvorani gojiti telesne vaje. To delovanje se smatra za službeno dolžnost.

Madžari pripravljajo gradnjo modernega stadiona v Budimpešti, poleg stadiona pa atletsko vas. Stroški za vse to so proračunjeni na 200 milijonov pengov.

Italijanski olimpijski odbor je za gradnjo zimskošportnih naprav v Cortino d'Ampezzo, kjer bodo prihodnje leto svetovne smučarske tekme, dovolil prve kredite v znesku 4,000.000 lir.

Amater : Ljubljana

V nedeljo ob 16 se bo v Trbovljah igrala nogometna tekma med dosedanjim predstavnikom našega nogometa v državni ligi SK Ljubljano in med predstavnikom naših rudarskih športnikov SK Amaterjem iz Trbovelj. SK Amater je zanimiv novinec v slovenski ligi. Štirinajst let trdega boja ima za seboj in vsa leta se je krepko boril, da se uveljavi na tabeli naših nogometnih klubov. Končno je vendar uspel.

Za nedeljsko tekmo vlada v revirjih ogromno zanimanje in vse komaj čaka, kako se bo postavil rudarski športni predstavnik v borbi s slovenskim prvakom SK Ljubljano.

MARIBOR

Bridka usoda garjevih otrok

Maribor, 4. septembra.

Z našega podeželja prihajajo večkrat glasovi o strahoviti zanemarjenosti, zvezani z revščino, v kateri živijo otroci revnih, pa tudi površnih in lahkomiselnih staršev. O primeru take revščine in zanikarnosti so izvedeli tudi orožniki pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah, ki so sicer svoje storili, s čemer pa seveda otroci še niso rešeni trpljenja, ker bi to pač morale vzeti v roke druge oblasti, zlasti pa tudi dobrodelne organizacije.

V Zg. Dupleku, tik šole stanuje v mali hiši družina zakoncev Rudolfa in Ane Lah. Zakonca imata pet otrok v starosti 14 mesecev do 12 let. O teh otrocih je neka žena sporočila orožnikom, da so vsi garjevi in povsem zapuščeni, brez oskrbe in nadzorstva staršev, živijo v skrajno umazanem stanovanju. Orožniki so si revščino šli ogledat. V hišo bede so prišli, ko staršev zopet ni bilo doma. V stanovanju se jim je nudil strahoten prizor. Otroci so ležali v umazanih posteljnih cunjah in so vsi garjevi. 6 letno hčerko Nežiko je bolezen že tako zdelala, da se ne more niti dvigniti. Sostanovalka v tej hiši je orožnikom pripovedovala, da otrok ne tare le bolezen, ampak tudi lakota, ker so po cele dneve prepuščeni samim sebi in nihče ne skrbi za to, da bi jih nasitil. Oče in mati hodita na delo in se ves dan ne vrneta domov k otrokom.

Orožniki so oba zakonca poiskali in ju zaslišali. Pravita, da morata hoditi na delo, da si zaslužita za vsakdanji kruh in za stanovanje, zdravnika pa da k otrokom nista klicala, ker za to nimata sredstev. Po naročilu je mati 6 letno Nežiko odnesla v Maribor v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima garje, vendar otroka v bolnišnico niso sprejeli in so ji dali nasvete za zdravljenje na domu.

Taki primeri na našem podeželju so sicer bolj redki, vendar bi bilo prav, ko bi se pri nas boljše organizirala služba, ki bi take primere odkrivala, zlasti pa se v takih primerih za revne otroke pobrigala in jim omogočila zdravljenje in boljšo oskrbo. Pa tudi proti staršem bi bilo treba nastopiti, ker revščina pač ne more biti izgovor, da ne bi skušali pri krajevnih oblasteh za svoje otroke izsiliti zdravniško in še kako pomoč.

Pozor! Specialno temno laško pivo. Pozor! Po isti ceni kakor svetlo. — Glavno zastopstvo **Gostilničarske pivovarne d. d., Laško, hotel »Orel«, Maribor.**

m **V mariborski stolnici bo jutri**, na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. ob osmih zjutraj slovesna sv. maša, ki jo bo daroval prevzv. g. škof dr. I. J. Tomažič. Po maši zahvalna pesem »Tebe Boga hvalimo« in molitev za kralja.

m **Trgovinski minister dr. Andres v Mariboru.** Danes se je vrnil z Dunaja dr. Andres, minister za trgovino in industrijo, ki je prisostvoval otvoritvi jesenskega dunajskega velesejma. Iz Maribora se je odpeljal z brzovlakom dalje v Zagreb.

m **Sprejem gimnazijcev z višjim tečajnim izpitom v V. letnik učiteljišča v Mariboru.** Prošnje za sprejem, kolkovane z 10 dinarskim kolkom, je treba poslati ali dati ravnateljstvu drž. učiteljišča v Mariboru do sobote 7. septembra. Priložiti je: krstni list, izpričevalo o višjem tečajnem izpitu, kratek življenjepis, kolkovan s 4 dinarskim kolkom, in nravstveno spričevalo, ako dijak ne prijaha neposredno iz šole. Prosilci ob vpisu ne smejo biti starejši kot 25 let in ne smejo biti poročeni. Prednost imajo dijaki in dijakinje, ki so letos položili višji tečajni izpit. Vsi, ki bodo vložili prošnje, naj se predstavijo ravnatelju v ponedeljek, dne 9. t. m. ob osmih, kjer bodo dobili nadaljnja navodila.

m **Vse za šolo v Cirilovi!**

m **Konjske dirke na Cvenu pri Ljutomeru bodo** v nedeljo, dne 8. septembra t. l. ob pol 15 na cvenskem dirkališču. — Prijavljenih je 23 konj za kasaše in 6 konj za galopske dirke, med temi tudi 2 iz Zagreba in eden iz Šv. Lenarta. Nekatere dirke bodo gledalcem nudile obilo sportskega užitka. Ljubitelji konj, napravite prvi jesenski izlet na Mursko polje. Tudi Putnikov avtokar iz Maribora bo vozil izletnike k dirkam. Iz Ljutomera bo vozil po potrebi od hotela Zavratnik avtobus med 13 in pol 15 na dirkališče.

m **Tujski promet v avgustu.** V mesecu avgustu je bilo predstojništvu mestne policije v Mariboru prijavljenih 1785 tujcev. Od tega je bilo 1545 iz Jugoslavije, Nemcev je bilo 180, Čehov 10, Italijanov 11, Madžarov 9, ostali so bili iz raznih evropskih, pa tudi izvenevropskih držav.

m **Rezervnim oficirjem in vojnim uradnikom.** V petek, dne 6. septembra bo proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. in spominska obletnica, kar so bile polkom jugoslovanske vojske izročene nove zastave. Tega dne bo v stolnici zjutraj ob osmih bogoslužje, katerega se morajo udeležiti vsi rezervni oficirji in vojni uradniki. Obleka služebna (sive barve, škornji in ešarpa). Iz pisarne poveljstva mariborskega vojnega okrožja.

m **Odbor Dijaške kuhinje v Mariboru** je prejel od Društva odvetniških in notarskih pripravnikov znesek 300 dinarjev v počastitev spomina tragično umrlega dr. Julija Gabrovška, Kreditna zadruga državnih uslužbencev pa na mesto venca na grob svojega pokojnega podpredsednika dvornega svetnika dr. Kronvogla darovala 150 dinarjev. Obema prijateljema revnega dijaštva prisrčna hvala!

m **Rezervni podčastniki** se udeležijo službe božje na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. v petek, dne 6. septembra ob 8. zjutraj v stolnici. V civilu z znaki.

m **Družabni večer** aktivnih in rezervnih častnikov mariborske garnizije priredijo na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. v prostorih Uniona. Pričetek zvečer ob devetih. Vabljeni tudi prijatelji aktivnih in rezervnih oficirjev. Obleka večerna.

m **Mestno kopališče** bo na državni praznik dne 6. septembra zaprto.

m **Dr. Rud. Lovrec zopet redno ordinira.**

m **Združenje trgovcev za mesto Maribor** razglaša, da morajo biti trgovine na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., dne 6. t. m., ves dan zaprte.

m **Brivnice** morajo biti na dan 6. septembra po odredbi bana ves dan zaprte. V četrtek, 5. t. m. pa morajo biti odprte do 20 z opoldanskim odmorom.

m **Šahovska simultanka mojstra Lešnika.** V torek zvečer je odigral v terasni dvorani hotela »Orel« šahovski mojster Ivan Lešnik iz Belgrada, ki se sedaj nahaja na turneji po Sloveniji, simultanko proti 19 mariborskim šahistom. Od teh 19 partij je zmagal na 16 deskah, dve partiji je odigral remis, eno pa je izgubil. Mojster Lešnik je odpotoval v sredo v Celje, kjer bo odigral zvečer simultanko proti celjskim šahistom.

m **Ljudski oder v Mariboru** obvešča, da so vstopnice za igro »Adelajda, Koroška rožac na razpolago v predprodaji v knjižnici Prosvetne zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6. Igra se uprizori v nedeljo, dne 8. septembra ob petih popoldne v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

m **Črtane in izdane obrtne pravice.** V mesecu avgustu je mariborsko mestno poglavarstvo izdalo sedem novih obrtnih pravic, črtalo pa trinajst takih pravic.

m **Sam si je nastavil past.** Na policijski stražnici na Aleksandrovi cesti so danes doživeli dogodek, ki se kaj redko zgodi. Semkaj je prišel prosit posredovanja 54 letni brezposelni krojač Karel Verdonik, ki je brez stalnega bivališča, pristojen pa je v Selnico ob Dravi. Policistom je pripovedoval, da mu je na cesti nek trgovec s kolesi odvzel kolo, ki si ga je bil izposodil od nekega gostilničarja v Pesnici. Stražnik je šel z Verdonikom do trgovca, ki je izpovedal, da mu je kolo zaplenil zato, ker mu je za tri kolesa, ki jih je Verdonik pri njem kupil pred tremi leti, še dolžan 3000 dinarjev. Trgovec je tudi stražniku povedal, da je Verdonik nevaren tuji lastnini. Na stražnici so zato pregledali Verdonikov zavitek, ki ga je nosil s seboj. V perilu so našli komad novega sukna, več raznih odrezkov blaga za podlogo in blazinico ter štampiljko z naslovom J. Goloba, trgovca v Selnici ob Dravi. Na vprašanje glede blaga Verdonik ni znal dati točnega odgovora, glede štampiljke pa je pravil, da jo je našel na smetišču Golobovega dvorišča. Zaradi suma tatvin so Verdonika pridržali v policijskih zaporih. Sedaj bodo skušali ugotoviti, odkod izvirajo pri njem najdeni predmeti.

m **Od doma je odšel.** Zasebnica Slava Jeršič s Sp. Radvanjske ceste je prijavila policiji, da je 1. septembra odšel od doma njen 26 letni mož Josip Jeršič, ki je bil zaposlen kot ključavničar v kurilnici državnih železnic ter se danes še ni vrnil. Pred odhodom ji je rekel, da gre k nekemu računovodji, vendar je ugotovila, da se tam ni zglasil.

Celjske novice

c **Razglas.** V petek 6. septembra obhaja Jugoslavija narodni in državni praznik rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. Šole ta dan ne bodo imele pouka, trgovinske in obrtne obratovalnice bodo zaprte. V cerkvah vseh veroizpovedi bodo slovesna opravila. Na vseh državnih uradih, kakor tudi zgradbah pravnega značaja bodo razobešene državne zastave. Vabim Celjane, da na ta praznik okrase svoje domove z državnimi zastavami ter se udeleže cerkvenih slovesnosti. Z udeležbo bomo izkazali ljubezen in vdanost do ljubljenega kralja. Mestno poglavarstvo. Predsednik dr. Voršič s. r.

c **Pododbor UROIR v Celju** poziva svoje člane, da se udeleže z družinami družabnega večera, ki ga prirede častniki celjske garnizije v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II., dne 6. septembra v Oficirskem domu (Dečkov trg). Začetek ob 21. Obleka za dame promenadna, za gospode temna.

c **Brivski saloni** bodo na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. dne 6. septembra ves dan zaprti.

c **Mestno poglavarstvo v Celju** poziva izdelovalce kruha, trgovce, posrednike za moko ter pridelovalce in predelovalce pšenice, da prijavijo zaloge pšenične moke po čl. 20. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom najkasneje do 7. septembra pri mestnem tržnem nadzorstvu.

c **Mestno poglavarstvo v Celju razglaša.** Zaradi tlakovanja bo Vodnikova ulica v Celju od 9. septembra t. l. do nadaljnega zaprta za tranzitni promet. Vožnja iz Krekove ceste na Cankarjevo cesto in obratno bo začasno po Gregorčičevi ulici, Miklošičevi ulici in Kralja Petra cesti. Občasni lokalni promet do hiš v Vodnikovi ulici bo mogoč sporazumno z gradbenim podjetjem, odnosno z gradbenim vodstvom.

c **Slavnostna akademija FO in DK v proslavo** rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. bo drevi ob pol 9 v mestnem gledališču. Spored je bogat in pester. Celjani, pokažimo svojo vdanost in ljubezen do našega mladega kralja in posetimo to proslavo polnoštevilno! Vstopnice dobite v predprodaji v Prosvetnem tajništvu v Celju, Cankarjeva 4.

c **Zdravniško službo za člane** OUZD bo imel jutri, 6. septembra dr. Drago Mušič, Cankarjeva ulica 7 in v nedeljo 8. septembra dr. Premšak, Cankarjeva 6.

c **Neznana moška sta napadla** 40 letnega Imbra Kunstka iz Ceste pri Rogatcu, ko se je vračal iz tovarne domov ter ga z nožem zabodla v srce in v levo roko.

c **V celjski bolnišnici sta umrla** 74 letni kočar Šoba Luka iz Cerovca pri Rogaški Slatini in 72 letni dninar Mešiček Franc iz Draškovega sela pri Šmarju pri Jelšah. Naj počivata v miru!

c **Poroka.** Na Brezjah sta se poročila g. Ivan Omerza, kolarski mojster in gdč. Berta, trgovska sotrudnica iz Petrovč. Naše prosvetne organizacije so imele v g. Omerzi krepko, odločno in sposobno delovno moč. Bilo srečno!

c **Društvo absolventov drž. trgovskih šol** v Celju je izdalo novo svoje glasilo »Absolvent«, ki bo izhajalo konec vsakega meseca.

c **Glasbena Matica.** Vpisovanje gojencev je vse te dni, Slomškov trg 10-I.

Ptuj

Kolo je bilo najdeno te dni na Ljutomerski cesti pred trgovino Rosenfeld. Kolo ima evidenčno številko 163316. Lastnik ga lahko dobi pri mestni policiji.

Epidemija davice se je zadnji čas zopet razširila, posebno v Slovenskih goricah v bližini Sv. Andraža in na Polenšaku. V ptujsko bolnišnico so bili te dni sprejeti trije bolniki iz gornjih dveh krajev.

Danes še lahko dobite legitimacije za četrtinsko vožnjo v Ljubljano, kjer bo jutri odkritje spomenika blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Legitimacije izdaja »Putnik« na Florjanskem trgu.

Prosvetna knjižnica vas vabi, da jo obiščete in si izposodite nekaj njenih krasnih knjig, ki jih ima knjižnica v veliki izberi. Knjižnica je odprta vsako soboto popoldne in vsako nedeljo dopoldne. Nahaja se v minoritskem samostanu, dohod z Minoritskega trga.

V Dornovi pri Ptuju bo 22. t. m. velik mladinski dan, združen z zborovanjem mladcev ptujskega fantovskega okrožja. Prireditev bo celodnevna in na njo že sedaj opozarjamo vse prijatelje naše mladinske organizacije.

Ptujska gora

Dne 24. in 25. avgusta je prvič priromalo k naši gorski Materi večje število romarjev iz Kranjske. Mirovno romanje je organizirala Prosv. Zveza. Vseh romarjev je bilo okoli 350, iz raznih krajev Kranjske. Prišli so iz Ljubljane s posebnim vlakom. V soboto zvečer je romarje najprej pozdravil upravitelj Marijinega svetišče na Ptujski gori, g. p. Konštantin in jim je v kratkih besedah razložil zgodovino in znamenitosti svetišča. Nato je govoril romarjem besedo o Mariji stolni kanonik iz Ljubljane g. dr. Klinar. Po pridigi se je razvila po trgu in okoli cerkve, ki je bila lepo razsvetljena, mogočna rimska procesija z gorečimi baklami. V nedeljo zjutraj so se začele sv. maše in spovedovanje ob 4. Glavna sv. maša s pridigo, ki jo je imel g. V. Bratoncelj, žup. iz Železnikov, je bila ob 6 zjutraj. Romarji so bili navdušeni nad lepoto Ptujske gore, posebno še nad prelepim razgledom, ki se jim je nudil v nedeljo zjutraj črez Dravsko polje zeleno Pohorje, Sl. gorice in Haloze. Ob devetih zjutraj so kranjski romarji zapustili Ptujsko goro, ker so nadaljevali pot še v Ptuj. Vsi so rekli, da bodo ohranili Ptujsko goro v trajnem spominu in da bodo radi še in še poromali na naše »štajersko Brezjec.

Dne 7. septembra ima društvo zgodovinarjev Slovenije na Ptujski gori svoj občni zbor s strokovnimi predavanji.

Na Mali Šmaren bo prišlo na Ptujsko goro posebno veliko romarjev, ker bodo ta dan poromali delavci širom cele Slovenije na znamenitejša Marijina božja pota. Tako pridejo k nam organizirane skupine ZZD iz Ptuja, Rogatec — Rog. Slatina in Mestinj. Za ta dan je naprošen kot slavnostni pridigar stolni kanonik g. dr. I. Zagar iz Maribora.

Dne 15. avg. se je poslovila od nas zaščitna sestra gdč. Katica Pivec. Zaradi svoje ljubeznivosti in požrtvovalne prijaznosti je bila v celem svojem delokrogu zelo priljubljena in spoštovana. Za ves njen trud in delo naj ji bo dobri Bog obilni plačnik, z naše strani pa ji izrekamo iskreno hvalo z željo, da bi bila na svojem novem mestu zadovoljna in srečna. Novi zaščitni sestri pa želimo, da bi ostala dolgo pri nas in da bi se pri nas dobro počutila.

Ruše

Bliža se zopet Ruška nedelja, edini romarski dan Marijine cerkve v Rušah. Letos bo v nedeljo po Mali Gospojnici, t. j. 15. septembra. V soboto ob 13 bo sprejem romarskih procesij, ob 14 obisk Kalvarije. Ob 15 se začne spovedovanje. Zvečer ob 18 bo pridiga in nato slovesne litanije po litanijah zunaj cerkve rimska procesija. V nedeljo bodo sv. maše po sledečem redu: prva sv. maša s skupnim sv. obhajilom vernikov ob pol 5; ob 6 prvo slovesno sv. opravilo-, darovanje in blagoslavljanje romarskih spominkov. Nato bodo tihe sv. maše ob pol 8, 8, pol 9 in 9. Ob 10 bo drugo slovesno sv. opravilo. Popoldne ob 15 bodo večernice. Vse naj bo Bogu in Mariji v čast, nam pa v mir in zveličanje.

Iz Julijske Krajine

Pričetek šolskega pouka. Kakor je bilo uradno določeno, se bo v Julijski Krajini pouk na srednjih in ljudskih šolah slovesno začel 16. oktobra.

Toča v Brdih. Zadnjo soboto, 24. avgusta, popoldne je nekatere dele naših sončnih Brd strašno oklestila toča. Divjala je v dveh smereh. Prvo črto, katero je zajela, gre od Oslavja in Števerjana čez Njivice in Kojsko do Šmartina, druga črta se je v Števerjanu odcepila in zasula z nesrečo Zg. Cerovo, Kozano tja do Dobrovega. Grozna šiba božja je razsajala, kamor je treščila, brez usmiljenja. Uničila je vinograde, razbila sadovnjake in razdejala vse, kar je dobila na poljih, še debelim bučam ni prizanesla. Padala je gosta, debela in z veliko močjo. Pravijo, da je ubila pšče, ki ga je dohitela na prostem. Ubogi Brici! Vinogradi mnogokje že itak niso nič dobro obetali, saj so spomladne uime in peronospora zakrivile že občutno škodo, sedaj je prihrumela pa še toča in dokončala razdejanje. Res bridko!

Za ohranitev in rast rodu. Med številnimi sredstvi, s katerimi skuša fašizem dvigniti število porok in rojstev ter povečati moč in zdravje italijanskega naroda so tudi posojila, ki jih po ugodnih pogojih dobe potrebni novoporočenci. Na Goriškem je zaprosilo za taka posojila do 1. julija t. l. 424 novoporočenih parov, ki so dobili skoro milijon lir ugodnih posojil.

Oddaja bakra. Svoj čas smo poročali, da je ministrski svet sprejel sklep, po katerem so se morali prijaviti oblastem vsi predmeti iz bakra. Določeno je bilo tudi, da morajo ti predmeti ostati na razpolago za vojaške potrebe. Dne 25. avgusta so na Goriškem in Tržaškem začeli te bakrene predmete pobirati. Vsak posestnik mora svoje bakrene posode in orodje prinesti na določeno zbirališče v občini, kjer mu oddano blago takoj plačajo.

Dve avtomobilski nesreči — tri smrtne žrtve. Zadnjo nedeljo 25. avgusta sta se v naši Furlaniji pripetili dve grozni avtomobilski nezgodi, ki sta uničili tri človeška življenja. Prva nesreča se je zgodila na veliki cesti Kranin-Gorica. Dva trgovca, stara približno po 50 let, eden doma iz Padove, drugi iz Podgore pri Gorici, sta se z lastnim avtom naglo vozila proti Gorici. V bližini Koprive sta se srečala z nekim težkim tovornikom, v katerega sta trčila, ker se tovornik ni pravočasno izognil. Posledice so bile strašne. Oba voza sta se prevrnila in razbila, a oba trgovca, ki sta bila v luksusu, sta obležala pri priči mrtva. — Druga nesreča se je pripetila na cesti med Gradiško in Zagrajem in je pahnila v prerani grob 18 letnega dekleta. Služkinja Adela Bortoluzzi iz Ajela je prebila nedeljski popoldne pri svojih domačih v rojstnem kraju in se je proti večeru vračala s kolesom v Ronke, kjer služi. V bližini Zagraja je neprevidno vozila preko ceste in zašla pod avtobus, ki je vozil izletnike iz Gradeža. Težko vozilo jo je prevrglo, povozilo in do smrti zmečkalo. Uboga mladenka je obležala sredi ceste mrtva.

108 letna žena. Pred kratkim je obiskala Benetke 108 let stara vdova Fortunata Righizzi, ki je doma v Reggio Emilija. Starka je kljub svojim visokim letom — saj šteje že kmalu 11 križev — še pri dobrem zdravju in prav zgovorna; na županstvo v Benetkah je brez vsake tuje pomoči šla kar sama. Zelo rada potuje. Na njenih potovanjih križem Italije jo spremlja njena najmlajša hčerka, ki šteje 63 let. Vseh otrok je imela 14.

Strela zažgala hišo. V Jeličnem vrhu pri Idriji je med nevihto udarila strela v hišo posestnika Franca Rupnika, ki se je užgala in takoj zagorela. K nesreči je stal v bližini še senik, katerega je zajel plamen. V hipu je bilo vse v ognju. Prihiteli so ognjegasci iz Godoviča, ki se jim je s težavo posrečilo ogenj zajeziti. Zgorelo je tudi okrog 200 kvintalov krme in mnogo kmetijskega orodja. Skupna škoda se ceni na 20.000 lir.

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

ALOJZIJ PLANINŠEK,

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javlja izid žrebanja z dne 4. avgusta V. razreda, 40. kola.

30.000 din št. 39905
24.000 din št. 94180
20.000 din št. 3056, 36105, 52726, 57800, 74148
16.000 din št. 55063, 96239
12.000 din št. 27907, 47444
10.000 din št. 444, 9105, 13289, 33311, 34546, 48081, 48362, 59469, 64685, 73333, 79392, 83142, 86162
8000 din št. 1056, 2345, 9093, 12998, 25166, 39442, 40099, 40150, 41647, 63014, 93303, 99786
6000 din št. 14678, 19639, 21671, 22391, 30923, 32903, 33132, 46723, 61271, 74654, 78786, 88007
5000 din št. 7929, 9690, 11340, 16109, 31763, 36637, 37289, 39336, 42753, 61894, 79801, 88276, 83402, 93621, 95905
4000 din št. 75, 2127, 3860, 6246, 7226, 12778, 13904, 14795, 17738, 18432, 20658, 21258, 22224, 30890, 31383, 45663, 47543, 49073, 58008, 51715, 54398, 56173, 60371, 61467, 69003, 70658, 73011, 82210, 83076, 85151, 88152, 95276, 17792

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po 1000 din.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, ev. pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo danes 5. t. m.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče«, naj srečke takoj predložijo v izplačilo.

Katera je Vaša

SREČNA BARVA

pudra

9 izmed 10 žena uporablja napačno barvo pudra.

Napačna barva pudra Vam daje strašen, trd »olepšan« izgled — napravlja Vas starejšo, kakor ste. Edini način, s katerim boste našli Vašo pravo nianso, je, da preizkusite eno barvo pudra na eni, drugo barvo pa na drugi strani Vašega lica. Napravite še danes ta poizkus z novimi dražestnimi niansami pudra Tokalon. Te najnovejše nianse so mešane s pomočjo novega stroja — »hromaskopa«. Kakor magično oko izbira ta stroj barve z nepogrešljivo točnostjo. Zdaj ni več »olepšavajočega« pudranja. Puder se tako dovršeno prilega koži, da izgleda, kakor da bi bil njen sestavni del. Puder Tokalon je po patentiranem postopku pomešan s »kremsko peno«. Ta doseže, da se drži na licu ves dan, celo na vetru in v dežju. Poizkusite še danes puder Tokalon. Opazujte, kako presenetljivo izboljšanje bo povzročil v Vašem tenu.

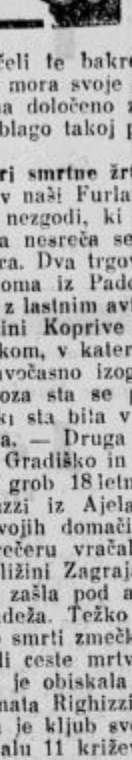

KRETNICO

desno, tipa Xa ali C Vi normalni kolosek, dobro ohranjeno, kupi Zagorska industrija glinenih proizvoda d. d., Zagreb, Martičeva 6.

Prešite odeje od vate in puha

dajte obnoviti čez poletje. V poletnem času napravim takoj in po znižanih cenah. — **Sever, Marijin trg 2**

Nemščino, italijanščino in esperanto

poučuje pismenim potom

Jezikovna dopisna šola Št. Vid 72 nad Ljubljano

Učnina nizka. — Uspeh zagotovljen. — Zahtevajte prospekt! Priložite znamko za odgovor.

Mali oglasi

Pouk

Nemščina

začetniški, nadaljevalni in konverzacijski tečaji, dnevni in večerni. Ljubljana, Beethovnova 9-I.

Službe iščejo

Kdo zaposli

17-letnega absolventa meščanske šole in Christofovega tečaja. Ponudbe prosi takoj: Zagorc — Matjanova 5.

Dolgoletni zastopnik

za predvojno Srbijo išče zastopstvo za tekstilno in galanterijsko stroko. - Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Dolgoletni zastopnik« št. 13234.

Službo dobe

Trgovsko vajenko

in krojaško pomočnico za ženska in moška dela - sprejmem. Dopise upravi »Slovenca« pod »Pošteno« št. 13251.

Postrežnica

vajena kuhe in pospravljanja, dobi takoj službo pri majhni družini. Prekmurska ulica 5-I. (za bežigrajsko gimnazijo.)

Akordante

za žaganje in vezanje drv - kolobarjev - sprejmemo. Parna žaga Rog, Podstenica, p. Toplice pri Novem mestu.

Pisarniško moč

ki popolnoma obvlada slovensko in nemško korespondenco ter obojno stenografijo — sprejme podjetje v Ljubljani. Absolventinje drž. trgovske šole imajo prednost. Pozaposlitve na upr. »Sl.« nudbe z navedbo prejšnje pod »Nastop takoj 1878«.

Soboslikarskega

in pleskarskega pomočnika sprejme Urbar Viktor, Jesenice, - Gosposvetska št. 32.

Natakarico

sprejmem takoj. Na pismene ponudbe ne odgovarjam. Kavarna »Vesel«, Ljubljana, Miklošičeva c.

100 dobrih delavcev

takoj sprejmem v Podvinci pri Ptuju. Mavrič Anton, mestni stavbenik, Ljubljana.

Mlajšo postrežnico

ki zna tudi likati, sprejmem za ves dan. Sakaj, Igriška 14-II., desno v Ljubljani.

Hišno

pridno, pošteno, lepega vedenja, sprejmem takoj. Javi naj se od 13—14 pri dr. Mira Fink, Geldališka 16-I., Ljubljana.

Mlado osebo

dostojno, pridno in zanesljivo, ki je izkušena kuharica in sposobna za vsa hišna dela, iščem za boljšo hišo v Rumi (Srem). Nastop službe 15. sept. t. l. Pismene ponudbe s prepisi spričeval poslati na naslov Dr. Marko Lamešić, Ruma.

Denar

Ves gradbeni material

ter pribor za vodovodno instalacijo dobite najceneje pri P. Majdič, »Merkur«, trg. z železnino in sanitet. potrebščinami v Kranju. — Oglejte si razstavo na velesejmu, pred paviljonom »E«.

Razno

Foto-amaterjem

razvija, kopira in povečava

Foto-atelje Mancini Ljubljana-Vič.

Kupimo

Opremo za kopalnice

in stranišča kupite najugodneje pri P. Majdič, »Merkur«, Kranj. Oglejte si razstavo na velesejmu, pred paviljonom »E«.

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 8

Vnajem

Poslovne prostore

svetle in zračne, oddam z oktobrom za mirno obrt. Ljubljana VII., Gasilska št. 3.

SOBE

V Kranju

iščem za 15. sept. opremljeno sobo. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Soba v Kranju« št. 13253.

Dijaki

Dva dijaka

sprejmem na stanovanje. Bolgarska 17.

Dve dijakinji

sprejmem. Cena nizka. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13237.

Iščem za osmošolca

stanovanje z vso oskrbo pri dobri krščanski družini. Tudi skupaj z drugimi dijaki. Oferte podr. »Slovenca« Trbovlje.

Objave

Preklic.

Podpisani preklicujem besede, ki sem jih izrekel o g. Skaletu pol. nadz. v pokoju. — Drčar Franc, Ljubljana, Društvena ul. št. 32.

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles

SI LAHKO BREZOBVEZNO OGLEDATE PRI

IGN. VOK

LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Kislo zelje

novo, prvovrstno v sodčkih, dobavlja po naročilu in najnižji ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povšetova 47. Tel. 25-91. (l

Kopalne kadi

umivalnike, stranišča, vodovodne cevi itd., dobite najceneje pri P. Majdič »Merkur«, Kranj. - Razstavlja na velesejmu pred paviljonom »E«.

Kolesa, motorji!

Za časa velesejma veliko znižane cene. Remec, Dolenjska cesta 5. (l)

»Kreko« perilo

moške in fantovske srajce, spodnje hlače itd. dobite še vedno po izredno nizkih cenah. »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31

Kislo zelje!

Prvovrstno kislo zelje imam vsako množino v zalogi po najnižji dnevni ceni. J. Oražem, Moste. Telefon št. 34-02.

Perzijske preproge

originalne, nekaj kosov, in »Luxor«, naprodaj na razstavi Sarajevske tkalnice preprog na Ljubljanskem velesejmu. — Prevzemamo preproge in perzijance v strokovno popravilo in čiščenje.

Zložljive postelje

dobite na Velesejmu, ki so priznano najbol trpežne in vsestransko uporabne izdeluje in dobavlja izključno samo lastnik patenta

Franc Krelj, Kranj

Stara cesta 9.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

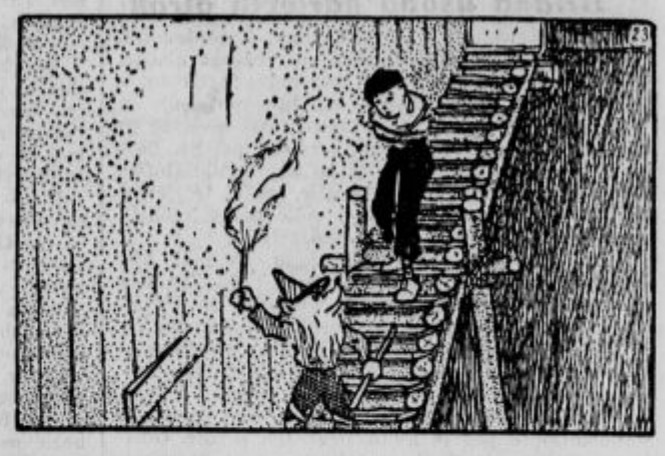

(23) Skoraj nori od veselja, da se jim je posrečila taka zmaga, so divjaški roparji odvedli ujetnika v svoje utrdbe. Po strmih stopnicah so ga gnali v močno utrjene podzemske prostore. Mihčevo upanje, da bi se še kdaj mogel rešiti ujetništva, je bilo z vsakim korakom manjše.

(24) Sprevod se je končno ustavil pred neko posebno dobro zavarovano celico ječe. »Hrabri« vojščaki so surovo porinili vanjo Mihca in se škodoželjno hehetali, češ: »Ta nas že ne bo več dražil,« ter zaloputnili za njim ogromna težka vrata. Mihec je ostal sam.

Pohištvo

Boljšo kuhinjsko opravo

proda Krže, pohištvo — Vrhnika, Skladišče Prečna ul. 6, nasproti Mest. kopališča.

Posestva

Zavarujte denar!

Kupite takoj poceni udobno dvostanovanjsko vilo. Matjanova 5.

Stroji

Vodno turbino

staro, stoječo, od 18—24 PS, kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Turbina« 12.910. (k

Mizarske stroje

vseh vrst, priznano prvovrstnih znamk »Teichert«, »Festo« itd., kakor tudi kakovostno strojno orodje, skobeljne nože, krožne in gaterske liste — naročite najbolj ugodno na velesejmu. Specialna trgovina Dovžan Ivan, Ljubljana, Frančiškanska ulica 4. Telefon 45-42.

Transformatorje

za električno obločno, točkasto in topo varjenje izdeluje Furlan, Črnuče pri Ljubljani. — Obiskovalci Ljubljanskega velesejma, obiščite spotoma tudi mojo delavnico v Črnučah in prepričajte se o prednostih teh aparatov. Avtobus vozi iz Ljubljane vsako uro ob četrt izpred kavarne Evropa. Vožnja traja samo četrt ure. (r)

Gostilničarje in slavno občinstvo se obvešča, da se dobiva

specialno temno laško pivo za isto ceno

kakor svetlo. Glavno zast. Gostilničarske pivovarne d. d., Laško

„HOTEL OREL“, Maribor.

„SLOVENEC“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Mali harmonikarji

Podmladka **Jadranske straže** Domžale priredijo v petek, dne 6. septembra t. l. od ½4 do 6. ure popoldne

na vrtu restavracije „ZVEZDA“ koncert

z zelo zanimivim in pestrim sporedom brez vstopnine.

V slučaju slabega vremena se bo vršil koncert ob istem času v nedeljo dne 8. septembra t. l.

Ne zamudite prilike slišati koncert naših najbolj nadarjenih in najmlajših harmonikarjev!

V globoki žalosti naznanjamo žalostno vest, da nas je po kratki, mučni bolezni, v 35. letu starosti za vedno zapustil, previden s sv. zakramenti, naš ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

AVGUST STRANSKY

stavbni tehnik

Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek, 5. septembra 1940 ob pol 5 pop. iz hiše žalosti.

Tržič, Mittenwald, dne 3. septembra 1940

Pavla, mati; **Berta, Martha, Rudolf, Otto, Edmund, Siegmund, Siegfried, Frida** in ostali

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, teta in tašča, gospa

Josipina Levičnik

zasebn.ca

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 6. septembra 1940 ob 4. uri popoldne z Žal — kapela Sv. Petra — k Sv. Križu.

Ljubljana, Kranj, Žagreb, dne 4. septembra 1940

Žalujoči ostali

Alphonse Daudet: 32

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Ironija njegove usode ga je zasledovala še po njegovi smrti, kajti gospodar penzijonata se dolgo ni mogel odločiti, ali ga naj pokoplje kot služabnika ali kot Kraljevsko Visočanstvo. Na eni strani je bilo vprašanje štednje, na drugi strani pa je ošabneža mikala reklama. Po dolgih obotavljanjih je slenil, da bo vzel stvar krepko v roke, — ker od živega kralja ni dobil. kar je pričakoval, ima vsaj pravico okoristiti se z njegovo smrtjo.

Vsi časopisi so prinesli življenjepis malega dahomejskega kralja. življenjepis, ki je bil žal, zelo kratek, primeren njegovemu kratkemu življenju, a vse drugo je bil dolg slavospev gimnaziji Moronval in njenemu direktorju. Kako odlična je metoda Decostère, kako učen osebni zdravnik kraljevskega dečka, kako zdrav je zavod, — nič ni bilo pozabljeno, a najznačilnejše pri teh pohvalnih člankih je bil njihov isti ton in sličnost izrazov.

Pariz ima kljub neštevilnim opravkom in grozničavi zaposlenosti vedno odprto oko za vse, kar se godi in je tako videl nekega majskega dne čuden in razkošen sprevod, ki se je vil po bulvarjih. Štirje majhni črni gojenci so korakali ob mrtvaškem vozu prvega razreda. Za njimi je nesel rjav. s fesom pokrit gojenec — to je bil vaš prijatelj Said, — na žametasti blazini čudna odlikovanja, baje kraljevske insignije. Nato je prišel mulat v beli kravati, obdan od Jakca in ostalih »divjačkov«. Potem si sledili profesorji, hišni prijatelji in za temi križem kražem vsi številni in bedni izpodleteli umetniki. Sami skljućeni hrbti, upadli obrazi, ki jih je oklofutala usoda in na katerih se pozna vseh njenih pet prstov v obliki neizbrisnih zarez, sami medli pogledi. plešaste glave, že obdane z aureolo iz sanj, sami oguljeni površniki, pošvedrani čevlji, pokopane nade, neizvedljivi načrti!... Usmiljenja vreden je bil njihov korak in sramovali so se polne dnevne svetlobe. Ali ni bil končno ta žalostni sprevod ravno primeren malemu pregnanemu kralju? Ali ne stremijo tudi tile nesrečni domišljavci za nekim namišljenim kraljestvom, ki ga ne bodo nikdar videli? Samo v Parizu je mogoče videti tak pogreb: dahomejskega kralja spremljajo na pokopališče bohemske propalice!

Da je bila ta žalostna ceremonija še bolj pretresljiva, je pričel padati droben, gost, mrzel, šumeč dež; padal je neprestano, kot, da bi se ta strašna hladnoča zaročila proti malemu kralju prav do groba, kjer bo spal. Da, žalibog, prav do groba: kajti, ko so spustili rakev, je Moronval imel govor, ki je bil prava brezčutna prostaška hinavščina, zanosne in ledene besede, ki te, ubogi Mâdou, niso mogle ogreti. Mulat je govoril o vrlinah, o veliki inteligenci pokojnika, o zgledlnem vladarju ki bi nekoč postal in je svoj pogrebni govor zaključil s tole banalno frazo, ki služi ob takih prilikah: »Umrl je mož!«, je dejal zanosno.

Umrl je mož.

Tistim, ki so poznali to majhno, usmiljenja vredno in simpatično opičjo postavo, njegov otroški izraz in govorjenje in njegovo živinsko suženjstvo, tem se je moral zdeti Moronvalov govor ogaben in smešen obenem

Vkljub temu je bilo med vsemi temi hinavskimi solzami, ki so objokovale Mâdou-a, vendar eno resnično čustvo, iskrena žalost, — ta je bila Jakčeva. Prijateljeva smrt ga je zelo prizadela. Tisto majhno, črnokožno, otožno in tako strašno obupano ličece, ki ga je videl v temni izolirnici., ga je zasledovalo dva dni neprenehoma. Temu občutju se je pridružil še žalostni vtis pogreba in občutek lastne nesreče; čeprav so tudi ostali »divjački« zapuščeni, imajo vendar v Parizu svoje varuhe, ki jih parkrat obiščejo in protestirajo proti kakšni le preveč očitni surovosti. Jakec pa je popolnoma zapuščen, tc dobro ve. Njegova mati mu ne piše več in nikdo v gimnaziji ne ve, kje je. Oh! Ko bi mogel to zvedeti, kako brž bi se zatekel k njej in ji povedal svojo nesrečo.

Tole je torej premišljeval Jakec, ko se je vračal po dolgi, blatni pokopališki cesti. Pred njim sta stopala Labassindre in doktor Hirsch in se glasno pogovarjala. Jakec je slišal tole:

»Prepričan sem, da je v Parizu,« je dejal Labassindre.

Jakec je nehote napel ušesa.

»Predvčerajšnjem sem jo videl, ko je šla po bulvarju.«

»In on?«

»Hudiča! Saj veš dobro, da sta prišla skupaj.«

On, ona, sta bila precej splošna pojma, — toda Jakec je kljub temu postal prav tako pozoren, kot pri pogovorih pri mizi, ki so bili zanj tako mučni. Čez trenutek je razločno slišal imenovati oba imena in je uvidel, da se ni zmotil.

Njegova mati je torej v Parizu, v istem mestu kot on in ga ne pride objeti.

»Ko bi jaz odšel!«, si je nenadoma domislil. Vso dolgo pot od Père-Lachaise do avenije Montaigne ga je preganjala misel na beg. Zavodovci se vračajo v gručah, razpršeni vsled utrujenosti in privatnih pogovorov; kaj malo jih briga red in obnašanje, saj zdaj je učinek tu in predstava je končana.

Moronval je bil obdan od svojih profesorjev in skupine bohemov ter je korakal na čelu. Od časa do časa se je obrnil in pomahal z roko, češ, pojdite bolj skupaj ali pa zaklical velikemu Sandu ki je vodil drugo skupino:

»Naprej!« Egipčan se je nato obrnil in z enako kretnjo zaklical malim nožicam, ki so v veliki razdalji komaj sledile: »Naprej! Naprej!«

Tedaj so zamudniki pričeli teči in so tekli, kolikor so pač mogli ali hoteli, da so dosegli glavno grupo. Samo Jakec je vedno bolj zaostajal, hlinil je veliko utrujenost.

»Naprej!, je klical Moronval.

Naprej! Naprej!.« je ponavljal Said.

Pri vhodu na Elizajske poljane se je Said zadnjikrat obrnil in dal znamenje s svojima dolgima rokama, — toda takoj jih je začudeno in prestrašeno povesil.

Takrat je mali Jakec izginil.

VII.

Nočna pot skozi deželo.

Spočetka ni tekel. Ni maral, da bi vsak vedel, da je ubežnik.

Nasprotno, šel je počasi, kot bi se sprehajal ali postopal. Seveda je imel oko na preži in noge pripravljene na skrajno hitrost. Toda čim bližje je bil bulvarju Haussmann, tembolj ga je poganjala naprej neznanska želja, da bi stekel; njegovi drobni koraki so se neprostovoljno podaljšali; ker je bil strašno nemiren, je še toliko težje čakal, kdaj bo na cilju.

Kaj bo le našel na bulvarju? Mogoče bo hiša zaprta. In če sta se Hirsch in Labassindre zmotila in da se njegova mati ni vrnila, kaj bo potem z njim? Možnost, da bi se po tem begu vrnil v gimnazijo, mu sploh ni prišla na misel. Pa tudi če bi pomislil na to, bi ga spomin na zamolkle udarce in pretresljivo stokanje, ki ga je poslušal ves popoldne, ko sta bila Mulat in Mâdou v sobi zaprta, prestrašil in odvrnil od takega naklepa.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič

Najnovejša poročila

General Antonescu hitro sestavlja novo vlado

Dramatični razvoj dogodkov je dosegel višek

Bukarešta, 4. sept. c. Snočnji poskus prevrata, ki so ga hoteli v Bukarešti izvesti člani bivše železne garde, je bil mnogo bolj nevaren kot pa se je zdelo v začetku. Uradno poročilo sicer poudarja, da je bil takoj vpostavljen red in so oblasti takoj obvladale položaj, toda dobro poučeni krogi izjavljajo, da se izvedba prevrata samo zaradi tega ni posrečila, ker zarotniki niso podvzeli niti najpotrebnejših varnostnih odredb za svoje postopanje. V Brašovi in v Constanzi so oblasti mogle šele danes poloviti vse sodelavce zarotnikov, ki so nastopili najprej v Bukarešti. Zarotniki so prevrat pripravili v preveliki naglici in so zato zagrešili nekaj hudih napak.

Tako se je zgodilo, da so oblasti prav hitro vse skupaj odkrile. Zarotniki so hoteli najprej zasesti brzojavno in telefonsko centralo, prav tako pa tudi vse mestne elektrarne. Snoči so v Bukarešti hitro in nenadoma zaprli vse lokale in druge prostore in po mestu so začele krožiti policijske in vojaške patrole, ki so vabile meščane, da naj gredo takoj na svoje domove. Mesto je bilo kmalu tako kakor da bi izumrlo in kakor da bi bila nad mestom sovražna letala, ki zahtevajo izpolnitev vseh odredb pasivne obrambe.

Danes zjutraj je bilo v Bukarešti popolnoma mirno in ima mesto popolnoma isto lice kakor zmeraj dosedaj v mirnih časih. Toda današnji dogodki so pa že popolnoma v znamenju prevrata, ki se je hotel izvesti snoči. Zaradi nastopanja članov železne garde je morala vlada Gigurta odstopiti in je bil na nasvet Gigurta in drugih kraljevih svetovalcev poklican v dvor general Antonescu ter mu je kralj izročil mandat za novo vlado. Gigurtu je kralju pojasnil, da je general Antonescu edini, ki bi lahko ohranil mir v deželi.

Kralj Karol je takoj povabil k sebi generala Antonesca in mu ponudil mandat za novo vlado. General je ponudbo sprejel. Antonescu je osebnost, ki je zlasti med romunsko vojsko posebno priljubljen. Velja za odločno poštenega in značajnega moža ter je v vsej Romuniji izredno popularen. V vladi Oktavijana Goga je bil vojni minister, nato pa je izstopil iz vojaške službe in se umaknil v ozadje. Ves čas pa je bil iskren simpatizer železne garde in dasi ni bil njen član, je bil stalno velik zagovornik članov železne garde. Zato je prav v vrstah železne garde izredno priljubljen in ga tam tudi povsod izredno spoštujejo in cenijo.

Prav tako uživa general Antonescu velik ugled v romunski vojski. Vsi poudarjajo, da je general Antonescu edini mož, ki lahko v sedanjih razmerah razreši zelo težak položaj v državi.

Izredno zanimanje je danes vzbudil članek, ki ga je objavil v zvezi z imenovanjem generala Antonesca veliki dnevnik »Universul«. List piše med drugim: »General Antonescu je človek, v katerega romunski narod že davno polaga vse svoje upe. To je mož, ki je bil še pred tremi dnevi zaprt v vojaškem zaporu v Bistrici, in sicer so ga spravili v zapor brez razsodbe in protizakonito. To je človek, ki šele sedaj, ko je nož prišel do kosti, ko so se drž. meje okrušile, prevzema oblast, da reši mir v državi. Rešiti hoče mir narodu, ki je ogorčen zaradi tiranskega režima, ki traja že deset let. Kajti v tem času se je pobijala mladina nacionalističnih organizacij in narodu oropale milijarde z izgovorom, da se mora dajati denar za oboroževanje. Naj mu bo Bog v pomoč!«

Ta članek je v Bukarešti danes vzbudil ogromno zanimanje. Vtis tega članka je bil velikanski. Vse pričakuje v veliki napetosti nadaljnjega razvoja dogodkov. Pričakujejo, da bo general Antonescu sestavil novo vlado že tekom noči. Položaj države in razpoloženje množic ne dopušča nobenega zavlačevanja.

General Antonescu je takoj po avdijenci pri kralju Karolu vstopil v stik z raznimi političnimi osebnostmi in se zlasti dolgo posvetoval z Georgom Bratianom, voditeljem bivše liberalne stranke. Prav tako je general Antonescu sprejel tudi Valera Popa, ki bo najbrž podpredsednik njegove vlade.

Bukarešta, 4. sept. c. Takoj po avdijenci pri kralju je bil general Antonescu imenovan za poveljnika romunske vojske, ki je ob madžarski meji in v Transilvaniji. General Antonescu je velik simpatizer železne garde in v Bukarešti poudarjajo, da je tudi osebni prijatelj maršala Göringa.

Proti večeru je v Bukarešti vladala silna politična napetost. General Antonescu je popoldne imel dva zelo dolga razgovora z bivšim predsednikom vlade Maniujem in z Bratianom. General Antonescu želi vlado nacionalne unije in hoče imeti ob sebi tudi Maniuja in Bratiana. Po večernih razgovorih se je govorilo, da bo novi zunanji minister Bratianu, notranji minister pa bi naj bil polkovnik Badulescu, ki je bil včasih vojaški ataše v Tokiu in je velik prijatelj Nemčije.

Dne 4. septembra ob 10 zvečer je bilo objavljeno uradno poročilo, da je 3. septembra odstopil dvorni maršal general Urdareanu, ki je opravljal to službo že dolgo vrsto let. Kralj je njegovo ostavko takoj sprejel. General Urdureanu je osebni sovražnik in nasprotnik generala Antonesca. Urdureanu je imel izreden vpliv na vse sklepe, ki so bili sprejeti v vodstvu državne politike.

»Orel« šahovski mojster Ivan Lešnik iz Belgrada, ki se sedaj nahaja na turneji po Sloveniji, simultanko proti 19 mariborskim šahistom. Od teh 19 partij je zmagal na 16 deskah, dve partiji je odigral remis, eno pa je izgubil. Mojster Lešnik je odpotoval v sredo v Celje, kjer bo odigral zvečer simultanko proti celjskim šahistom.

m **Ljudski oder v Mariboru** obvešča, da so vstopnice za igro »Adelajda, Koroška roža« na razpolago v predprodaji v knjižnici Prosvetne zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6. Igra se uprizori v nedeljo, dne 8. septembra ob petih popoldne v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

m **Črtane in izdane obrtne pravice.** V mesecu avgustu je mariborsko mestno poglavarstvo izdalo sedem novih obrtnih pravic, črtalo pa trinajst takih pravic.

m **Sam si je nastavil past.** Na policijski stražnici na Aleksandrovi cesti so danes doživeli dogodek, ki se kaj redko zgodi. Semkaj je prišel prosit posredovanja 54 letni brezposelni krojač Karel Verdonik, ki je brez stalnega bivališča, pristojen pa je v Selnico ob Dravi. Policistom je pripovedoval, da mu je na cesti nek trgovec s kolesi odvzel kolo, ki si ga je bil izposodil od nekega gostilničarja v Pesnici. Stražnik je šel z Verdonikom do trgovca, ki je izpovedal, da mu je kolo zaplenil zato, ker mu je za tri kolesa, ki jih je Verdonik pri njem kupil pred tremi leti, še dolžan 3000 dinarjev. Trgovec je tudi stražniku povedal, da je Verdonik nevaren tuji lastnini. Na stražnici so zato pregledali Verdonikov zavitek, ki ga je nosil s seboj. V perilu so našli komad novega sukna, več raznih odrezkov blaga za podlogo in blazinico ter štampiljko z naslovom J. Goloba, trgovca v Selnici ob Dravi. Na vprašanje glede blaga Verdonik ni znal dati točnega odgovora, glede štampiljke pa je pravil, da jo je našel na smetišču Golobovega dvorišča. Zaradi suma tatvin so Verdonika pridržali v policijskih zaporih. Sedaj bodo skušali ugotoviti, odkod izvirajo pri njem najdeni predmeti.

m **Od doma je odšel.** Zasebnica Slava Jeršič s Sp. Radvanjske ceste je prijavila policiji, da je 1. septembra odšel od doma njen 26 letni mož Josip Jeršič, ki je bil zaposlen kot ključavničar v kurilnici državnih železnic ter se danes še ni vrnil. Pred odhodom ji je rekel, da gre k nekemu računovodji, vendar je ugotovila, da se tam ni zglasil.

Iz Julijske Krajine

Pričetek šolskega pouka. Kakor je bilo uradno določeno, se bo v Julijski Krajini pouk na srednjih in ljudskih šolah slovesno začel 16. oktobra.

Toča v Brdih. Zadnjo soboto, 24. avgusta, popoldne je nekatere dele naših sončnih Brd strašno oklestila toča. Divjala je v dveh smereh. Prvo črto, katero je zajela, gre od Oslavja in Števerjana čez Njivice in Kojsko do Šmartina, druga črta se je v Števerjanu odcepila in zasula z nesrečo Zg. Cerovo, Kozano tja do Dobrovega. Grozna šiba božja je razsajala, kamor je treščila, brez usmiljenja. Uničila je vinograde, razbila sadovnjake in razdejala vse, kar je dobila na poljih, še debelim bučam ni prizanesla. Padala je gosta, debela in z veliko močjo. Pravijo, da je ubila pišče, ki ga je dohitela na prostem. Ubogi Brici! Vinogradi mnogokje že itak niso nič dobro obetali, saj so spomladne uime in peronospora zakrivile že občutno škodo, sedaj je prihrumela pa še toča in dokončala razdejanje. Res bridko!

Za ohranitev in rast rodu. Med številnimi sredstvi, s katerim skuša fašizem dvigniti število porok in rojstev ter povečati moč in zdravje italijanskega naroda so tudi posojila, ki jih po ugodnih pogojih dobe potrebni novoporočenci. Na Goriškem je zaprosilo za taka posojila do 1. julija t. l. 424 novoporočenih parov, ki so dobili skoro milijon lir ugodnih posojil.

Oddaja bakra. Svoj čas smo poročali, da je ministrski svet sprejel sklep, po katerem so se morali prijaviti oblastem vsi predmeti iz bakra. Določeno je bilo tudi, da morajo ti predmeti ostati na razpolago za vojaške potrebe. Dne 25. avgusta so na Goriškem in Tržaškem začeli te bakrene predmete pobirati. Vsak posestnik mora svoje bakrene posode in orodje prinesti na določeno zbirališče v občini, kjer mu oddano blago takoj plačajo.

Dve avtomobilski nesreči — tri smrtne žrtve. Zadnjo nedeljo 25 avgusta sta se v naši Furlaniji pripetili dve grozni avtomobilski nezgodi, ki sta uničili tri človeška življenja. Prva nesreča se je zgodila na veliki cesti Kranin-Gorica. Dva trgovca, stara približno po 50 let, eden doma iz Padove, drugi iz Podgore pri Gorici, sta se z lastnim avtom naglo vozila proti Gorici. V bližini Koprive sta se srečala z nekim težkim tovornikom, v katerega sta trčila, ker se tovornik ni pravočasno izognil. Posledice so bile strašne. Oba voza sta se prevrnila in razbila, a oba trgovca, ki sta bila v luksusu, sta obležala pri priči mrtva. — Druga nesreča se je pripetila na cesti med Gradiško in Zagrajem in je pahnila v prerani grob 18 letnega dekleta. Služkinja Adela Bortoluzzi iz Ajela je prebila nedeljski popoldne pri svojih domačih v rojstnem kraju in se je proti večeru vračala s kolesom v Ronke, kjer služi. V bližini Zagraja je neprevidno vozila preko ceste in zašla pod avtobus, ki je vozil izletnike iz Gradeža. Težko vozilo jo je prevrglo, povozilo in do smrti zmečkalo. Uboga mladenka je obležala sredi ceste mrtva.

108 letna žena. Pred kratkim je obiskala Benetke 108 let stara vdova Fortunata Righizzi, ki je doma v Reggio Emilija. Starka je kljub svojim visokim letom — saj šteje že kmalu 11 križev — še pri dobrem zdravju in prav zgovorna; na županstvo v Benetkah je brez vsake tuje pomoči šla kar sama. Zelo rada potuje. Na njenih potovanjih križem Italije jo spremlja njena najmlajša hčerka, ki šteje 63 let. Vseh otrok je imela 14.

Strela zažgala hišo. V Jeličnem vrhu pri Idriji je med nevihto udarila strela v hišo posestnika Franca Rupnika, ki se je užgala in takoj zagorela. K nesreči je stal v bližini še senik, katerega je zajel plamen. V hipu je bilo vse v ognju. Prihiteli so ognjegasci iz Godoviča, ki se jim je s težavo posrečilo ogenj zajeziti. Zgorelo je tudi okrog 200 kvintalov krme in mnogo kmetijskega orodja. Skupna škoda se ceni na 20.000 lir.

KRETNICO

desno, tipa Xa ali C Vi normalni kolosek, dobro ohranjeno, kupi Zagorska industrija glinenih proizvodov d. d., Zagreb, Martičeva 6.

Ptujska gora

Dne 7. septembra ima društvo zgodovinarjev Slovenije na Ptujski gori svoj občni zbor s strokovnimi predavanji.

Na Mali Šmaren bo prišlo na Ptujsko goro posebno veliko romarjev, ker bodo ta dan poromali delavci širom cele Slovenije na znamenitejša Marijina božja pota. Tako pridejo k nam organizirane skupine ZZD iz Ptuja, Rogatec — Rog. Slatina in Mestinj. Za ta dan je naprošen kot slavnostni pridigar stolni kanonik g. dr. I. Žagar iz Maribora.

Katera je Vaša

SREČNA BARVA

pudra

9 izmed 10 žena uporablja napačno barvo pudra.

Napačna barva pudra Vam daje strašen, trd »olepšan« izgled — naspravlja Vas starejšo, kakor ste. Edini način, s katerim boste našli Vašo pravo nianso, je, da preizkusite eno barvo pudra na eni, drugo barvo pa na drugi strani Vašega lica. Napravite še danes ta poizkus z novimi dražestnimi niansami pudra Tokalon. Te najnovejše nianse so mešane s pomočjo novega stroja — »hromaskopa«. Kakor magično oko izbira ta stroj barve z nepogrešljivo točnostjo. Zdaj ni več »olepšavajočega« pudranja. Puder se tako dovršeno prilega koži, da izgleda, kakor da bi bil njen sestavni del. Puder Tokalon je po patentiranem postopku pomešan s »kremsko peno«. Ta doseže, da se drži na licu ves dan, celo na vetru in v dežju. Poizkusite še danes puder Tokalon. Opazujte, kako presenetljivo izboljšanje bo povzročil v Vašem tenu.

MARIBOR

Bridka usoda garjevih otrok

Maribor, 4. septembra.

Z našega podeželja prihajajo večkrat glasovi o strahoviti zanemarjenosti, zvezani z revščino, v kateri živijo otroci revnih, pa tudi površnih in lahkomiselnih staršev. O primeru take revščine in zanikarnosti so izvedeli tudi orožniki pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah, ki so sicer svoje storili, s čemer pa seveda otroci še niso rešeni trpljenja, ker bi to pač morale vzeti v roke druge oblasti, zlasti pa tudi dobrodelne organizacije.

V Zg. Dupleku, tik šole stanuje v mali hiši družina zakoncev Rudolfa in Ane Lah. Zakonca imata pet otrok v starosti 14 mesecev do 12 let. O teh otrocih je neka žena sporočila orožnikom, da so vsi garjevi in povsem zapuščeni, brez oskrbe in nadzorstva staršev, živijo v skrajno umazanem stanovanju. Orožniki so si revščino šli ogledat. V hišo bede so prišli, ko staršev zopet ni bilo doma. V stanovanju se jim je nudil strahoten prizor. Otroci so ležali v umazanih posteljnih cunjah in so vsi garjevi. 6 letno hčerko Nežiko je bolezen že tako zdelala, da se ne more niti dvigniti. Sostanovalka v tej hiši je orožnikom pripovedovala, da otrok ne tare le bolezen, ampak tudi lakota, ker so po cele dneve prepuščeni samim sebi in nihče ne skrbi za to, da bi jih nasitil. Oče in mati hodita na delo in se ves dan ne vrneta domov k otrokom.

Orožniki so oba zakonca poiskali in ju zaslišali. Pravita, da morata hoditi na delo, da si zaslužita za vsakdanji kruh in za stanovanje, zdravnika pa da k otrokom nista klicala, ker za to nimata sredstev. Po naročilu je mati 6 letno Nežiko odnesla v Maribor v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima garje, vendar otroka v bolnišnico niso sprejeli in so ji dali nasvete za zdravljenje na domu.

Taki primeri na našem podeželju so sicer bolj redki, vendar bi bilo prav, ko bi se pri nas boljše organizirala služba, ki bi take primere odkrivala, zlasti pa se v takih primerih za revne otroke pobrigala in jim omogočila zdravljenje in boljšo oskrbo. Pa tudi proti staršem bi bilo treba nastopiti, ker revščina pač ne more biti izgovor, da ne bi skušali pri krajevnih oblasteh za svoje otroke izsiliti zdravniško in še kako pomoč.

Pozor! Specialno temno laško pivo. Pozor! Po isti ceni kakor svetlo. — Glavno zastopstvo **Gostilničarske pivovarne d. d., Laško, hotel »Orel«, Maribor.**

m **V mariborski stolnici bo jutri,** na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. ob osmih zjutraj slovesna sv. maša, ki jo bo daroval prevzv. g. škof dr. I. J. Tomažič. Po maši zahvalna pesem »Tebe Boga hvalimo« in molitev za kralja.

m **Trgovinski minister dr. Andres v Mariboru.** Danes se je vrnil z Dunaja dr. Andres, minister za trgovino in industrijo, ki je prisostvoval otvoritvi jesenskega dunajskega velesejma. Iz Maribora se je odpeljal z brzovlakom dalje v Zagreb.

Prešite odeje od vate in puha

dajte obnoviti čez poletje. V poletnem času napravim takoj in po znižanih cenah. — **Sever, Marijin trg 2**

m **Sprejem gimnazijcev z višjim tečajnim izpitom v V. letnik učiteljišča v Mariboru.** Prošnje za sprejem, kolkovane z 10 dinarskim kolkom, je treba poslati ali dati ravnateljstvu drž. učiteljišča v Mariboru do sobote 7. septembra. Priložiti je: krstni list, izpričevalo o višjem tečajnem izpitu, kratek življenjepis, kolkovan s 4 dinarskim kolkom, in nravstveno spričevalo, ako dijak ne prijaha neposredno iz šole. Prosilci ob vpisu ne smejo biti starejši kot 25 let in ne smejo biti poročeni. Prednost imajo dijaki in dijakinje, ki so letos položili višji tečajni izpit. Vsi, ki bodo vložili prošnje, naj se predstavijo ravnatelju v ponedeljek, dne 9. t. m. ob osmih, kjer bodo dobili nadaljnja navodila.

m **Konjske dirke na Cvenu pri Ljutomeru** bodo v nedeljo, dne 8. septembra t. l. ob pol 15 na cvenskem dirkališču. — Prijavljenih je 23 konj za kasaše in 6 konj za galopske dirke, med temi tudi 2 iz Zagreba in eden iz Sv. Lenarta. Nekatere dirke bodo gledalcem nudile obilo sportskega užitka Ljubitelji konj, napravite prvi jesenski izlet na Mursko polje. Tudi Putnikov avtokar iz Maribora bo vozil izletnike k dirkam. Iz Ljutomera bo vozil po potrebi od hotela Zavratnik avtobus med 13 in pol 15 na dirkališče.

m **Vse za šolo v Cirilovi!**

m **Tujski promet v avgustu.** V mesecu avgustu je bilo predstojništvu mestne policije v Mariboru prijavljenih 1785 tujcev. Od tega je bilo 1545 iz Jugoslavije, Nemcev je bilo 180, Čehov 10, Italijanov 11, Madžarov 9, ostali so bili iz raznih evropskih, pa tudi izvenevropskih držav.

m **Rezervnim oficirjem in vojnim uradnikom.** V petek, dne 6. septembra bo proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II in spominska obletnica, kar so bile polkom jugoslovanske vojske izročene nove zastave. Tega dne bo v stolnici zjutraj ob osmih bogoslužje, katerega se morajo udeležiti vsi rezervni oficirji in vojni uradniki. Obleka služebna (sive barve, škornji in ešarpa). Iz pisarne poveljstva mariborskega vojnega okrožja.

m **Odbor Dijaške kuhinje v Mariboru** je prejel od Društva odvetniških in notarskih pripravnikov znesek 300 dinarjev v počastitev spomina tragično umrlega dr. Julija Gabrovška. Kreditna zadruga državnih uslužbencev pa na mesto venca na grob svojega pokojnega podpredsednika dvornega svetnika dr. Kronvogla darovala 150 dinarjev. Obema prijateljema revnega dijaštva prisrčna hvala!

m **Rezervni podčastniki** se udeležijo službe božje na rojstni dan Nj. Vel kralja Petra II. v petek, dne 6. septembra ob 8. zjutraj v stolnici. V civilu z znaki.

m **Družabni večer** aktivnih in rezervnih častnikov mariborske garnizije priredijo na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. v prostorih Uniona. Pričetek zvečer ob devetih. Vabljeni tudi prijatelji aktivnih in rezervnih oficirjev. Obleka večerna.

m **Mestno kopališče** bo na državni praznik dne 6. septembra zaprto.

m **Dr. Rud. Lovrec zopet redno ordinira.**

m **Združenje trgovcev za mesto Maribor** razglaša, da morajo biti trgovine na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., dne 6. t. m., ves dan zaprte.

m **Brivnice** morajo biti na dan 6. septembra po odredbi bana ves dan zaprte. V četrtek, 5. t. m. pa morajo biti odprte do 20 z opoldanskim odmorom.

m **Šahovska simultanka mojstra Lešnika.** V torek zvečer je odigral v terasni dvorani hotela

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

ALOJZIJ PLANINŠEK,

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javlja izid žrebanja z dne 4. avgusta V. razreda, 40. kola.

30.000 din št. 39905
24.000 din št. 94180
20.000 din št. 3056, 36105, 52726, 57800, 74148
16.000 din št. 55063, 96239
12.000 din št. 27907, 47444
10.000 din št. 444, 9105, 13289, 33311, 34546, 48081, 48362, 59469, 64685, 73335, 79392, 83142, 86162
8000 din št. 1056, 2345, 9093, 12998, 25166, 39442, 40099, 40150, 41647, 63014, 93303, 99786
6000 din št. 14678, 19639, 21671, 22391, 30923, 32903, 33132, 46723, 61271, 74654, 78786, 88007
5000 din št. 7929, 9690, 11540, 16109, 31763, 36637, 37289, 39336, 42733, 61894, 79801, 88276, 83402, 93621, 95905
4000 din št. 75, 2127, 3860, 6246, 7226, 12778, 13904, 14795, 17738, 18432, 20638, 21258, 22224, 30890, 31385, 45665, 47343, 49073, 58008, 51715, 54398, 36173, 60571, 61467, 69005, 70658, 75011, 82210, 83076, 85151, 88152, 95276, 17792

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po 1000 din.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, ev pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo danes 5. t. m.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče«, naj srečke takoj predložijo v izplačilo.

Nemščino, italijanščino in esperanto
poučuje pismenim potom
Jezikovna dopisna šola St. Vid 72 nad Ljubljano
Učnina nizka. — Uspeh zagotovljen. — Zahtevajte prospekt!
Priložite znamko za odgovor.

Mali oglasi

Pouk

Nemščina
začetniški, nadaljevalni in konverzacijski tečaji, dnevni in večerni. Ljubljana, Beethovnova 9-I.

Službe iščejo

Kdo zaposli
17-letnega absolventa meščanske šole in Christofovega tečaja. Ponudbe prosi takoj: Zagorc — Matjanova 5.

Dolgoletni zastopnik
za predvojno Srbijo išče zastopstvo za tekstilno in galanterijsko stroko. - Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Dolgoletni zastopnik« št. 13234.

Službo dobe

Trgovsko vajenko
in krojaško pomočnico za ženska in moška dela - sprejmem. Dopise upravi »Slovenca« pod »Poštenje« št. 13251.

Postrežnica
vajena kuhe in pospravljanja, dobi takoj službo pri majhni družini. Prekmurska ulica 5-I. (za bežigrajsko gimnazijo.)

Akordante
za žaganje in vezanje drv - kolobarjev - sprejmemo. Parna žaga Rog, Podstenica, p. Toplice pri Novem mestu.

Pisarniško moč
ki popolnoma obvlada slovensko in nemško korespondenco ter obojno stenografijo — sprejme podjetje v Ljubljani. Absolventinje drž. trgovske šole imajo prednost. Pozaposlitve na upr. »Sl.« nudbe z navedbo prejšnje pod »Nastop takoj 1878«.

Soboslikarskega
in pleskarskega pomočnika sprejme Urbar Viktor, Jesenice, - Gosposvetska št. 32.

Natakarico
sprejmem takoj. Na pismene ponudbe ne odgovarjam. Kavarna »Vesel«, Ljubljana, Miklošičeva c.

100 dobrih delavcev
takoj sprejmem v Podvinci pri Ptuju. Mavrič Anton, mestni stavbenik, Ljubljana.

Mlajšo postrežnico
ki zna tudi likati, sprejmem za ves dan. Sakaj, Igriška 14-II., desno v Ljubljani.

Hišno
pridno, pošteno, lepega vedenja, sprejmem takoj. Javi naj se od 13—14 pri dr. Mira Fink, Geldališka 16-I., Ljubljana.

Mlado osebo
dostojno, pridno in zanesljivo, ki je izkušena kuharica in sposobna za vsa hišna dela, iščem za boljšo hišo v Rumi (Srem). Nastop službe 15. sept. t. l. Pismene ponudbe s prepisi spričeval poslati na naslov Dr. Marko Lamešić, Ruma.

Denar

Ves gradbeni material
ter pribor za vodovodno instalacijo dobite najceneje pri P. Majdič, »Merkur«, trg. z železnino in sanitet. potrebščinami v Kranju. — Oglejte si razstavo na velesejmu, pred paviljonom »E«.

Razno

Foto-amaterjem
razvija, kopira in povečava
Foto-atelje Mancini Ljubljana-Vič.

Kupimo

Opremo za kopalnice
in stranišča kupite najugodneje pri P. Majdič, »Merkur«, Kranj. Oglejte si razstavo na velesejmu, pred paviljonom »E«.

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Vnajem

Poslovne prostore
svetle in zračne, oddam z oktobrom za mirno obrt. Ljubljana VII., Gasilska št. 3.

SOBE

V Kranju
iščem za 15. sept. opremljeno sobo. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Soba v Kranju« št. 13253.

Dijaki

Dva dijaka
sprejmem na stanovanje. Bolgarska 17.

Dve dijakinji
sprejmem. Cena nizka. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13237.

Iščem za osmošolca
stanovanje z vso oskrbo pri dobri krščanski družini. Tudi skupaj z drugimi dijaki. Oferte podr. »Slovenca« Trbovlje.

Objave

Preklic.
Podpisani preklicujem besede, ki sem jih izrekel o g. Skaletu pol. nadz. v pokoju. — Drčar Franc, Ljubljana, Društvena ul. št. 32.

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles
SI LAHKO BREZOBVEZNO OGLEDATE PRI
IGN. VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Kislo zelje
novo, prvovrstno v sodčkih, dobavlja po naročilu in najnižji ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povšetova 47. Tel. 25-91. (l

Kopalne kadi
umivalnike, stranišča, vodovodne cevi itd., dobite najceneje pri P. Majdič »Merkur«, Kranj. - Razstavlja na velesejmu pred paviljonom »E«.

Kolesa, motorji!
Za časa velesejma veliko znižane cene. Remec, Dolenjska cesta 5. (l

»Kreko« perilo
moške in fantovske srajce, spodnje hlače itd. dobite še vedno po izredno nizkih cenah. »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31

Kislo zelje!
Prvovrstno kislo zelje imam vsako množino v zalogi po najnižji dnevni ceni. J. Oražem, Moste. Telefon št. 34-02.

Perzijske preproge
originalne, nekaj kosov, in »Luxor«, naprodaj na razstavi Sarajevske tkalnice preprog na Ljubljanskem velesejmu. — Prevzemamo preproge in perzijance v strokovno popravilo in čiščenje.

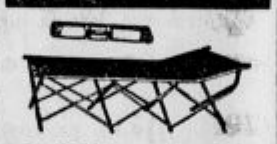

Zložljive postelje
dobite na Velesejmu,
ki so priznano najbol trpežne in vsestransko uporabne izdeluje in dobavlja izključno samo lastnik patenta
Franc Krelj, Kranj
Stara cesta 9.

Pohištvo

Boljšo kuhinjsko opravo
proda Krže, pohištvo — Vrhnika. Skladišče Prečna ul. 6, nasproti Mest. kopališča.

Posestva

Zavarujte denar!
Kupite takoj poceni udobno dvostanovanjsko vilo. Matjanova 5.

STROJI

Vodno turbino
staro, stoječo, od 18—24 PS, kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Turbina« 12.910. (k

Mizarske stroje
vseh vrst, priznano prvovrstnih znamk »Teichert«, »Festo« itd., kakor tudi kakovostno strojno orodje, skobeljne nože, krožne in gaterske liste — naročite najbolj ugodno na velesejmu. Specialna trgovina Dovžan Ivan, Ljubljana, Frančiškanska ulica 4. Telefon 45-42.

Transformatorje
za električno obločno, točkasto in topo varjenje izdeluje Furlan, Črnuče pri Ljubljani. — Obiskovalci Ljubljanskega velesejma, obiščite spotoma tudi mojo delavnico v Črnučah in prepričajte se o prednostih teh aparatov. Avtobus vozi iz Ljubljane vsako uro ob četrt izpred kavarne Evropa. Vožnja traja samo četrt ure. (r)

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(23) Skoraj nori od veselja, da se jim je posrečila taka zmaga, so divjaški roparji odvedli ujetnika v svoje utrdbe. Po strmih stopnicah so ga gnali v močno utrjene podzemske prostore. Mihčevo upanje, da bi se še kdaj mogel rešiti ujetništva, je bilo z vsakim korakom manjše.

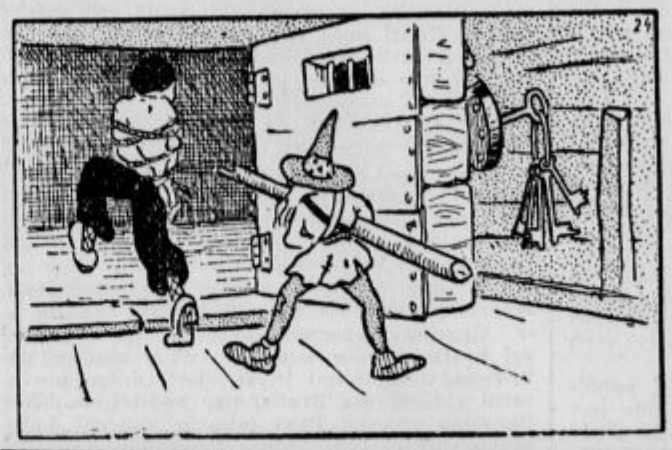

(24) Sprevod se je končno ustavil pred neko posebno dobro zavarovano celico ječe. »Hrabri« vojščaki so surovo porinili vanjo Mihca in se škodoželjno hehetali, češ: »Ta nas že ne bo več dražil,« ter zaloputnili za njim ogromna težka vrata. Mihec je ostal sam.

Gostilničarje in slavno občinstvo se obvešča, da se dobiva
specialno temno laško pivo za isto ceno
kakor svetlo. Glavno zast. Gostilničarske pivovarne d. d., Laško
„HOTEL OREL“, Maribor.

„SLOVENEC“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Mali harmonikarji

Podmladka **Jadranske straže** Domžale priredijo v petek, dne 6. septembra t. l. od ½4 do 6. ure popoldne
na vrtu restavracije „ZVEZDA“ koncert
z zelo zanimivim in pestrim sporedom brez vstopnine.
V slučaju slabega vremena se bo vršil koncert ob istem času v nedeljo dne 8. septembra t. l.
Ne zamudite prilike slišati koncert naših najbolj nadarjenih in najmlajših harmonikarjev!

†

V globoki žalosti naznanjamo žalostno vest, da nas je po kratki, mučni bolezni, v 35. letu starosti za vedno zapustil, previden s sv. zakramenti, naš ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

AVGUST STRANSKY
stavbni tehnik

Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek, 5. septembra 1940 ob pol 5 pop. iz hiše žalosti.

Tržič, Mittenwald, dne 3. septembra 1940

Pavla, mati; **Berta, Martha, Rudolf, Otto, Edmund, Siegmund, Siegfried, Frida** in ostali

†

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, teta in tašča, gospa

Josipina Levičnik
zasebn.ca

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 6. septembra 1940 ob 4. uri popoldne z Žal — kapela Sv. Petra — k Sv. Križu.

Ljubljana, Kranj, Zagreb, dne 4. septembra 1940

Žalujoči ostali

Alphonse Daudet: 32

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Ironija njegove usode ga je zasledovala še po njegovi smrti, kajti gospodar penzijonata se dolgo ni mogel odločiti, ali ga naj pokoplje kot služabnika ali kot Kraljevsko Visočanstvo. Na eni strani je bilo vprašanje štednje, na drugi strani pa je ošabneža mikala reklama. Po dolgih obotavljanjih je slenil, da bo vzel stvar krepko v roke, — ker od živega kralja ni dobil, kar je pričakoval, ima vsaj pravico okoristiti se z njegovo smrtjo.

Vsi časopisi so prinesli življenjepis malega dahomejskega kralja, življenjepis, ki je bil žal, zelo kratek, primeren njegovemu kratkemu življenju, a vse drugo je bil dolg slavospev gimnaziji Moronval in njenemu direktorju. Kako odlična je metoda Decostère, kako učen osebni zdravnik kraljevskega dečka, kako zdrav je zavod, — nič ni bilo pozabljeno, a najznačilnejše pri teh pohvalnih člankih je bil njihov isti ton in sličnost izrazov.

Pariz ima kljub neštevilnim opravkom in grozničavi zaposlenosti vedno odprto oko za vse, kar se godi in je tako videl nekega majskega dne čuden in razkošen sprevod, ki se je vil po bulvarjih. Štirje majhni črni gojenci so korakali ob mrtvaškem vozu prvega razreda. Za njimi je nesel rjav, s fesom pokrit gorenec — to je bil vaš prijatelj Said, — na žametasti blazini čudna odlikovanja, baje kraljevske insignije. Nato je prišel mulat v beli kravati, obdan od Jakca in ostalih »divjačkov«. Potem si sledili profesorji, hišni prijatelji in za temi križem kražem vsi številni in bedni izpodleteli umetniki. Sami skljućeni hrbti, upadli obrazi, ki jih je oklofutala usoda in na katerih se pozna vseh njenih pet prstov v obliki neizbrisnih zarez, sami medli pogledi, plešaste glave, že obdane z aureolo iz sanj, sami oguljeni površniki, pošvedrani čevlji, pokopane nade, neizvedljivi načrti!... Usmiljenja vreden je bil njihov korak in sramovali so se polne dnevne svetlobe. Ali ni bil končno ta žalostni sprevod ravno primeren malemu pregnanemu kralju? Ali ne stremijo tudi tile nesrečni domišljavci za nekim namišljenim kraljestvom, ki ga ne bodo nikdar videli? Samo v Parizu je mogoče videti tak pogreb: dahomejskega kralja spremljajo na pokopališče bohemske propalice!

Da je bila ta žalostna ceremonija še bolj pretresljiva, je pričel padati droben, gost, mrzel, šumeč dež; padal je neprestano, kot, da bi se ta strašna hladnoča zaročila proti malemu kralju prav do groba, kjer bo spal. Da, žalibog, prav do groba: kajti, ko so spustili rakev, je Moronval imel govor, ki je bil prava brezčutna prostaška hinavščina, zanosne in ledene besede, ki te, ubogi Mâdou, niso mogle ogreti. Mulat je govoril o vrlinah, o veliki inteligenci pokojnika, o zgledne vladarju ki bi nekoč postal in je svoj pogrebni govor zaključil s tole banalno frazo, ki služi ob takih prilikah: »Umrl je mož!«, je dejal zanosno.

Umrl je mož.

Tistim, ki so poznali to majhno, usmiljenja vredno in simpatično opičjo postavo, njegov otroški izraz in govorjenje in njegovo živinsko suženjstvo, tem se je moral zdeti Moronvalov govor ogaben in smešen obenem

Vkljub temu je bilo med vsemi temi hinavskimi solzami, ki so objokovale Mâdou-a, vendar eno resnično čustvo, iskrena žalost, — ta je bila Jakčeva. Prijateljeva smrt ga je zelo prizadela. Tisto majhno, črnokožno, otožno in tako strašno obupano ličece, ki ga je videl v temni izolirnici, ga je zasledovalo dva dni neprenehoma. Temu občutju se je pridružil še žalostni vtis pogreba in občutek lastne nesreče; čeprav so tudi ostali »divjački« zapuščeni, imajo vendar v Parizu svoje varuhe, ki jih parkrat obiščejo in protestirajo proti kakšni le preveč očitni surovosti. Jakec pa je popolnoma zapuščen, to dobro ve. Njegova mati mu ne piše več in nikdo v gimnaziji ne ve, kje je. Oh! Ko bi mogel to zvedeti, kako brž bi se zatekel k njej in ji povedal svojo nesrečo.

Tole je torej premišljeval Jakec, ko se je vračal po dolgi, blatni pokopališki cesti. Pred njim sta stopala Labassindre in doktor Hirsch in se glasno pogovarjala. Jakec je slišal tole:

»Prepričan sem, da je v Parizu,« je dejal Labassindre.

Jakec je nehote napel ušesa.

»Predvčerajšnjem sem jo videl, ko je šla po bulvarju.«

»In on?«

»Hudiča! Saj veš dobro, da sta prišla skupaj.«

On, ona, sta bila precej splošna pojma, — toda Jakec je kljub temu postal prav tako pozoren, kot pri pogovorih pri mizi, ki so bili zanj tako mučni. Čez trenutek je razločno slišal imenovati oba imena in je uvidel, da se ni zmotil.

Njegova mati je torej v Parizu, v istem mestu kot on in ga ne pride objeti.

»Ko bi jaz odšel!«, si je nenadoma domislil. Vso dolgo pot od Père-Lachaise do avenije Montaigne ga je preganjala misel na beg. Zavodovci se vračajo v gručah, razpršeni vsled utrujenosti in privatnih pogovorov; kaj malo jih briga red in obnašanje, saj zdaj je učinek tu in predstava je končana.

Moronval je bil obdan od svojih profesorjev in skupine bohemov ter je korakal na čelu. Od časa do časa se je obrnil in pomahal z roko, češ, pojdite bolj skupaj ali pa zaklical velikemu Saidu ki je vodil drugo skupino:

»Naprej!« Egipčan se je nato obrnil in z enako kretnjo zaklical malim nožicam, ki so v veliki razdalji komaj sledile: »Naprej! Naprej!«

Tedaj so zamudniki pričeli teči in so tekli, kolikor so pač mogli ali hoteli, da so dosegli glavno grupo. Samo Jakec je vedno bolj zaostajal, hlinil je veliko utrujenost.

»Naprej!, je klical Moronval.

Naprej! Naprej!.« je ponavljal Said.

Pri vhodu na Elizajske poljane se je Said zadnjikrat obrnil in dal znamenje s svojima dolgima rokama, — toda takoj jih je začudeno in prestrašeno povesil.

Takrat je mali Jakec izginil.

VII.

Nočna pot skozi deželo.

Spočetka ni tekel. Ni maral, da bi vsak vedel, da je ubežnik.

Nasprotno, šel je počasi, kot bi se sprehajal ali postopal. Seveda je imel oko na preži in noge pripravljene na skrajno hitrost. Toda čim bližje je bil bulvarju Haussmann, tembolj ga je poganjala naprej neznanska želja, da bi stekel; njegovi drobni koraki so se neprostovoljno podaljšali; ker je bil strašno nemiren, je še toliko težje čakal, kdaj bo na cilju.

Kaj bo le našel na bulvarju? Mogoče bo hiša zaprta. In če sta se Hirsch in Labassindre zmotila in da se njegova mati ni vrnila, kaj bo potem z njim? Možnost, da bi se po tem begu vrnil v gimnazijo, mu sploh ni prišla na misel. Pa tudi če bi pomislil na to, bi ga spomin na zamolkle udarce in pretresljivo stokanje, ki ga je poslušal ves popoldne, ko sta bila Mulat in Mâdou v sobi zaprta, prestrašil in odvrnil od takega naklepa.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič